

Polioskadde i Norge Hvordan har de det?

Dagens situasjon - framtidige behov

«*Polioundersøkelsen LFPS 1994*»

Bearbeidet av Bjørn Lobben og Steinar Øyhaugen

polio

Spesialutgave 1995

LANDSFORENINGEN FOR POLIOSKADDE (LFPS)

Prosjekt: «Poliundersøkelsen LFPS 1994»

Rapport:

Polioskadde i Norge

Hvordan har de det?

Dagens situasjon - framtidige behov

ISBN 82-993634-0-3

Bestilling av rapporten gjøres hos:

Landsforeningen for polioskadde (LFPS)

Postboks 9217 - Grønland

0134 OSLO

Spørsmål vedrørende rapporten rettes til forfatterne:

Bjørn Lobben, Sundg 8, 3300 Hokksund

eller

Steinar Øyhaugen, Edv. Munchsg 41, 3155 Åsgårdstrand

Veileder: Professor dr.med. Johan K. Stanghelle, Sunnaas sykehus, 1450 Nesoddtangen

Layout, elektronisk sats og elektronisk sideombrekking: Steinar Øyhaugen og Bjørn Lobben

Grafiske illustrasjoner: Steinar Øyhaugen og Bjørn Lobben

Tegninger: Erik Viker, Drammen

Grafisk produksjon: Grafisk montasje as, Oslo

Redaksjonen avsluttet: 16. september 1995

Gjengivelse, kopiering og ettertrykk, helt eller delvis!

Landsforeningen for polioskadde (LFPS) ønsker at informasjonene om det vi fant i «Poliundersøkelsen LFPS 1994» og som er gjengitt i denne rapporten, skal bli kjent blant polioskadde, helse- og trygdepersonell, politikere og andre interesserte.

Vi tillater derfor gjengivelse og kopiering av deler fra denne rapporten - naturligvis med kildeangivelse.

Når det gjelder kopiering av komplett rapport, minner vi om at LFPS har copyright!

Rapporten kan bestilles fra LFPS. Ved å kjøpe rapporten, er man med på å støtte foreningens arbeid.

Med vennlig hilsen

styret i LFPS og forfatterene

Demokrati

*Hvis vi bevilget nok
til u-hjelp
- måtte teknokrater lage bøsseaksjon
til inntekt for romfart.*

*Hvis vi bevilget nok
til medisinsk forskning
- måtte generaler selge lodd
til inntekt for våpen.*

*Hvis vi bevilget nok
til handikapomsorg
- måtte byråkrater lage tombola
til inntekt for trafikkmaskiner.*

*Hvis vi bevilget nok
- måtte sterke menn stå med luen i hånden
og banke forsiktig på demokratiets dører.*

Sidsel Mørck
«Demokrati», *En mykere morgen*
Aschehoug 1977

2. Forord

Landsforeningen for polioskadde (LFPS)

Landsforeningen for polioskadde (LFPS) ble stiftet 16. februar 1991. Formålet til foreningen var å kunne gi den enkelte polioskadde «en bedre hverdag og en bedre framtid», med alt det dette begrepet innebærer; arbeide for bedre utrednings- og behandlingstilbud, bedre forståelse og kunnskap om sin egen situasjon blant polioskadde.

Stort behov for informasjon

Man hadde ikke drevet foreningen mange månedene, før styret fikk bekreftet at det var et stort behov for informasjon om sykdommen poliomyelitt og poliosenskader; både til polioskadde, det offentlige helse- og trygdevesenet, familie og foresatte, samt samfunnet for øvrig.

Hvorfor poliundersøkelse?

Det arbeidet som ble utført i foreningens regi, viste snart at det var behov for å gi ytterligere informasjon til polioskadde og det offentlige helse- og trygdevesenet.

Man konstaterte at de offentlige tilbudene til polioskadde ofte er preget av manglende kunnskaper, tilfeldigheter og store variasjoner i tilbudene fra fylke til fylke. I enkelte fylker opplever man at helsemyndighetene betrakter polio som en utryddet sykdom som ikke trenger innsats fra det offentlige.

Foreningen har også konstatert at flere av foreningens medlemmer får større og større problemer med sin polio, nye funksjonstap pga. senskader. Funksjonstap som ofte snur hele livssituasjonen til den enkelte på hodet; reduksjon av arbeidstid, uføretrygd, anskaffelse av nye hjelpemidler, kamp med og mot trygdekontorer, leger mm.

Det er derfor et stort behov for å kunne dokumentere de polioskaddes hverdag og de problemer polioskadde opplever til daglig, med det formålet å kunne bedre de offentlige tilbudene til polioskadde.

Det var for å skaffe korrekte data til denne dokumentasjonen at «Poliundersøkelsen LFPS 1994» ble igangsatt.

Rapporten

Foreliggende rapport, «Polioskadde i Norge - Hvordan har de det?», er blitt et fyldig og oversiktlig dokument, dette til tross for den korte tiden prosjektgruppen hadde til rådighet. En enorm datamengde er bearbeidet og foreligger i rapporten.

Det finnes fremdeles mange interessante analyser og krysskjøringer av data som det er ønskelig å få utført. Manglende økonomisk støtte er grunnen til at dette ikke er utført i denne rapporten.

Det er styret og prosjektgruppens ønske og håp at en tilleggsrapport kan komme i framtiden.

Vi må ha informasjon for å kunne gi informasjon

På bakgrunn av den informasjonen som denne undersøkelsen gir oss, vil Landsforeningen for polioskadde, under forutsetning av tilstrekkelig økonomi, utarbeide følgende i tillegg til denne rapporten:

Foredragsserie til bruk ved informasjonsmøter for polioskadde, helsepersonell og andre interesserte rundt omkring i landets fylker.

Informasjonsmøter med de respektive fagdepartementer og direktorater om hva undersøkelsen viser.

Vi takker

Landsforeningen for polioskadde vil rette en takk til *alle* som har bidratt til gjennomføringen av «Poliundersøkelsen LFPS 1994». Spesielt vil vi rette en takk til: Steinar Øyhaugen og Bjørn Lobben både som initiativtakere, prosjektledere og forfattere av rapporten, LFPS' fagråd og andre fag- og ressurspersoner som har vært av avgjørende betydning for kvaliteten på selve undersøkelsen og rapporten, samt alle som har hjulpet oss med finansieringen.

Heimdal, september 1995

Birgith Berg.

Birgith Berg
leder i

Landsforeningen for polioskadde (LFPS)

Innhold

2. Forord	5
3. Sammendrag	9
Summary in English	13
4. Innledning og bakgrunn for undersøkelsen	
Gammel sykdom viser tenner	17
Hvor mange polioskadde er det det i Norge?	17
Polioens forskjellige faser	18
Hvorfor gjøres denne undersøkelsen?	20
5. Resultater av undersøkelsen	
5.1 Hvem var med?	25
5.2 Akuttfasen	
- Når fikk de polio og hvor gamle var de?	29
- Sykehusinnleggelse og varighet	29
5.3 Rehabiliteringsfasen	
- Hvor lang tid tok rehabiliteringen?	31
- Institusjonsinnleggelse, besøk og operasjoner	31
- Treningsintensitet i rehabiliteringsfasen	32
5.4 Stabilfasen	
- Hvor lenge varer den stabile fasen?	33
5.5 Senskedefasen - post poliosyndromet - nye problemer	
- Dagens situasjon	35
- Svekkelse i muskulaturen	36
- Kuldeproblemer	36
- Er det noen sammenheng?	39
5.6 Utvikling av lammelsene - fra akutt polio til dagens situasjon	
- Lammelsenes lokalisering og alvorlighetsgrad	45
- Hvilke lemmer var/er lammet?	46
5.7 Bruk av hjelpemidler	
- Hvilke hjelpemidler ble brukt tidligere?	49
- Hvilke hjelpemidler brukes i dag?	50
5.8 Behov for hjelp av andre	
- Daglig hjelp av andre - tidligere	55
- Daglig hjelp av andre - i dag	57
5.9 Ikke poliorelaterte helseforhold	
- Andre sykdommer/plager	59
- Røykevaner	60
5.10 Psykisk helse og livskvalitet	
- Sosialt nettverk	61
- Har du en funksjonshemming?	64
- Tilfreds med livet?	64
5.11 Skolegang, hobby og fritid	
- Utdanning	65

- Utdanningstilbud	66
- Hobby og fritid	66
5.12 Arbeid, trygd og økonomi	
- Hva er/var ditt hovedyrke?	69
- Arbeidssituasjonen i den stabile fasen	70
- Arbeidssituasjonen i dag	70
- Trygd	71
- Økonomi	71
5.13 Dagens behandling	
- Hjelper behandlingene?	73
- Varme hjelper best	74
5.14 Opphold og behandling i Syden	
- Varme et nøkkelord	77
- Egenandeler, reise og behandling	78
5.15 Ortopedisk skotøy	
- Polioskadde har skop problemer	79
- Blir regelverket fulgt?	81
5.16 Helsevesenet	
- Legekontakt	83
- Fysioterapeutkontakt	84
- Helsevesenet generelt	85
- Utredninger på sykehus	85
- Fylkesvariasjoner	86
5.17 Trygdevesenet	
- Hva viste undersøkelsen?	89
- Det lønner seg å anke trygdesaker	89
5.18 Skattevesenet	
- Ekstraavgifter på grunn av polio	91
- Særfradrag ved skatteligningen	91
6. Dagens polioskadde, hvordan vil de få det i morgen?	
Behandlingstiltak i framtiden	93
«Eldrebølgen» av polioskadde	95
7. Prosjektbeskrivelse	
Fra ide til handling	97
Spørreskjemaets form	98
Analyse og bearbeiding av rapport	99
8. Etterskrift	
Forfatterenes sluttcommentarer	101
9. Tabeller	103
10. Spørreskjema «Poliundersøkelsen LFPS 1994»	155

3. Sammendrag

Hensikt

Hensikten med «Poliundersøkelsen LFPS 1994» var å kartlegge og dokumentere norske polioskaddes medisinske og sosiale situasjon og behov. Videre å gi informasjon til polioskadde og offentlige myndigheter, som grunnlag for planlegging av framtidige offentlige tjenestetilbud, spesielt helsetjenestetilbud.

Materiale/metode

Et spørreskjema ble sendt til i alt 2392 polioskadde som Landsforeningen for polioskadde hadde kjennskap til. Skjemaet ble besvart av 1449 personer (61%), derav 980 kvinner (svarprosent 76) og 459 menn (svarprosent 42). Man regner imidlertid med at det er mellom 5.000 - 10.000 polioskadde i Norge.

Spørreskjemaet bestod av 133 spørsmål med underspørsmål om medisinske problemer og hjelpebehov i de ulike poliofaser (akuttfasen, rehabiliteringsfasen, stabilfasen og evt. senskadefasen). Spørsmålene omfattet også sosiale, psykiske og arbeidsmessige forhold, samt polioskaddes syn på offentlige tjenestetilbud - spesielt om dagens og framtidens helsetjenestetilbud.

Alle data ble bearbeidet via statistikkprogrammet SPSS.

Resultater

De polioskadde som deltok i undersøkelsen var hjemmehørende i alle fylker med fordeling omtrent svarende til befolkningen i Norge.

Alderssammensetning

Det var 66% som var mellom 45 og 64 år, 9% var under 45 år, og 25% var over 64 år.

Akuttfasen/rehabiliteringsfasen

Akutt poliomyelitt oppstod i perioden 1940-1954 hos 78% av dagens polioskadde, mens bare 3% fikk polio etter 1960. 82% var under 18 år og 63% under 10 år da de fikk sin akutte polio. Noen flere kvinner enn menn angav at de hadde fått polio før 5-årsalderen, men polio rammet for øvrig likt med hensyn til kjønnsfordeling.

Lammelsene i akuttfasen var hyppigst og alvorligst i beina. Hele 73% angav lammelser i beina versus 44% i armene. Lammelsene var like hyppig i høyre og venstre kroppshalvdel. I akuttfasen oppgav ellers 55% at de hadde lammelser i ryggmuskulaturen, 47% i magemuskulaturen og 22% i pustemuskulaturen.

I akuttfasen var 71% innlagt i sykehus, og 18% ble liggende i sykehus i mer enn ett år. Det var også hele 20% som angav at de var innlagt på sykehus langt fra hjemstedet, og 47% sa at de sjelden eller aldri fikk besøk mens de var på sykehus/institusjon i akutt- og rehabiliteringsfasen. Noen ble sendt til utlandet for behandling, i dette materialet totalt 130 polioskadde (9%).

En eller flere operasjoner ble foretatt hos 45% av de polioskadde. Operasjonene ble angitt som vellykkede i ca. 60% av tilfellene.

Treningen i rehabiliteringsfasen foregikk mer enn tre ganger ukentlig for ca 1/3, to-tre ganger ukentlig for en annen 1/3, og en eller færre ganger per uke for den siste 1/3.

Stabilfasen

De fleste oppnådde en betydelig bedring av lammelsene i løpet av rehabiliteringsfasen, og opplevde deretter en lang stabil fase med hensyn til sin polio. De fleste opplevde at de deretter fikk nye helseplager relatert til sin

polio. Debuten av slike plager var hyppigst forekommende 30-40 år etter den akutte sykdomsdebuten, uavhengig av alder ved debut av sykdommen.

Senskader

Ved angivelse av evt. nye helseproblemer, angav 85% at de har opplevd en ytterligere svekkelse i polioskadet muskulatur, mens 58% har opplevd en svekkelse i tidligere ikke polioskadet muskulatur. Andre helseplager som vesentlig ble relatert til polio, var påfallende tretthet ved anstrengelse (80%), påfallende tretthet generelt (57%), leddsmarter (58%), muskelsmarter (53%), lav toleranse for kulde (62%), nummenhet (47%), søvnforstyrrelser (48%), hevelse i legger/føtter (43%), påfallende pustebesvær ved anstrengelser/generelt (41%/16%) og konsentrasjonsproblemer (39%).

Hjelpebehov

De polioskadde angav per idag et betydelig økende bruk av hjelpemidler, men fortsatt var over 80% uavhengig av hjelp fra andre til dagliglivets aktiviteter når forholdene ble tilrettelagt. Selvstendig gangfunksjon med eller uten ganghjelpemidler, ble angitt hos 74%, og 70% kunne gå i trapper, mens bare 38% kunne «bære ting» og bare 46% kunne utføre vanlig husarbeid.

Arbeid

Bare 15% av de polioskadde angav at de aldri hadde vært i lønnet arbeid, og fortsatt oppgav 57% at de var i lønnet arbeid på heltid eller deltid. Mange hadde gått over til deltidsarbeid eller hadde skiftet arbeid pga. sin polio, men totalt hadde 65% vært, eller var fortsatt, i fulltidsarbeid.

Helsetjenestetilbudet

Bare 17% av deltakerne i denne undersøkelsen svarte at de var godt eller svært godt fornøyd med det tilbudet som helsevesenet gir til de

polioskadde, mens 26% var misfornøyd. Derimot var 67% fornøyd med den omfattende utredningen som gis ved f.eks. Sunnaas sykehus, Haukeland sykehus og Regionsykehuset i Trondheim. Et slikt tilbud var hittil benyttet av ca. 30% av de polioskadde i denne studien, mens over halvparten av de resterende hadde ønske om en slik utredning uten at de hadde fått det. Grunnen ble oppgitt å være manglende ekspertise i hjemfylket, manglende fylkes kommunal garanti for å reise til sykehus i et annet fylke, eller fordi legen ikke hadde villet søke slik omfattende utredning. Det var således stor fylkesvis forskjell i tilbudet til de polioskadde.

Trygdekontoret

Behandlingen på trygdekontoret ble betegnet som god eller meget god av 50% av de polioskadde, mens bare 8% mente de fikk dårlig behandling. Resultatene tyder også på at det nytter å anke avslåtte saker overfor trygdekontoret.

Omtrent halvparten av de polioskadde hadde ekstra utgifter på grunn av sin polio som ikke ble dekket av trygden. Det ble avdekket at mange ikke benyttet seg av sine rettigheter til å få dekket utgifter som mellomlegg for fysioterapibehandling, ortopediske sko og særfradrag ved skatteliggingen.

Behandling

Av ulike behandlingsformer var det ca. 2/3 som mente de hadde nytte av generell fysikalsk behandling, massasje og bassengtrening i varmt vann. Regelmessig kontakt med lege/spesialist og fysioterapeut var også et ønske blant flertallet av de polioskadde, samt omfattende tverrfaglig utredning som nevnt ovenfor.

Av spesielle behandlingsformer var det et utbredt ønske om å få behandlingsreiser til Syden (ca. 50%). Av de ca. 30% som allerede

hadde hatt opphold i Syden på eget initiativ, oppgav over 90% en subjektiv bedring av helseplagene. Bare 6% av disse angav at den positive effekten varte i mindre enn fem uker etter hjemkomst.

Konklusjon

Resultatene fra denne studien bekrefter tidligere undersøkelser fra Norge, Danmark og USA med hensyn til at de fleste polioskadde opplever betydelige, nye medisinske problemer og økt behov for hjelpemidler og helsetjenestetilbud pga. sin polio.

Svært mange polioskadde i Norge er misfornøyd med dagens tilbud fra helsevesenet, og det er fylkesvis svært ulikt

tilbud til denne gruppen. De fleste er imidlertid fornøyd med den type tverrfaglig utredning som kan gis ved enkelte regionsykehus, men slike tilbud er per idag bare tilgjengelig for maksimum 1/3 av de polioskadde. Det er et uttalt ønske om utbygging av tilsvarende tilbud i alle helseregioner.

Ettersom polioskadde fortsatt vil utgjøre en relativ stor gruppe i samfunnet i mange år framover, må det være et selvsagt krav at samfunnet bygger opp et tilfredsstillende og likeverdig helsetjenestetilbud for alle. Denne undersøkelsen kan danne grunnlaget for en slik oppbygging av tiltak med sterk brukermedvirkning.

«The Norwegian Polio Study 1994»

A summary

Aim of the study

The aim of «Poliundersøkelsen LFPS 1994» («The Norwegian Polio Study 1994») was to make a survey of the medical and social situation and of the needs of polio survivors, in particular as a basis for the planning of future public services, especially public health services. Besides, the results would also give general information about polio survivors to the Norwegian Health and Social Services, politicians and others interested in the material, among them especially polio survivors themselves.

Material/method

A questionnaire was sent to a total of 2392 polio survivors, the names given by Landsforeningen for polioskadde (the Association for polio survivors). 1449 persons answered (61%), 980 women (answering percentage 76) and 459 men (answering percentage 42). However, between 5.000-10.000 persons in Norway are estimated to be polio survivors.

The questionnaire consisted of 133 questions, with sub-questions, concerning medical problems and needs during the different phases of polio (the acute phase, the rehabilitation phase, the stable phase and eventually the late sequelae phase.) The questions also included social, physical and employment status, as well as the polio survivors' opinion of the services offered by the public health today, and wishes for the services in the future.

Statistical evaluations were made by the use of the statistical program SPSS.

Results

Those participating in the survey were from all Norwegian counties, with a distribution similar to the distribution of the population in Norway.

Age

66% were between 45 and 64 years of age, 9% were below 45 years, and 25% were above 64 years.

The acute phase/the rehabilitation phase

Acute poliomyelitis afflicted 78% of today's survivors during the period from 1940 to 1954, while only 3% were struck after 1960. 82% were below the age of 18, and 63% below the age of 10 when they were struck. A few more women than men stated that they had polio before the age of 5, otherwise polio affected both genders equally.

The paresis in the acute phase were most frequent and most serious in the legs. A total of 73% had paresis in the legs versus 44% in the arms. The paresis were equally frequent in the left and right side of the body. In the acute phase 55% stated that they had paresis of the back-muscles, 47% of the abdominal muscles, and 22% of the respiratory muscles.

In the acute phase a total of 71% were hospitalized, and 18% attended hospital for more than one year. 20% were hospitalized far away from their homes, and 47% stated that they rarely or never had visitors while attending hospital/institutions during the acute and rehabilitation phase. Some were sent abroad for treatment, in this survey totally 130 subjects (9%).

One or several operations were performed in 45% of the polio survivors. These were stated as successful in approx. 60% of the cases.

Physical exercise during the rehabilitation period took place more than three times weekly for approx. 1/3, two to three times weekly for another 1/3, and once or fewer times for the last 1/3.

The stable phase

The majority achieved a considerable improvement of the paresis during the rehabilitation phase, and thereafter they experienced a long-lasting, stable phase. However, a majority of the polio survivors have experienced new health problems related to their polio, and the outbreak of these problems most frequently occurred 30-40 years after acute polio, independent of the age at their acute illness.

Late sequelae

When specifying new health problems 85% stated that they had experienced increased weakness in muscles affected by polio, while 58% had experienced increased weakness in previous non-affected muscles. Other health problems related to polio were fatigue during exercise (80%), general fatigue (57%), joint pain (58%), muscular pain (53%), cold intolerance (62%), numbness (47%), sleep disturbances (48%), swelling of legs/feet (43%), dyspnoea during exercise/general dyspnoea (41%/16%) and concentration problems (39%).

Need of assistance

The participants in this survey indicated an increasing need of aids, but 80% were still independent of help from others during daily activities when the conditions were organized. 74% were still able to walk, with or without walking-aids, 70% could walk in stairs, but only 38% could «carry things» and only 46% could perform ordinary housework.

Employment

Only 15% of the participants stated that they never had had paid employment, and 57% stated that they still were employed, fully or part-time. Several had changed from full to part time work, or had changed jobs because of their polio, but a total of 65% had been, or were still, working full time.

Health services

Only 17% of the participants stated that they were satisfied or very satisfied with the public health services for polio survivors, while 26% were dissatisfied. However, 67% were satisfied with the comprehensive examinations given at e.g. Sunnaas Hospital, Haukeland Hospital and at the Regional Hospital in Trondheim. Such examinations have so far been offered to approx. 30% of the participants of this study, but more than half of those remaining wanted a similar examination. The reason for this lack of medical service was lacking expertise in their home county, lack of guarantee for transferring into another county, or because the doctor did not want to apply for such an extensive examination. Thus there is a large geographical difference in the medical services for polio survivors in Norway.

Social services

The treatment at the social services offices were considered good or very good by 50% of the participants, while only 8% stated that they were treated badly. Our results also show that it might be useful to appeal cases refused by the social services office.

Approx. half of the participants had extra expenses because of their polio, which were not covered by the social security system, and it was discovered that several did not take advantage of their lawful rights to have these extra expenses covered, such as payment for physical therapy, orthopedic shoes, special reductions in their taxes, etc.

Treatment

Of the different forms of treatment approx. 2/3 stated that they had beneficial effects of physical therapy, massage and treatment in hot water (extra warmed up swimming pool). A regular contact with a doctor/specialist and a physical therapist was wanted by a majority of the participants, including a comprehensive multidisciplinary examination and evaluation as mentioned above.

A most wanted treatment is therapy travel to a warmer climate (approx. 50%). Out of the 30 % who had already stayed in warmer climate on their own initiative, more than 90% stated a subjective improvement of their problems, and only 6% had a duration of this positive effect of less than five weeks after their return to home.

Conclusion

The results of this survey confirm the results of previous surveys from Norway, Denmark and USA, considering that most polio

survivors experience new health problems and an increased need for aids and health services because of their polio.

Many of the polio survivors in Norway are dissatisfied with the present medical and health services, and there are large geographical differences in such services. However, most participants are satisfied with the type of multidisciplinary examinations/evaluations given at some few regional hospitals, but these services are so far only available to a maximum of 1/3 of those who need them. Such services must therefore be given priority in all health regions.

As the group of polio survivors will constitute a relatively large group in the society for many years to come, it must be an obvious demand that society gives satisfactory and equal health services to everybody in this group. This survey can hopefully be the basis for a positive construction of better services, involving to a significant degree the experiences from the polio survivors themselves.

4. Innledning og bakgrunn for undersøkelsen

Gammel sykdom viser tenner

For 40-50 år siden var poliomyelitt en av de mest fryktede sykdommer både innen helsevesenet og blant allmennheten. Bare i perioden 1950-1954 fikk ca. 5.500 nordmenn polio med eller uten lammelser (1915-1993 hele 17.200). Vaksineringsen på slutten av 50-tallet gjorde at akutt polio nærmest ble en utryddet sykdom i vårt land.

Helsevesenet, som anså polio til kun å være en akutt virussykdom, bygde ned polioavdelinger og polioinstitutter. Siden har sykdommen vært lite påaktet. Både polioskadde, medisinsk fagpersonell og myndigheter trodde at det funksjonsnivået polioskadde hadde etter rehabilitering, ville vare livet ut.

Så enkelt var det ikke! På 70-80-tallet kom signaler om at «noe var på gang». Det skulle vise seg at flere og flere opplevde nye problemer, som tap av funksjon og nye lammelser, både i tidligere og ikke tidligere lammet muskulatur, smerter, søvnløshet, psykiske problemer osv. - med andre ord følelsen av å få polio på nytt! En vanskelig situasjon å forholde seg til hos de 5-10.000 nålevende polioskadde i Norge, enten de har fått senskader eller ikke!

Post poliosyndrom ble en ny medisinsk betegnelse på slike senskader, og det ble laget internasjonalt anerkjente definisjoner på dette.

Hva skjedde?

Hva skjer?

Hvordan har egentlig dagens polioskadde det?

Hva med framtiden?

Hvor mange polioskadde er det i Norge?

Hvor lenge har polio eksistert? Hva med polio i Norge?

I en 3300 år gammel egyptisk kongegrav er det funnet avbildning av en mann som antas være polioskadd. Det skulle gå 3000 år før polio igjen ble beskrevet. Det var omkring år 1800.

Den første som beskrev at man kunne ha polio uten lammelser var nordmannen Segård i 1909, hvor han beskrev 1000 tilfeller i

Norge. Likevel er det ingen sikker oversikt over polio uten lammelser før i 1949. Figur 4.1 viser poliotilfeller per år i Norge 1915-1993. De største epidemiene var først og fremst lokalisert til årene 1941-1954 med topper i 1941 og 1951.

Av de vel 17.000 personer som fikk polio, med eller uten lammelser, i perioden 1915-1993, regner man med at ca 5-10.000 fremdeles lever - kanskje nærmere 8.000.

Dette er et estimat, siden ingen offentlig statistikk foreligger over nålevende poliioskadde.

Landsforeningen mot poliomyelitt

Det er vanskelig å skrive en rapport om poliomyelitt i Norge uten også å nevne den tidligere foreningen; «Landsforeningen mot poliomyelitt».

Mange av dem som overlevde den akutte poliiofasen - og spesielt de som hadde funksjonshemninger - hadde behov for medisinsk behandling som vårt sykehusvesen på den tid ikke maktet å dekke. På den bakgrunn ble «Landsforeningen mot poliomyelitt» dannet i 1947. En av de første oppgavene var å skaffe behandlingstilstander for poliioskadde.

De opprettet mange behandlingssentra for poliioskadde i ulike fylker. I 1956 ble Kronprinsesse Märthas Institutt (KMI) reist i Oslo som sentralinstitusjon for poliioskadde fra hele landet. KMI ble gitt til staten i 1965.

Polioens forskjellige faser

Man sier gjerne at sykdommen har fire forskjellige faser:

*Akutfase, rehabiliteringsfase,
stabilfase og senskadefase.*

Disse begrepene har blitt brukt i spørreskjemaet og i denne rapporten. (Vi viser også til definisjon i kapittel 10, spørreskjema, side 4.)

Akutfasen

Poliomyelitt (i dagligtale kalt polio) er en smittsom virussykdom. Virus kommer inn i organismen via munn eller nese og angriper slimhinnene i hals og mage. Hos mer enn 90% av alle som smittes, oppleves ingen symptomer. Noen få får en lokal halsesyke, eventuelt med diaré. Hos 1-5% av de smittede vandrer viruset inn i hjernen og ryggmargen. Der angripes selektivt ryggmargens motoriske forhornceller, som gir impulser til muskulaturen.

Det oppstår varierende grad av lammelser.

Lammelsene kan ramme ulike muskelgrupper avhengig av hvor, og hvor mange motoriske forhornceller som er døde eller skadet. De alvorligste følger får oftest de hvor puste- og svelgmuskulaturen er angrepet.

Den viktigste behandlingen i den akutte sykdomsfasen var å motvirke komplikasjoner. Behandling med respirator kunne være livreddende for mange med åndedrettssvikt. Sengeleie og hvile var ansett som viktig i akutfasen.

Rehabiliteringsfasen

Med en gang feberen hadde gitt seg, startet opptreningen av såvel den lammede som ikke lammede muskulatur. Målet med rehabiliteringen var at den poliioskadde skulle bli mest mulig selvhjulpel - nesten for enhver pris. En periode som ofte blir beskrevet som et «blodslit».

Rent medisinsk vet man i dag at årsaken til bedring skyldes at gjenlevende forhornceller i ryggmargen tok over «ansvaret» for flere muskelceller, slik at musklene igjen fungerte. Dermed ble det «store motoriske enheter». Enheter som senere lettere kan slites ut.

Korsett, skinner og forflytningshjelpemidler var de vanligste tekniske hjelpemidlene. All opptrening var rettet mot det å kunne gå, rullestol var et nederlag. Rullestolen var kun forbeholdt de aller svakeste. Senere ble det for mange aktuelt med korrigerende operasjoner i form av seneforflytninger og avstiving av ledd - først og fremst i beina.

Målsettingen om full selvhjulpelhet satte poliioskaddes innsatsvilje og utholdenhet på harde prøver.

Den stabile fasen

Når den poliioskadde var rehabilitert til det nivå hvor det ikke ble forventet ytterligere bedring, kom den poliioskadde i en nærmest stabil situasjon. Viktig var å vedlikeholde det funksjonsnivået som eksisterte. Det ble forventet at denne fasen ville vare livet ut.

Senskadefasen/post poliosyndromet

Siden polio ble ansett som en akutt virussykdom, ble ressursene kanalisert til dette arbeidet. Vaksinen utryddet effektivt polio i vårt land. De polioskadde aksepterte sin situasjon etter rehabilitering. Det ble ikke stilt nye krav, derfor ble de polioskadde en glemte gruppe. Det ble ikke forventet andre senkomplikasjoner enn slitasjeforhold i ledd med svekket muskulatur rundt leddet - og naturlige aldersforandringer.

Ut over på 70-tallet opplevde et stadig større antall polioskadde nye funksjonstap. Det ble fra faghold avvist at dette hadde samband med polioen. Problemene ble tolket som alminnelige aldersforandringer eller psykiske/psykosomatiske problemer. Dette til tross for at det allerede i 1875 var beskrevet at nye funksjonstap kunne opptre lenge etter akutt sykdom. I dag er det erkjent at mange har post poliosyndrom.

Definisjon: Post poliosyndrom
jfr. Lauro Halstead, USA:

For å ha post poliosyndrom må en rekke kriterier være oppfylt:

Sikre opplysninger om akutt poliomyelitt med lammelser.

Fullstendig eller ufullstendig bedring i rehabiliteringsfasen.

Stabil fase av sykdommen i 20 år eller mer.

Opplevelse av nye lammelser eller forverring av sine lammelser, eller opplevd forverring av allmentilstanden med bl.a. uttalt tretthet/slitenhet og smerter i muskler og ledd.

Ikke ha andre sykdommer som kan forklare plagene.

Landsforeningen for polioskadde (LFPS)

På bakgrunn av den kunnskap man etterhvert fikk om polioskaddes nye problemer, tok Norges Handikapforbund (NHF) initiativet til at Landsforeningen for polioskadde (LFPS) ble stiftet i 1991. Foreningen har i dag (1995) vel 2.400 medlemmer.

LFPS er en landsforening under Norges Handikapforbund (NHF).

LFPS' målsetting:

«er å spre informasjon om senfølger etter polio til polioskadde, helsepersonell, trygdeetaten og andre med interesse og behov for informasjon.

Foreningen vil også arbeide for at alle polioskadde skal få likeverdige og fullgode utrednings- og behandlingstilbud uansett hvor man bor i landet, samt arbeide for økte kunnskaper og forskning på området».

Det ble laget et hefte; «Senskader etter polio» som ble distribuert til alle landets registrerte polioskadde, leger og fysioterapeuter. (Hettet kan fortsatt leveres av LFPS.) I tillegg har det vært avholdt en rekke møter - rundt om i landet - om senskader etter poliomyelitt. Møtene har oftest vært avholdt sammen med dyktige fagfolk; leger, fysioterapeuter, psykologer m.fl. LFPS har nå polioforening eller polioutvalg i alle fylker.

Det har også i LFPS' regi blitt gjennomført en undersøkelse blant fylkeslegene i Norge om hvilke tilbud polioskadde får i de forskjellige fylker. Undersøkelsen bekreftet at variasjonene var store. For øvrig har tilbakemeldingene vist et meget stort udekket behov for utredning og behandling av polioskadde.

Tidligere poliundersøkelser

Det er blitt gjennomført noen få studier både i USA og i Skandinavia. Først og fremst hos de som har fått senskader, men også undersøkelser av mer generell karakter av registrerte polioskadde.

Tre store undersøkelser fra Skandinavia har kanskje størst relevans for Norge:

Sverige 1984:

En sosialmedisinsk undersøkelse av polioskadde i Malmøhus fylke - 448 deltok.

Norge 1988:

En rapport om senfølger etter poliomyelitt - 1003 deltok.

Danmark 1993:

Senskader etter polio i Danmark - 3607 deltok.

Disse undersøkelsene viser at polioskadde får problemer og senskader i større eller mindre grad.

Hvorfor gjøres denne poliundersøkelsen?

Til tross for de ovennevnte store undersøkelsene, er det en rekke ubesvarte spørsmål knyttet til senskader og polio. Hensikten med denne undersøkelsen er å kartlegge hverdagssituasjonen for norske polioskadde på en rekke områder.

Undersøkelsen vil forsøke å gi svar på en

del viktige spørsmål om den fysiske, psykiske og sosiale situasjonen til dagens poliobefolkning i Norge. Man vil spesielt fokusere på dagens behandlingstilbud, helse- og trygdepersonells kunnskaper om polio og behov for hjelp og hjelpemidler i framtiden.

Resultatet av denne studien skulle således være til nytte både for helsevesenet, politikere og polioskadde selv.

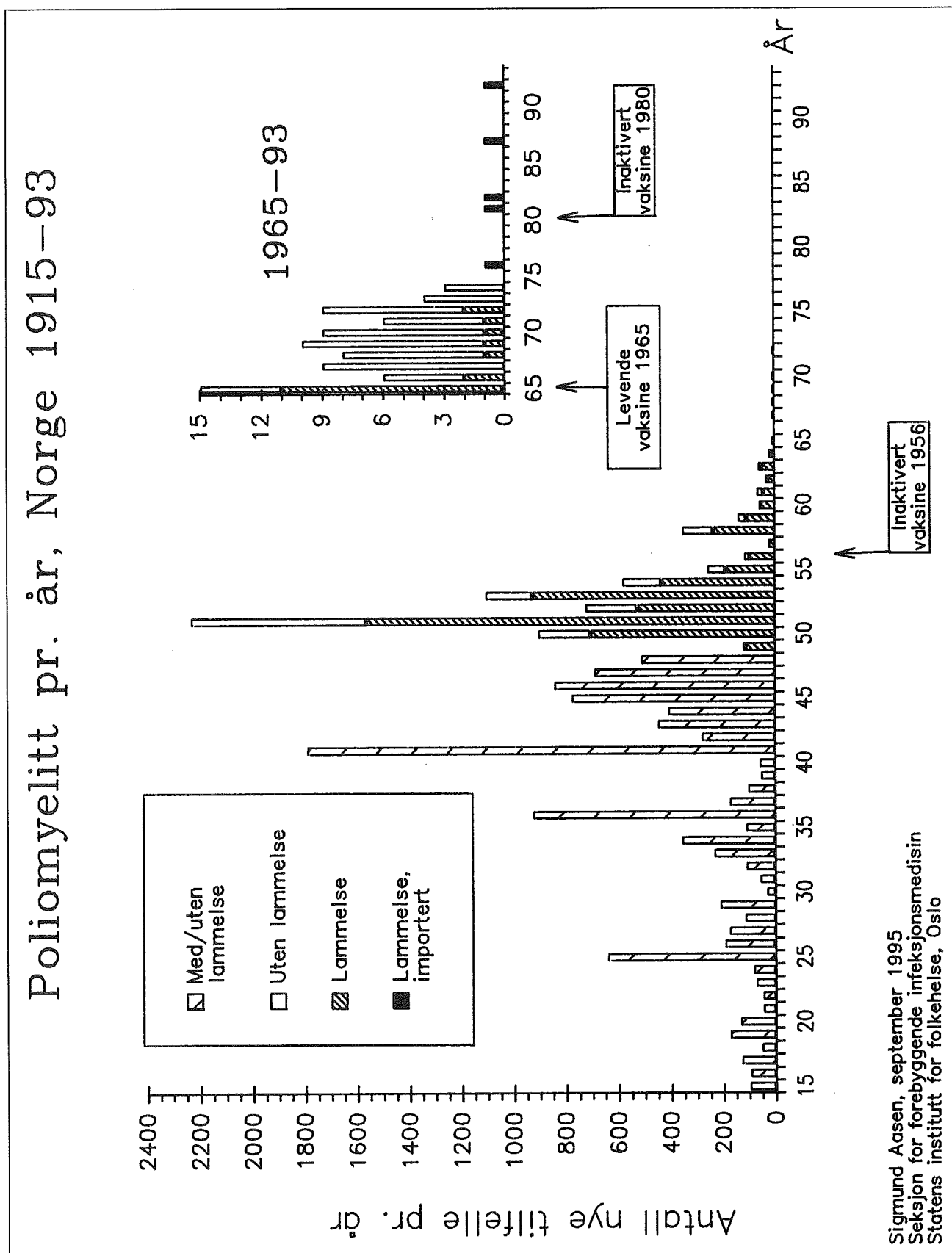
Representerer undersøkelsen de polioskadde?

Denne undersøkelsen gjør ikke krav på å representere alle nålevende polioskadde i Norge, men kun de som besvarte spørreskjemaet.

Mye tyder på at undersøkelsen i hvert fall er representativ med hensyn til når man fikk sykdommen. Figur 5.2 viser sammenhengen mellom når de som er med i undersøkelsen fikk polio og alle registrerte poliotilfeller i Norge i perioden 1925 til 1964.

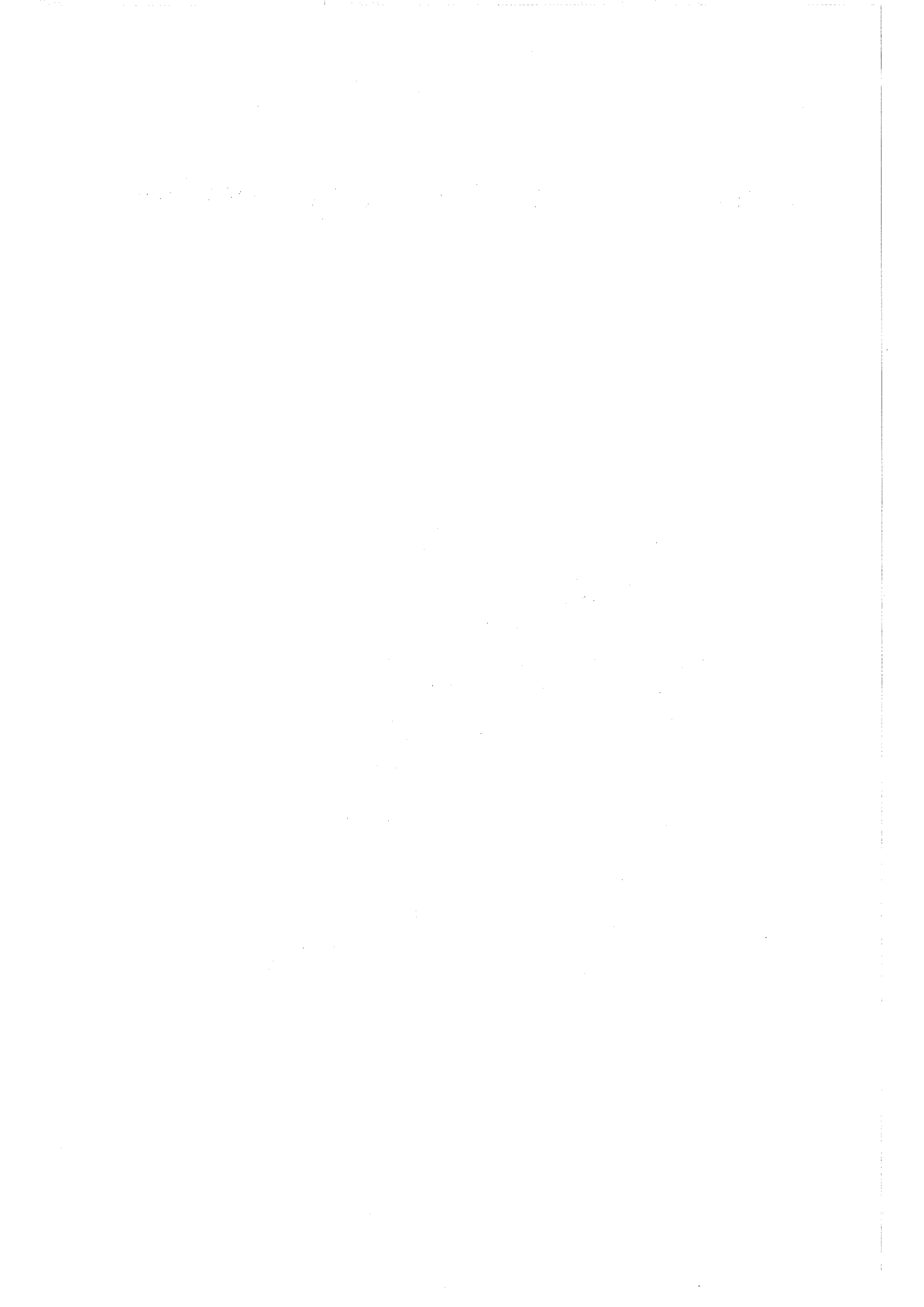

Figur 4.1 Poliomyelitt per år i Norge 1915 - 93

5. Resultater av undersøkelsen

5.1 Hvem var med?

Tilsammen 1.449 personer,
980 kvinner, 459 menn

Ca 65% er mellom 45 og 64 år

71% er gifte eller samboere

16% svarte at ektefelle/
samboer hadde polio eller
annen funksjonshemming

Nesten syv av ti bor i enebolig

En av fire bor i storby

85% er medlemmer av LFPS

Fylkesvis fordeling er omtrent
som befolkningen for øvrig

Poliovaksinen kom i 1956

Antall personer i undersøkelsen

For å kartlegge dagens situasjon, også sett i relasjon til polioens ulike faser, ble det sendt ut spørreskjema på 133 spørsmål med underspørsmål til polioskadde som Landsforeningen for polioskadde (LFPS) hadde kjennskap til. I alt 2.392 skjemaer (1.288 kvinner og 1.104 menn) fikk tilsendt skjemaet høsten 1994. Det kom inn 1.449 (61%) svar, hvorav 980 (76%) fra kvinner og 459 (42%) fra menn. Pga. den skjeve kjønnsforskjellen i svarene, ble de 1.435 svarene statistisk vektet til 1.444 svar (54% kvinner og 46% menn). (Se forklaring under kapittel 7.)

Alder, høyde og vekt

Tabell 5.1.1 viser en del basisopplysninger om de som svarte. De fleste (66%) er i aldersgruppen 45-64 år. Under 10% er yngre enn 45 år og 25% er eldre enn 64 år. Samtidig gis det opplysninger om høyde og vekt.

De fleste (71%) er enten gift eller samboere. Flere polioskadde menn enn kvinner har et samlivsforhold. Nesten fire prosent svarte at ektefelle/samboer har polio og ca 12% angav at ektefelle/samboer hadde annen funksjonshemming (tabell 5.1.2).

Boforhold

Noen av spørsmålene gikk på hvordan polioskadde bor; alene eller sammen med noen, type bolig, i by eller land og i hvilket fylke man bor.

Tabell 5.1.3 gir svar på hvor og hvordan polioskadde bor. Det ser ut som halvparten bodde i spredtbygd strøk da de var unge, mens de i dag bor i mer urbane strøk. Åtte prosent flere bor i dag i storby, enn da de vokste opp. Hele 67% av polioskadde bor i enebolig, flere menn enn kvinner.

Fraflytting fra spredtbygd strøk til tettsteder er markant. Kan det være pga.

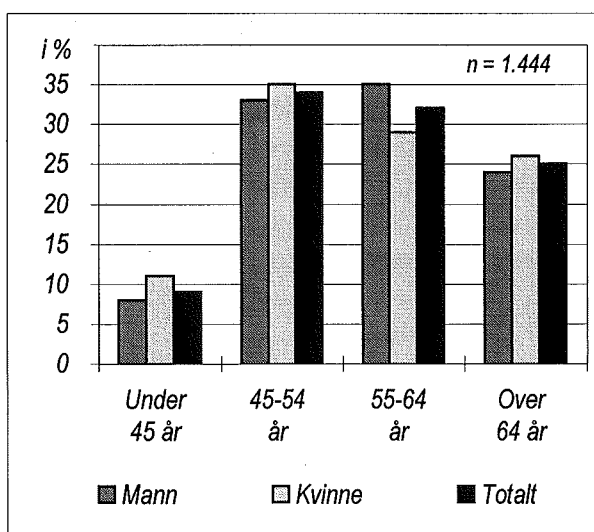

ønsket om å være i nærhet av lege, fysioterapeut, forretninger, bank, post o.l.?

Fylkesoversikt

Det er en relativ jevn fylkesvis fordeling over undersøkelsens svar. Kanskje bor det færre polioskadde i Rogaland og Nordland enn hva den totale befolkningen i fylkene skulle tilsi.

Figur 5.1 (tabell 5.1.1)
Aldersfordeling

Ikke uventet bor over 20% i Oslo/Akershus.

Tabell 5.1.4 viser fylkesoversikten til de som besvarte spørreskjemaene.

Medlemskap i polioforeninger

Landsforeningen mot poliomyelitt, som startet i 1947, hadde en enorm betydning på 50 og 60 tallet. Et av spørsmålene gikk på medlemskap i den foreningen eller i Landsforeningen for polioskadde - eller i begge.

Ikke overraskende var ca 85% medlemmer av Landsforeningen for polioskadde (LFPS). Skjult i «ikke svar» ligger nok en del som verken er medlem av den ene eller andre foreningen (tabell 5.1.5).

Var du med i poliundersøkelsen 1988?

Ca 1000 var med i den norske polioundersøkelsen i 1988. I tabell 5.1.6 framkommer at ca 30% svarte ja, mens ca 60% svarte nei på spørsmålet om de var med i undersøkelsen, og 11% husker ikke. Hva kan grunnen være til disse prosenttallene? Det er først og fremst de yngste, de under 45 år (72%) som svarer nei. Kan grunnen være at de først i de senere år føler senskader?

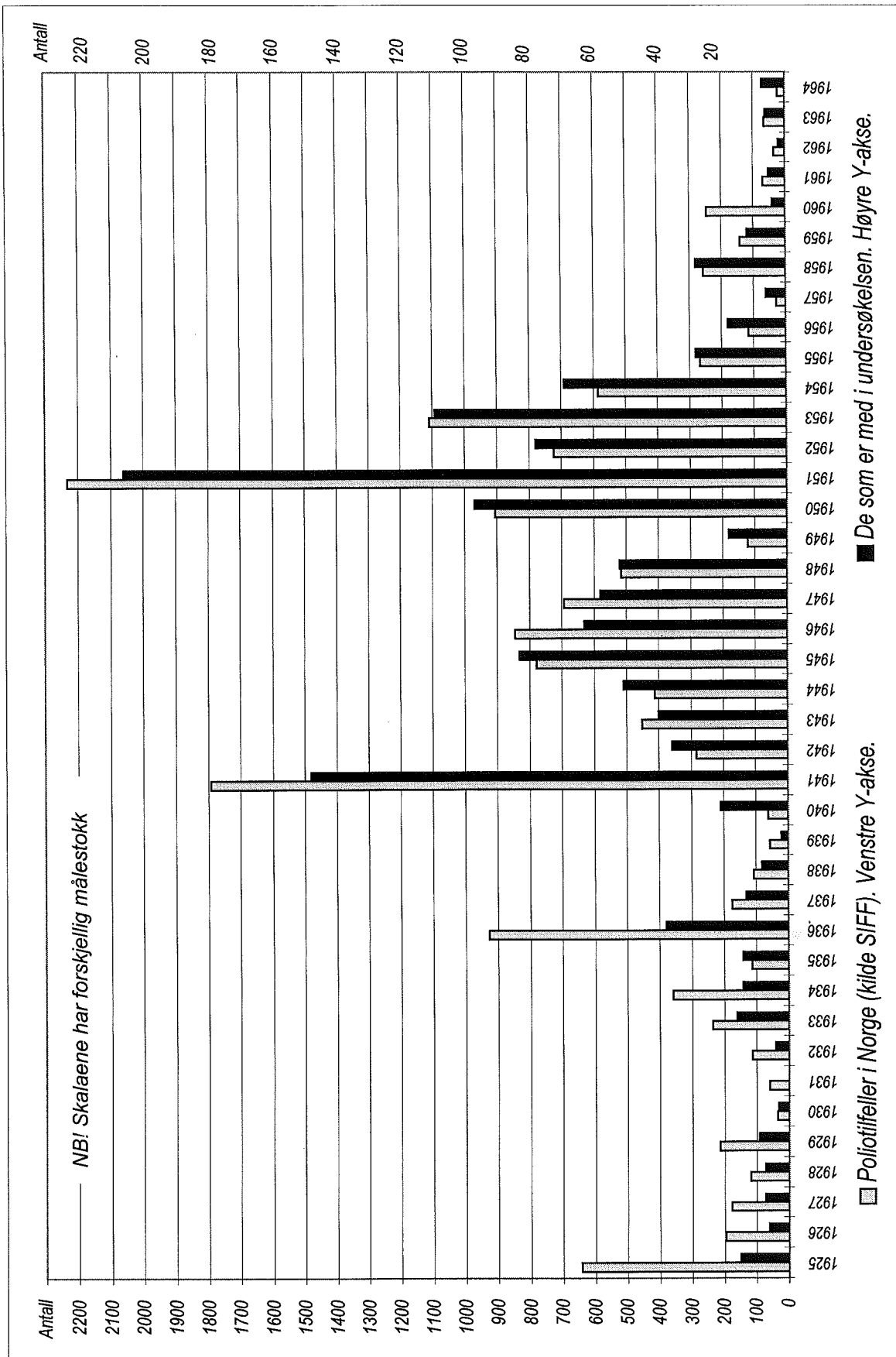
Det kunne vært flere polioskadde!

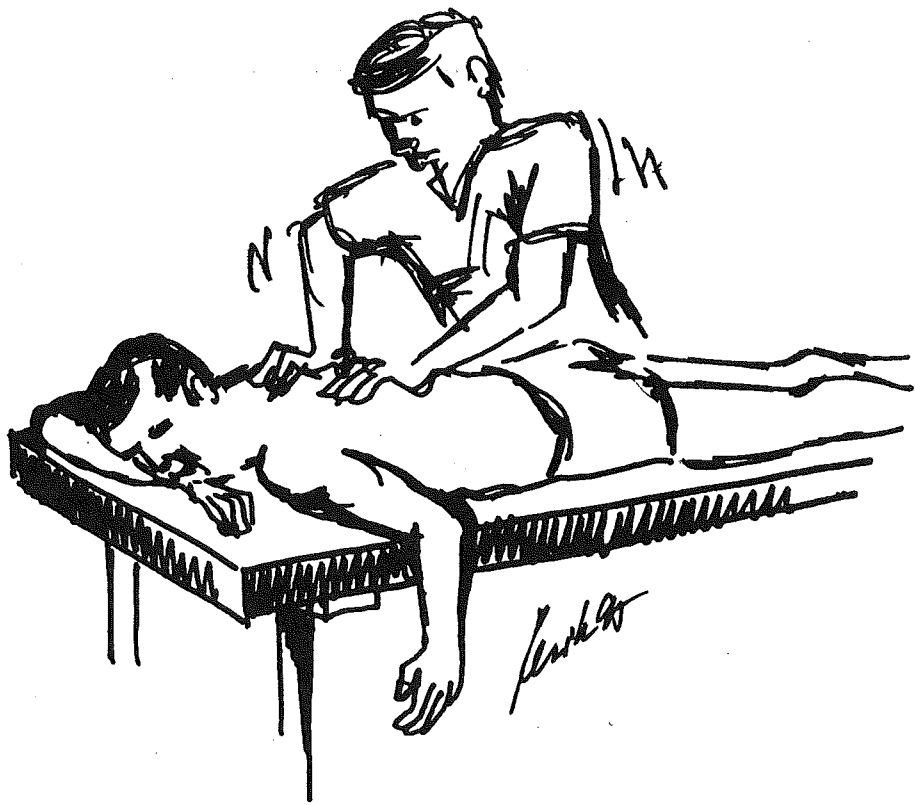
Poliovaksinen kom!

Fig. 4.1 viser at det har vært poliotilfeller siden 1915. Det kunne vært langt flere polioskadde i dag, om ikke vaksinen hadde kommet i 1956.

Figur 5.2 Alle registrerte poliotilfeller i Norge 1925 til 1964 (kilde SIFF), sammenlignet med de som var med i undersøkelsen

5.2 Akuttfasen

Åtte av ti fikk polio i perioden
1940 - 1954

De største epidemiene var i
1941 og 1951

Over halvparten fikk polio før
de begynte på folkeskolen

Åtte av ti var under 18 år

Minst syv av ti var innlagt på
sykehus i akuttfasen

Ni av ti var innlagt kortere enn
ett år

Seks prosent brukte
pustehjelpemidler i akuttfasen

Når fikk de polio og hvor gamle var de?

Tabell 5.2.1 viser i femårsintervaller når de som er med i undersøkelsen fikk sin poliomyelitt. Like mange (39%) på hele 40-tallet, som i fem års perioden 1950-54. I denne 15-årsperioden ble hele 78% av de som svarte rammet. Det var to store epidemier i denne perioden: 1941 hvor 10% fikk polio og 1951 med 14%. Lammelsene var tildels betydelige og blir omhandlet nærmere i kapittel 5.6.

Flere (6%) hadde behov for pustehjelpemidler (respirator, skjold, jernlunge o.l) (tabell 5.2.5).

Poliomyelitt er også kjent under navnet barnelammelse. Tabell 5.2.2 viser at 63% var 10 år eller yngre da de fikk sykdommen. Det var flere jenter enn gutter som fikk polio før de fylte 4 år, og det var entydig flere gutter som fikk polio i alderen 11 til 17 år.

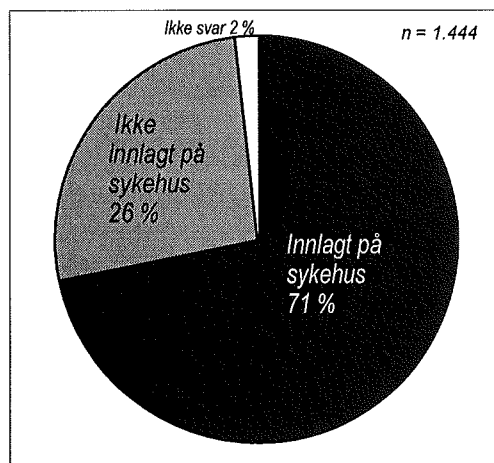
Sykehusinnleggelse og varighet

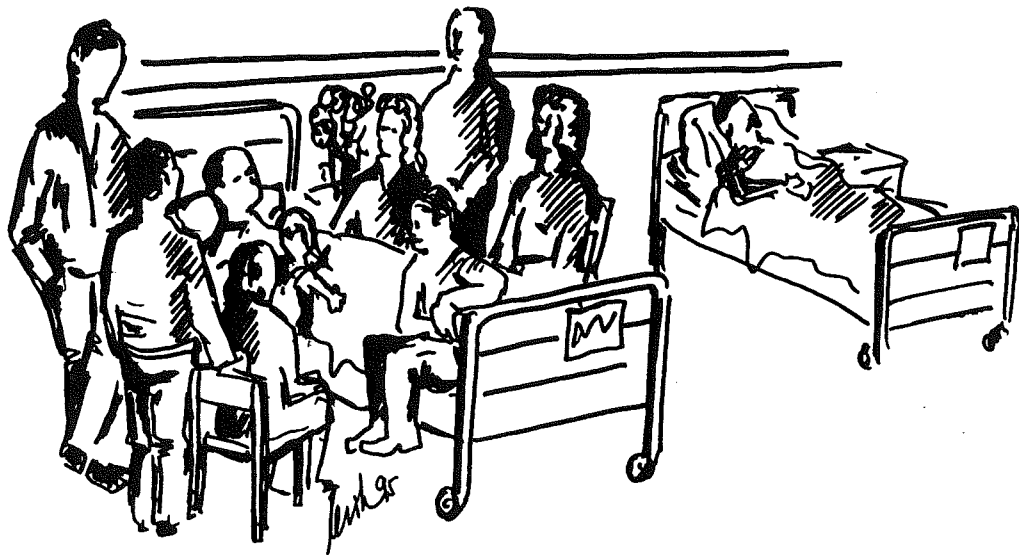
Det var 71% som var innlagt på sykehus i akuttfasen (tabell 5.2.3 og figur 5.3). Av de som svarte på innleggelsens varighet (tabell 5.2.4), var nesten 90% der kortere enn ett år og 3% lengre enn to år.

Naturlig nok ble de fleste (80%) innlagt på sykehus nær hjemstedet. Ca 20% ble innlagt «et annet sted i Norge».

Figur 5.3

Innlagt på sykehus i den akutte fasen (tabell 5.2.3)

5.3 Rehabiliteringsfasen

Mer enn halvparten var innlagt for rehabilitering

Antall år for å bli rehabilitert varierte

Nesten hver annen polioskadd har blitt operert en eller flere ganger

Nesten hver tredje polioskadd har blitt operert mer enn en gang

To av tre måtte reise fra hjemstedet til «rehabiliteringsinstitusjonen»

Halvparten hadde sjelden eller aldri besøk!

En av fire trente mer enn tre ganger i uken i rehabiliteringsfasen

En av fem trente mindre enn en gang i uken

Hvor lang tid tok rehabiliteringen?

Det er stor variasjon med hensyn til hvor lang tid rehabiliteringsfasen var for den enkelte. På spørsmål: «Hvor lang tid tok det fra du fikk akutt polio til du var i det vi kaller den stabile fasen?»

Trettiåtte prosent angav at det tok under 3 år før de var ferdig rehabilitert, mens 23% mente det tok fra 3 til 5 år for deres del. Seks prosent angav 6 til 9 år og 10% mente det tok lengre tid enn 10 år. Menn og kvinner svarte ulikt på spørsmålet. Det var entydig flere menn som mente det tok opptil 5 år, og entydig flere kvinner som mente at varigheten av rehabiliteringsfasen tok mer enn 10 år (tabell 5.3.1).

Institusjonsinnleggelse, besøk og operasjoner

Hele 42% var innlagt på sykehus/institusjon i rehabiliteringsfasen (tabell 5.3.2). Figur 5.4 viser at ikke alle hadde tilgang til sykehus eller rehabiliteringsinstitusjon nær hjemstedet (tabell 5.3.3). Noen ble også sendt til utlandet, først og fremst Sverige og Danmark. Tabellen viser hvor mange som fordelte seg til de ulike steder, men også at man i rehabiliteringsfasen hadde flere innleggelser.

Tabell 5.3.4 viser hvor lang tid de lå i opptreningsinstitusjon/rehabiliteringsavdeling. Ca 10% hadde kortere opphold enn tre måneder og samme antall lengre enn to år.

Tabell 5.3.5 viser hvor ofte og hvem polioskadde fikk besøk av, mens de var innlagt i akutt- og rehabiliteringsfasen. Ikke uventet var foreldrene de som var flittigst som besøkere. Halvparten hadde sjelden eller aldri besøk.

Hele 45% har blitt operert en eller flere ganger (tabell 5.3.6). Fire polioskadde angav 10 eller flere operasjoner. Tabell 5.3.7 viser

antall operasjoner totalt, samt hvor vellykkede de anså at operasjonene var. Ca 60% var sikre på at operasjon(ene) hadde vært vellykkede. Ved første operasjon var 30% av guttene og jentene under 10 år, mens 13% var over 30 år.

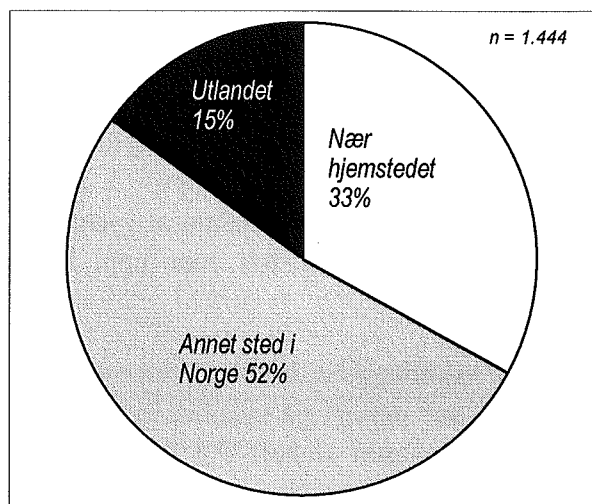
Treningsintensitet i rehabiliteringsfasen

Tretti prosent av mennene som i dag er

mellom 55 og 64 år trente mer enn 3 ganger i uken under rehabiliteringsfasen. Dette er entydig mer enn kvinner som i dag er i samme alder (23%). Figur 5.5 viser at 22% trente mer enn to til tre ganger i uken, mens 31% svarte at treningsintensiteten var en gang i uken eller mindre. Dette var likt for begge kjønn (tabell 5.3.8).

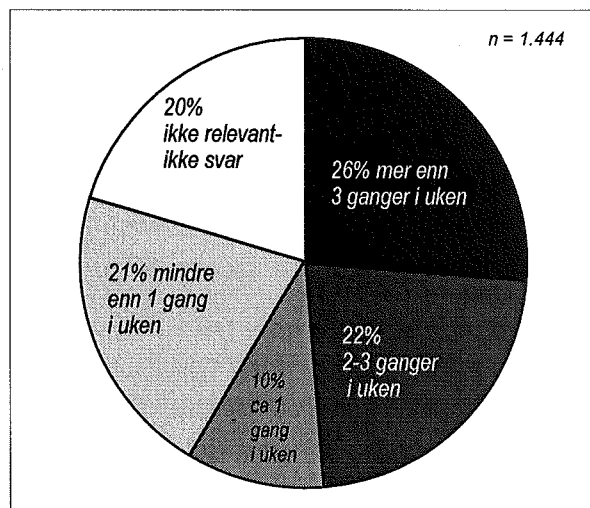
Figur 5.4 (Tabell 5.3.3)

Lokalisering av sykehus/institusjon ved innleggelse i rehabiliteringsfasen

Figur 5.5 (Tabell 5.3.8)

Treningsintensitet i rehabiliteringsfasen

5.4 Stabilfasen

Det ble forventet av fagekspertisen at den funksjonsbedringen som ble oppnådd etter rehabilitering, ville vare livet ut. De tok feil!

Myndighetene bygde ned polioinstitusjoner på 1960-70 tallet

Polioskadde ble en «glemt» gruppe

Likevel er det mange polioskadde som ikke har fått uventede senfølger

Hvor lenge varer den stabile fasen?

Etter rehabiliteringen kom de polioskadde over i den såkalte stabile fasen. Dvs. i en fase hvor den funksjonsbedringen som var oppnådd, ble forventet å skulle vare livet ut.

Fagekspertisen var klar over at det ville komme normale aldersforandringer, også overbelastningsskader eller at den enkelte ville kunne få andre sykdommer som kunne forverre den fysiske tilstanden.

Varighet av denne perioden er sterkt varierende. Mange, som fikk polio under de store epidemiene, er fremdeles i denne fasen.

Hva kjennetegner den stabile fasen?

Dette var perioden hvor de fleste skaffet seg en utdannelse og arbeid, eventuelt ekteskap og barn. Det var perioden hvor de færreste var engasjert i handikappolitisk arbeid. Med andre ord var dette perioden hvor svært mange ønsket å leve så «normalt» som mulig.

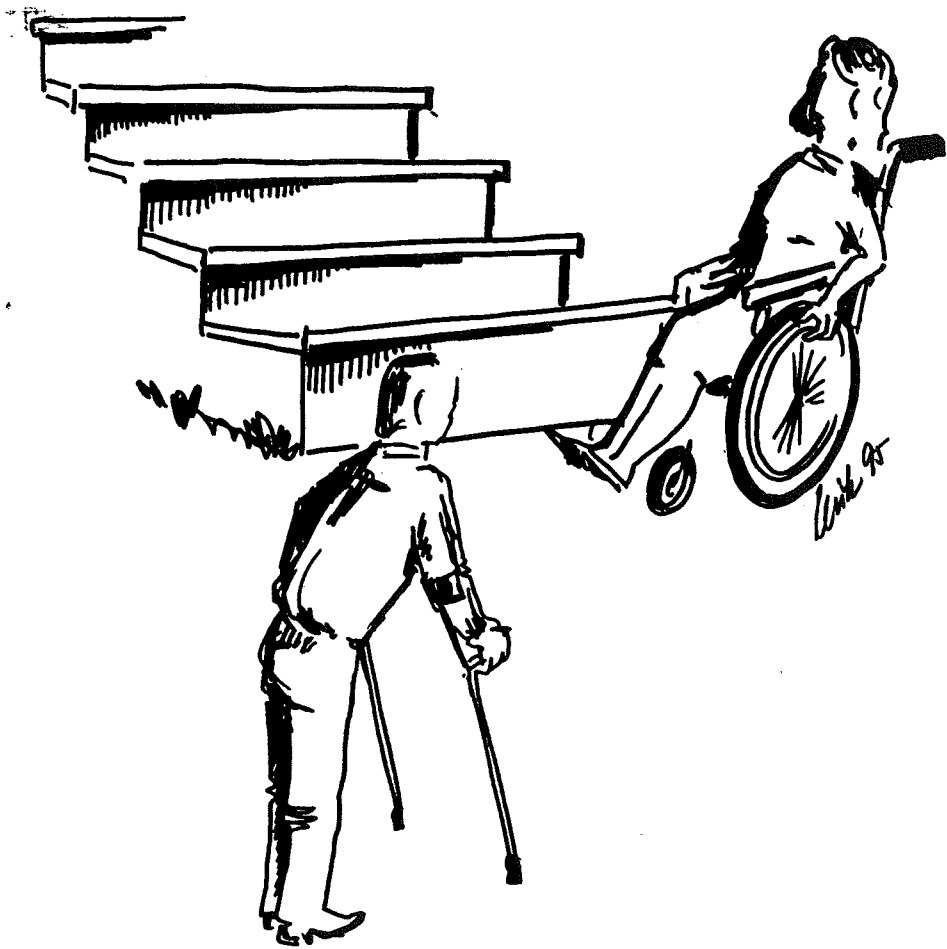
Mange var flinke til å opprettholde treningsaktiviteter. Andre mente at det ikke ville gi noen ytterligere hjelp, og tonet derfor ned treningen.

Etter vaksinens inntog på 50 tallet, oppstod det få nye tilfeller av polio. Polio ble ikke lenger ansett som et akutt problem. Det offentlige bygde ned polioinstituttene rundt om i fylkene. Kronprinsesse Märthas Institutt ble gitt til staten av Landsforeningen mot poliomyelitt i 1965.

Polio gled sakte ut av helsevesenets bevissthet

Polio som sykdom gled langsomt ut av bevisstheten til våre helsemyndigheter, leger og iblant også ut av mange polioskaddes bevissthet. Mao. polioskadde ble en «glemt» gruppe. Dessverre ville fremtiden bli annerledes for mange polioskadde.

5.5 Senskadefasen - Post poliosyndromet

Nye problemer!

Mer enn seks av ti mener de har post poliosyndromet, tre av ti er usikre

Ni av ti opplever nye muskelsvekkelser

En av fire har fått nye/økte pusteproblemer

Halvparten har fått nye/økte smerter

Halvparten opplever påfallende tretthet/slitenhet

Nesten ni av ti trengte hvile en eller flere ganger daglig

Tre av fire har plager med kalde bein, «poliobein»

Ni av ti mener de nye helseproblemene skyldes helt eller delvis polioen

Hos den største gruppen oppstod senskadene 30 til 40 år etter akutt polio! Dette er uavhengig av kjønn, alder ved akutt polio og alder ved senskader

Kvinner er mer plaget enn menn!

Dagens situasjon

Nye plager og problemer generelt

Undersøkelsen hadde en rekke spørsmål om det var oppstått nye plager og problemer. Spørsmålene ble formulert ut i fra hva polio-skadde vanligvis gir tilbakemeldinger om.

Spørsmålene var relatert til alderen da de eventuelle nye problemene oppstod og antall år etter akutt polio.

Spørsmål om plager som det gis svar på i tabell 5.5.3:

Nye muskelsmerter:

- i tidligere polioskadet muskulatur
- i tidligere ikke polioskadet muskulatur

Nye ledd smerter

Smerter generelt

Nummenhet

Tap av hudfølelse

Påfallende tretthet/slitenhet:

- på formiddagen
- på ettermiddagen
- på kvelden
- ved anstrengelser

Opplever du behov for:

- søvn om dagen
- hvile en gang om dagen
- hvile flere ganger om dagen

Lav toleranse for kulde

Har du fått plager med at du:

- har kalde bein
- har varme/brennende bein
- har kalde hender
- har varme/brennende hender
- fryser ofte/fryser mye
- reagerer på væromslag

Har du opplevd å få:

- økte smerter i kulde
- mindre smerter i varme

Konsentrasjonsproblemer

Påfallende pustebesvær:

- ved anstrengelse
- uten tilknytning til anstrengelse

*Forandring i stemmen**Hevelse i legger/føtter**Søvnforstyrrelser:*

- Vanskeligheter med søvnen
- Vanskeligheter med å sovne om kvelden
- Stadig oppvåkning om natten
- Unormalt uopplagt om morgenen
- Unormalt søvning om kvelden
- Stadig mareritt

*Hodepine om morgenen***Svekkelse i tidligere skadet og ikke skadet muskulatur**

Etter en lang periode med relativ stabilitet med hensyn til de fysiske problemer den enkelte har, opplever 85% av de som svarte ny svekkelse i tidligere poliioskadet muskulatur og 58% ny svekkelse i tidligere ikke angrepet muskulatur.

Tabell 5.5.1 viser dette sett i relasjon til hvor gamle de var da dette ble bevisstgjort. Figurene 5.10.abc og 5.11.abc viser dette i detalj.

Tabell 5.5.2 viser i hvilke deler av kroppen dette har vært mest merkbart. Flere kvinner enn menn har fått nye plager i de fleste muskelgrupper.

Først og fremst viser undersøkelsen at det er i begge bein, begge armer, samt rygg som svekkelsene er hyppigst. Det angis ca 64% svekkelse for bein og rygg, samt begge armer med 52%. At 26% har fått nye/økte pusteproblemer er bekymringsfullt.

Ca 10% var angrepet i svelgmuskulaturen i den akutte fasen (tabell 5.6.1). Dette hadde bedret seg til omkring 5% etter rehabiliteringsfasen (tabell 5.6.2), men nå var det 8% som angav svekkelse av svelgmuskulaturen (tabell 5.6.3).

Andre nye plager

Tabell 5.5.3 lister opp nye symptomer siden poliioskadde var i den stabile fasen.

Påfallende tretthet/slitenhet ved anstrengelse har høyeste prosentverdi. Kvinnene opplever dette problemet (86%) oftere enn mennene (74%). Selv uten spesielle anstrengelser opplever vel halvparten påfallende tretthet på ettermiddagen (fig. 5.14 abc) og kvelden. Dette medfører at 40% har behov for søvn om dagen. Så mange som 60% må hvile minst en gang daglig, og 25% føler behov for hvile flere ganger daglig.

Overbelastning

Ca 60% føler problemer med muskelsmerter (figur 5.12 abc og 5.13 abc).

Nesten 60% opplever å ha fått ledd-smerter. Mange bruker den «beste» armen eller beinet for å kompensere for manglende funksjon i det «dårlige». Kanskje kan endel av smertesymptomene forklares pga. skjevbelastninger og derved overbelastning av muskler og ledd?

Var tidligere ikke skadd muskulatur angrepet?

Den eller de muskelgrupper/lemmer som ikke ble ansett poliioskadd i utgangspunktet, kan likevel ha vært poliioskadd.

Det er vist at ca 70% av forhorncellene til en muskelgruppe må være angrepet før det resulterer i lammelse. Dette kan bety at flere muskelgrupper kunne vært angrepet og lå i «grenseland» slik at det ikke ble oppfattet som lammet muskulatur i utgangspunktet. Ved senere stor belastning, eventuelt skjevbelastning, ville det kunne resultere i ny svekkelse i såkalt ikke tidligere poliioskadd muskulatur.

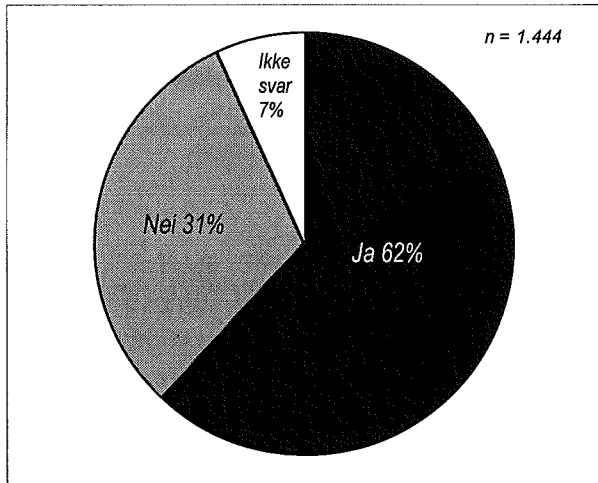
Problemer i kulde

Undersøkelsen bekrefter (figur 5.6) at poliioskadde har problemer i kulde. Hele 62% svarer at de har lav toleransegrense mot kulde. Det er ikke noen tydelig forskjell på menn (61%) eller kvinner (63%) i dette spørsmålet.

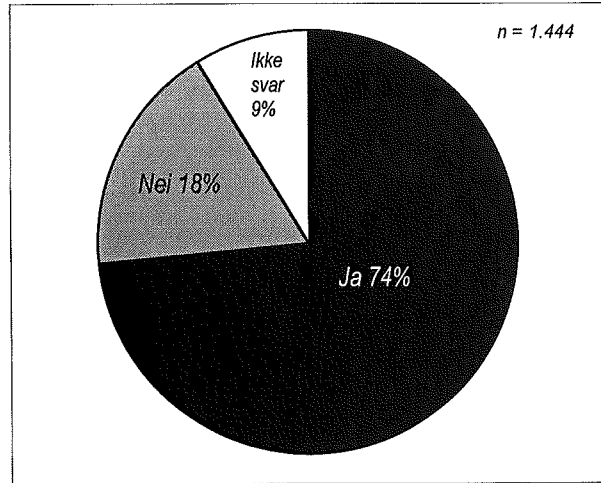

Figur 5.6 (tabell 5.5.3)

Har du fått lav toleransegrense når det gjelder kulde?

Figur 5.7 (tabell 5.5.3)

Har du fått plager med at du har kalde bein?

«Poliobein»

«Poliobein» er et velkjent uttrykk, noe som denne undersøkelsen bekrefter ved at 3/4 av de som svarte angav kalde bein (figur 5.7). Nesten 40% oppgir kalde hender. Kvinnene fryser oftere på hendene enn menn, viser svarene. Så mange som 60% reagerer på væromslag (tabell 5.53).

Varme/brennende bein (14%) er et symptom ikke mange tidligere poliundersøkelser har spurt om. Årsaken til varme/brennende bein gir ikke undersøkelsen svar på.

Konsentrasjonsproblemer

Hele 39% opplever at de har konsentrasjonsvansker. Flere kvinner enn menn angir dette. Årsaken er ikke kjent. Noe av forklaringen ligger sannsynligvis på økt alder. En mulig forklaring er at økt tretthet sannsynligvis nedsetter konsentrasjonsevnen.

Påfallende pustebesvær

Spesielt ved anstrengelse oppgir 41% at de har pustebesvær. Selv uten anstrengelse har 14% slikt besvær (tabell 5.5.3).

Enkelte oppgir i kapittel 5.9 at de har hjertesykdommer (f.eks. hjertesvikt) som kan forklare noen tilfeller av pustebesvær. Mange polioskadde har astmaplager. Er dette kanskje den vanligste årsak til problemer med pusten? En annen forklaring kan være manglende kondisjon.

Dessverre er det rimelig å anta at svært mange tilfeller av pustebesvær kan skyldes polio, siden 26% angav en svekkelse av pustemuskulaturen (tabell 5.5.2).

Tap av muskelvolum

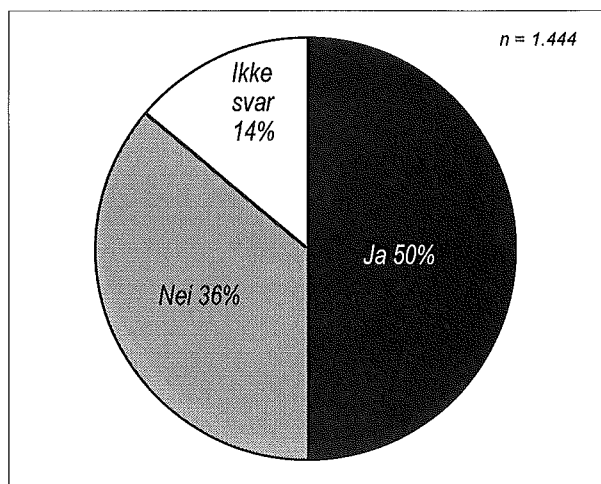
Femtifire prosent av mennene mot 47% av kvinnene, angir tap av muskelstørrelse eller muskelvolum i polioskadet muskulatur. For tidligere ikke polioskadet muskulatur angis tallene 31% (menn) og 21% (kvinner). Her skiller menn seg entydig fra kvinnene.

Figur 5.8 og 5.9 viser tap av muskelvolum.

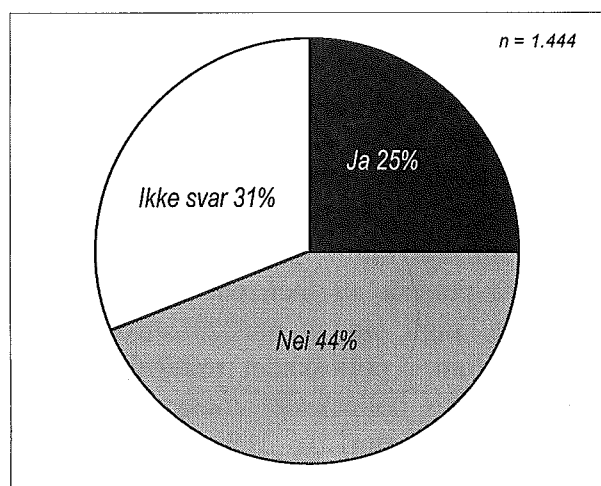

Figur 5.8

Har du opplevd tap av muskelstørrelse eller volum i tidligere polioskadd muskulatur?

Figur 5.9

Har du opplevd tap av muskelstørrelse eller volum i tidligere ikke polioskadd muskulatur?

Hodepine

Tabell 5.5.4 viser at 80% har hodepine fra tid til annen. Vel en firedel har dette ofte/veldig ofte, og det er først og fremst på morgenen at hodepinen er tilstede. Både når det gjelder morgenhodepine og hodepine generelt, er kvinnene mer utsatt enn mennene.

Søvnforstyrrelser

Vanskeligheter med å sovne, stadige oppvåkninger, mareritt og unormal uopplagthet om morgenen, rammer svært mange (tabell 5.5.3).

Mulige forklaringer kan være mye smerter fra muskler, ledd eller generelt, samt at man kjenner en påfallende tretthet/slitenhet på dagtid, og kanskje gir etter for hvile med søvn om dagen. Da er det kanskje ikke underlig at innsovningen og nattesøvnen blir forstyrret, og man er uopplagt om morgenen? I hvilken grad polioen i seg selv kan bevirke søvnforstyrrelser, gir ikke denne undersøkelsen svar på.

Kvinner mer plaget enn menn

Tilsammen utgjør dette en rekke forandringer av negativ karakter som har oppstått i de senere årene. Selv om ikke tabellene 5.6.2 (lammelser i den stabile fasen) og tabell 5.6.3 (lammelser i dagens situasjon) viser de store forskjellene, så tyder alle de ovennevnte symptomene på at helsen er blitt verre for de polioskadde som er med i undersøkelsen.

Som også andre poliundersøkelser har vist, er det kvinnene som synes å være mer plaget enn mennene på en lang rekke symptomer. Tallene i tabell 5.5.3 bekrefter dette.

Post poliosyndrom

Post poliosyndrom arter seg som ny muskelsvakhet, ny smerte eller ny tretthet hos personer som tidligere har hatt polio. På spørsmålet «Tror du at du har post poliosyndromet» svarte 64% ja og 27% svarte vet ikke (tabell 5.5.5).

Er det noen sammenheng mellom nye problemer og kjønn, alder og år etter akutt polio?

Er det av betydning om man er mann eller kvinne, hvor gammel man var da polioen rammet eller antall år etter akutt polio med hensyn til nyoppståtte problemer?

For å se nærmere på denne problemstillingen, ble følgende spørsmål analysert:

Har du i de senere år opplevd at du er blitt svakere i muskulaturen? (fig. 5.10 - 5.11)

Har du siden den stabile fasen opplevd nye muskelsmerter? (fig. 5.12 - 5.13)

Påfallende tretthet/slitenhet generelt? (fig. 5.14)

Figurene er tredelte:

- a: Viser svarene på spørsmålet.
- b: Viser de som svarte ja, sett i sammenheng med antall år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.
- c: Viser eventuelle kjønnsforskjeller.

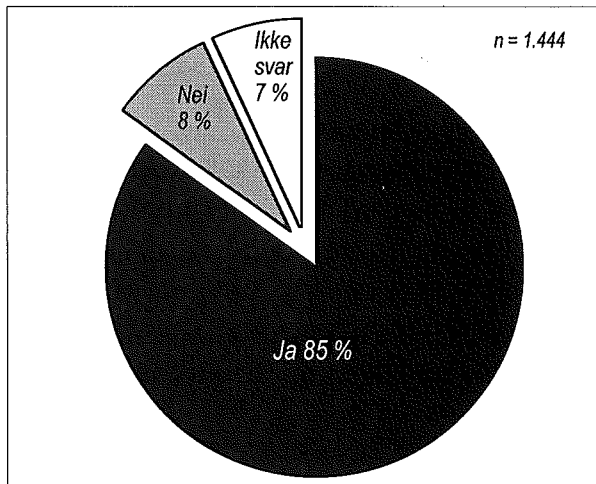
En rekke av de nyoppståtte problemene ble analysert og alle fikk samme resultat:

Nyoppståtte problemer får den største gruppen ca 30 til 40 år etter akutt polio, uansett alder ved polioangrep. Det er ingen kjønnsforskjeller.

Figur 5.10 a.b.c

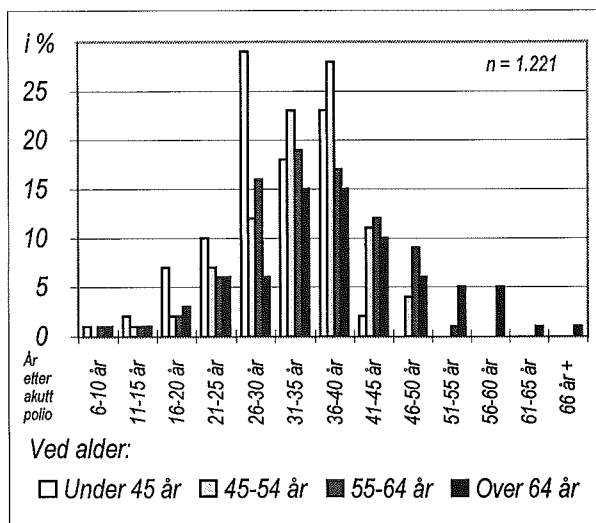
a) Har du i de senere år opplevd å bli svakere i tidligere polioskadd muskulatur?

Figur a viser at et overveiende flertall (85%) svarer at de har opplevd å bli svakere i tidligere polioskadd muskulatur.

Kun 8% svarte nei på spørsmålet.

b) Antall år etter akutt polio / Hvor gammel var du da?

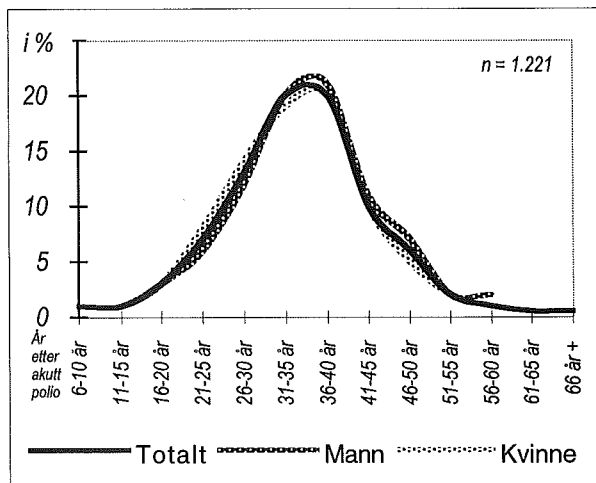

Figur b viser de 85% (1.221 personer) som svarte ja. Disse sett i sammenheng med antall år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Figuren viser at muskelsvekkelsen for 40% oppstod 31 til 40 år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Utvides tidsperioden, fra 26 til 45 år etter akutt polio, gjelder dette for 63%.

c) Svakere i tidligere polioskadd muskulatur. Mann/kvinne/totalt og antall år etter akutt polio.

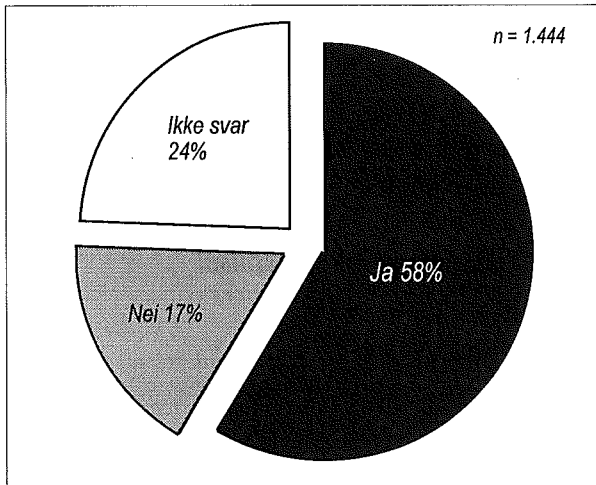
Figur c viser ingen forskjell mellom mann og kvinne på dette spørsmålet.

Figuren viser at toppen på kurven ligger omkring 35 år etter akutt polio.

Figur 5.11. a.b.c

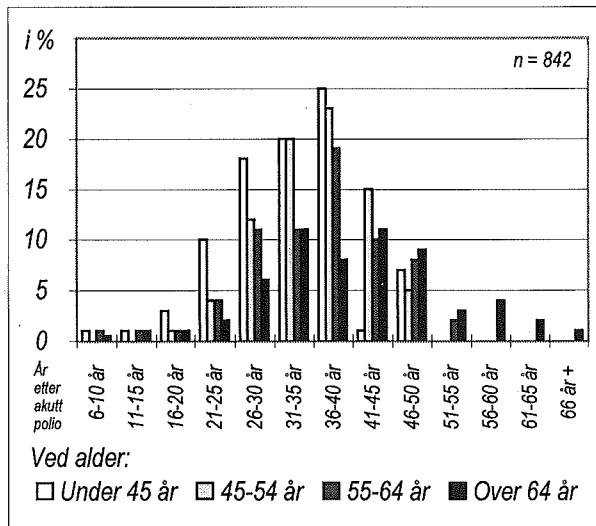
a) Har du i de senere år opplevd å bli svakere i tidligere ikke polioskadd muskulatur?

Figur a viser at et flertall (58%) svarer at de har opplevd å bli svakere i tidligere ikke polioskadd muskulatur.

17% svarte nei på spørsmålet.

b) Antall år etter polio /Hvor gammel var du da?

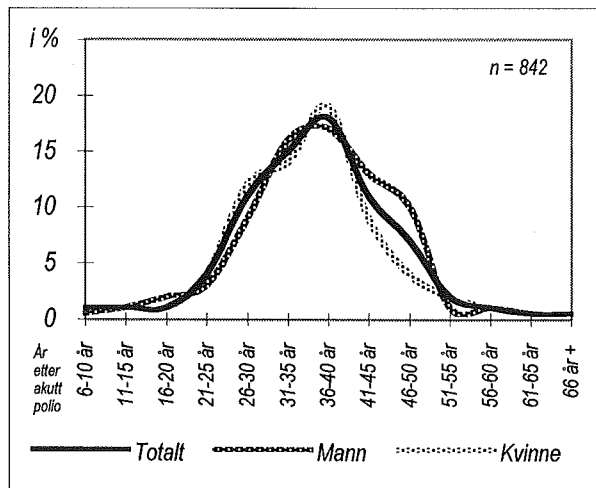

Figur b viser de 58% (842 personer) som svarte ja. Disse sett i sammenheng til antall år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Figuren viser at muskelsvekkelsen for 33% oppstod 31 til 40 år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Utvides tidsperioden fra 26 til 45 år etter akutt polio, gjelder dette for 55%.

c) Svakere i tidligere ikke polioskadd muskulatur. Mann/kvinne/totalt og antall år etter akutt polio.

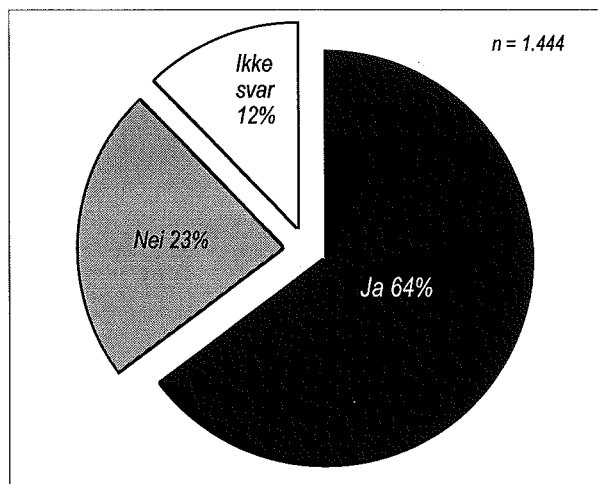
Figur c viser ingen forskjell mellom mann og kvinne på dette spørsmålet.

Figuren viser at toppen på kurven ligger omkring 40 år etter akutt polio.

Figur 5.12 a.b.c (tabell 5.5.3)

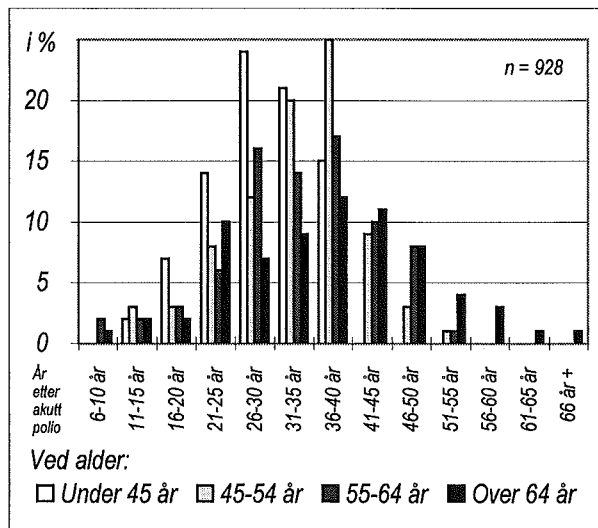
a) Har du opplevd nye muskelsmerter i tidligere polioskadd muskulatur?

Figur a viser at et klart flertall (64%) svarer at de har opplevd nye muskelsmerter i tidligere polioskadd muskulatur.

23% svarte nei på spørsmålet.

b) Antall år etter polio / Hvor gammel var du da?

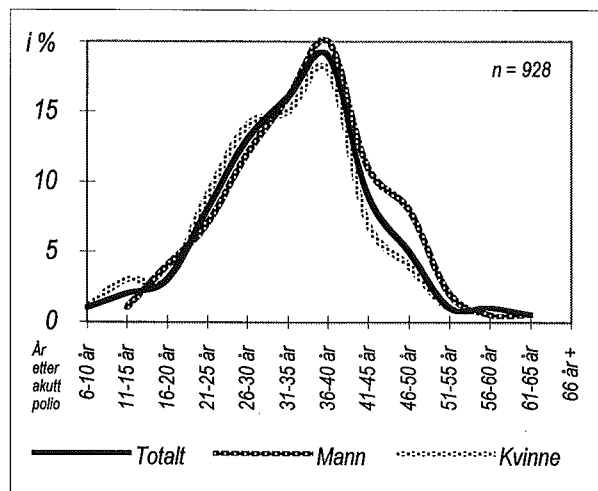

Figur b viser de 64% (928 personer) som svarte ja. Disse sett i sammenheng til antall år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Figuren viser at nye muskelsmerter for 35% oppstod 31 til 40 år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Utvides tidsperioden fra 26 til 45 år etter akutt polio, gjelder dette for 57%.

c) Nye muskelsmerter i tidligere polioskadd muskulatur. Mann/kvinne/totalt og antall år etter akutt polio.

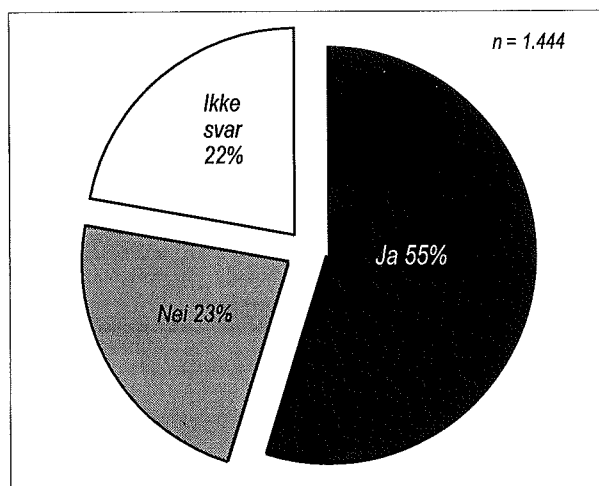
Figur c viser ingen forskjell mellom mann og kvinne på dette spørsmålet.

Figuren viser at toppen på kurven ligger omkring 40 år etter akutt polio.

Figur 5.13. a.b.c (tabell 5.5.3)

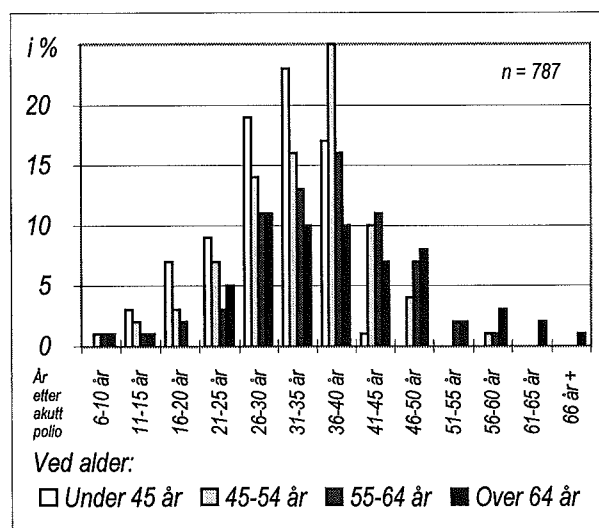
a) Har du opplevd nye muskelsmerter i ikke tidligere polioskadd muskulatur?

Figur a viser at et flertall (55%) svarer at de har opplevd nye muskelsmerter i tidligere ikke polioskadd muskulatur.

23% svarte nei på spørsmålet.

b) Antall år etter polio /Hvor gammel var du da?

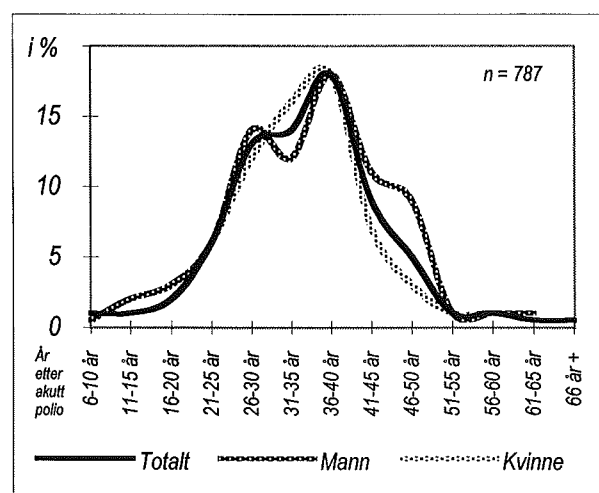

Figur b viser de 55% (787 personer) som svarte ja. Disse sett i sammenheng til antall år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Figuren viser at nye muskelsmerter for 32% oppstod 31 til 40 år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Utvides tidsperioden fra 26 til 45 år etter akutt polio, gjelder dette for 54%.

c) Nye muskelsmerter i tidligere ikke polioskadd muskulatur Mann/kvinne/totalt og antall år etter akutt polio.

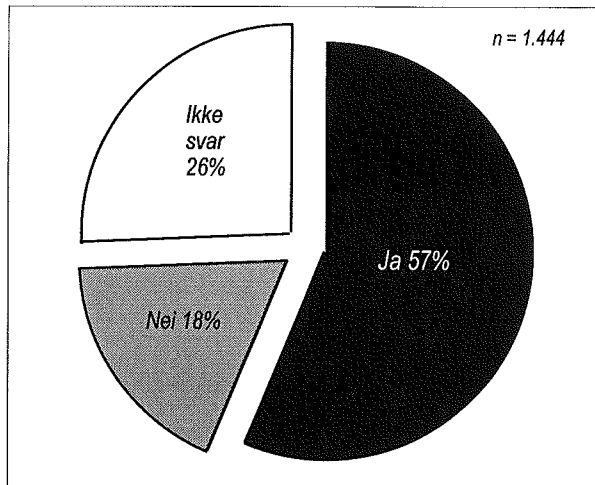
Figur c viser ingen forskjell mellom mann og kvinne på dette spørsmålet.

Figuren viser at toppen på kurven ligger omkring 40 år etter akutt polio.

Figur 5.14 a.b.c (tabell 5.5.3)

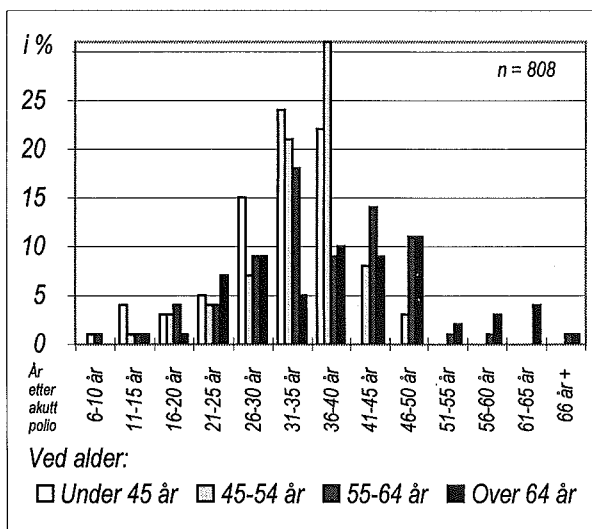
a) Har du opplevd påfallende tretthet/sliitenhet generelt om ettermiddagen?

Figur a viser at et flertall (57%) svarer at de har opplevd påfallende tretthet/sliitenhet generelt om ettermiddagen

18% svarte nei på spørsmålet.

b) Antall år etter polio / Hvor gammel var du da?

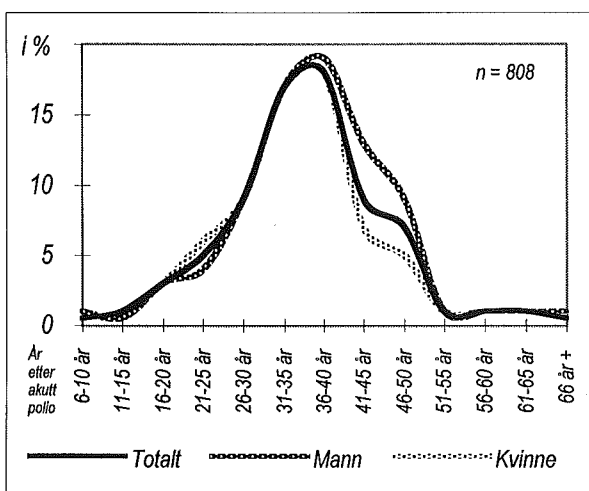

Figur b viser de 57% (808 personer) som svarte ja. Disse sett i sammenheng til antall år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Figuren viser at tretthet/sliitenhet for 35% oppstod 31 til 40 år etter akutt polio og uansett alder ved polioangrep.

Utvides tidsperioden fra 26 til 45 år etter akutt polio, gjelder dette for 53%.

c) Tretthet/sliitenhet generelt om ettermiddagen. Mann/kvinne/totalt og antall år etter akutt polio.

Figur c viser ingen forskjell mellom mann og kvinne på dette spørsmålet.

Figuren viser at toppen på kurven ligger omkring 40 år etter akutt polio.

5.6 Utvikling av lammelsene - fra akutt polio til dagens situasjon

AKUTTFASEN:

Beina var hyppigere «helt lammet» enn andre muskelgrupper

Nesten en av fire hadde lammelser i pustemuskulaturen

Nesten alle fikk lammelser i en eller flere lemmer

STABILFASEN:

Rehabiliteringen var effektiv

DAGENS SITUASJON:

I alle muskelgrupper angis det nye/økede lammelser siden stabilfasen

Tre prosent flere har i dag lammelser enn i stabilfasen

Fire prosent flere har i dag lammelser i alle fire lemmer enn i stabilfasen

Seksten prosent har i dag lammelser i pustemuskulaturen, en økning på fire prosent fra stabilfasen

Mer enn tre av fire har lammelser i en eller flere lemmer

Lammelsenes lokalisering og alvorlighetsgrad

Akuttfasen

Lammelse skulle besvares som: «ingen lammelse, noe lammelse, stor lammelse og helt lammet». For å unngå vanskeligheter med grensesettingen, ble det bedt om å svare det «som ligger nærmest din oppfatning selv om dette ikke er 100 % dekkende».

Tabell 5.6.1 viser tilstanden i akuttfasen hos de 1.444 som leverte skjemaet. Både de hyppigst forekommende og alvorligste lammelsene var knyttet til beina - begge bein like mye. Kun 11% oppgav at de ikke hadde lammelser i beina.

Hele 22% oppgav at pustemuskulaturen var angrepet. Seks prosent svarte positivt på at pustehjelpemidler ble benyttet under sykdommens akuttfase. Flere menn enn kvinner angav «noe lammelse» i pustemuskulaturen.

Entydig flere menn enn kvinner angav «noe lammelse» i nakkemuskulaturen. En av 10 hadde større eller mindre lammelse i svelgmuskulaturen - flere kvinner enn menn.

Stabilfasen

Tabell 5.6.2 viser en endring i alvorlighetsgraden av lammelser i forhold til tabell 5.6.1 (akuttfasen). Tallene viser at mens 32% var helt lammet i hvert av beina i akuttfasen, så hadde tilstanden bedret seg til at bare 7% var helt lammet etter rehabiliteringsfasen. Det samme forhold med hensyn til begge armer; fra 15% i akuttfasen til kun 2% etter rehabiliteringsfasen.

Når det gjelder opplysningene om «ingen lammelse», er det tilsvarende bedring. I akuttfasen oppgav 11% at de var uten lammelser i begge bein. Etter rehabiliterings-

fasen var tallene økt til knappe 30%. For de andre muskelgruppene var det en tilsvarende bedring. Rehabiliteringen synes å ha vært god på flere områder.

I dag

Å beskrive den fysiske tilstanden til de som er med i undersøkelsen, kan gjøres på flere måter. En måte er å vurdere svarene i tabell 5.6.3 (lammelsene i dag?) med tabell 5.6.1 (lammelsene i akutfasen?) og tabell 5.6.2 (lammelsene etter rehabiliteringsfasen?). Tabell 5.6.2 gir egentlig uttrykk for den stabile fasen.

Det kan uten videre slås fast at dagens situasjon med hensyn til lammelser ikke på noen måte er lik den tilstand som ble beskrevet under den akutte fasen. Hva om man sammenligner tabellene 5.6.3 (dagens situasjon) med 5.6.2 (beskrivelse av den stabile fasen)?

Det er en litt uventet likhet mellom disse to tabellene muligens med unntak av pustemuskulaturen - som har blitt noe nedsatt. Hva kan grunnen være, når så mange på individuell basis «klager» over funksjonsnedsettelse?

For grov inndeling?

Svaret kan ligge i at det er brukt for grove inndelinger av lammelser. «Ingen lammelse» og «helt lammet» er to absolutter som skulle være greie(?). Hva er «noe» i forhold til «stor lammelse»?

Eksempel: En av de 32% som var helt lammet i akutfasen, ble etter rehabilitering meget bedre, men ikke så bra at vedkommende ønsket å avmerke «noe lammelse» i den stabile fasen. Når dagens situasjon skal avmerkes, har det blitt forverring, men likevel ikke som i akutfasen; «helt lammet». Altså vil avkryssing både for stabilfase og dagens situasjon bli «stor lammelse».

Derfor må andre parametre legges til grunn for bedømmelse av stabilitet eventuelt forbedring/forverring av den fysiske

tilstanden. F.eks. vil subjektiv vurdering av muskelsvekkelse i tidligere og ikke tidligere polioskadet muskulatur, kunne gi en pekepinn.

Naturlig vil det være å se på andre plager (symptomer) som f.eks smerter i ledd, muskler, tretthet, søvnforstyrrelser, hodepine, nummenhet, kuldeinnvirkning, pustebevis osv. Bruken av tekniske hjelpemidler vil også kunne bidra til å gi en mer fullstendig beskrivelse av den fysiske tilstanden for dagens polioskadde.

Hvilke lemmer var/er lammet?

Hvor mange hadde kun ett bein eller en arm som var mye eller lite lammet? Hvor mange hadde to, tre eller alle fire lemmer lammet? De som var lammet i en eller flere lemmer kunne også ha lammelser i andre deler av kroppen (magemuskler, ryggmuskler osv).

Akutfasen

Figur 5.15 og tabell 5.6.4 viser hvilke lemmer som var angrepet - med liten eller stor lammelse - alene eller i kombinasjon. Det var 24% som kun hadde lammelse i ett bein eller en arm. I 34% av tilfellene var to lemmer angrepet av polio, 12% hadde lammelser i tre lemmer og 26% i alle fire.

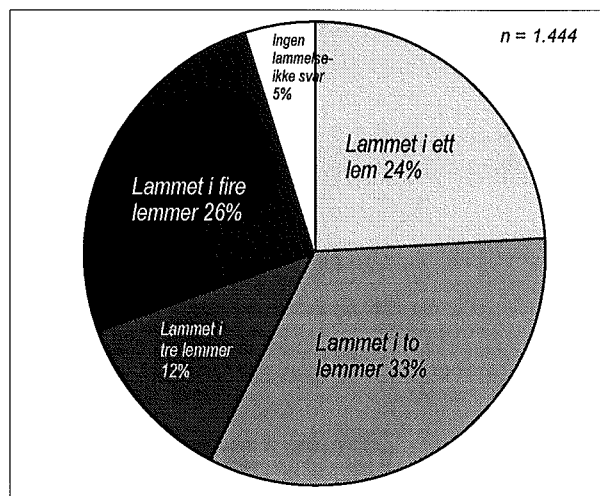
Stabilfasen

Hvordan hadde lammelsene forandret seg etter rehabilitering? Figur 5.16 og tabell 5.6.5 viser hvilke lemmer som hadde lite eller mye lammelser. Hos 30% av de polioskadde var det nå lammelser i ett bein eller en arm. Sammenlignet med akutfasen var det nå 6% flere som hadde lammelser i ett bein eller en arm. Hvorfor var det flere nå i den stabile fasen som hadde lammelser i ett lem?

Svaret ligger i at flere angav «ingen lammelse» i den stabile fasen (21%) mot kun

Figur 5.15 Antall lemmer som var lammet, lite eller mye, i akutfasen? (Tabell 5.6.4)

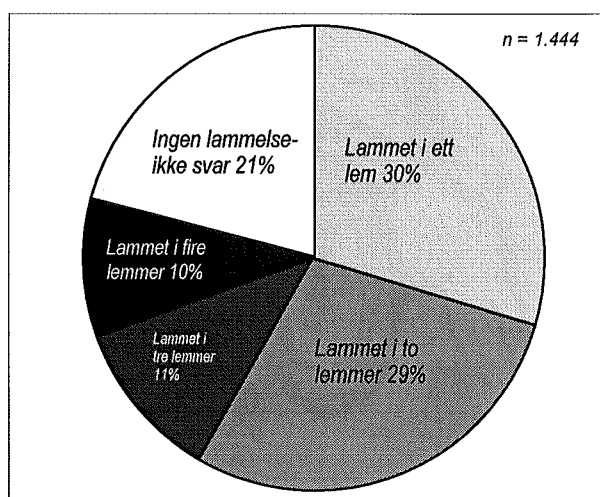
5% i den akutte fasen. Det kan forklares med at 26% angav «lammet i fire lemmer» i akutfasen. Tallet i den stabile fasen var sunket til 10%.

Med andre ord: Rehabiliteringen hadde vært effektiv ved at færre lemmer var lammet nå i forhold til tidligere.

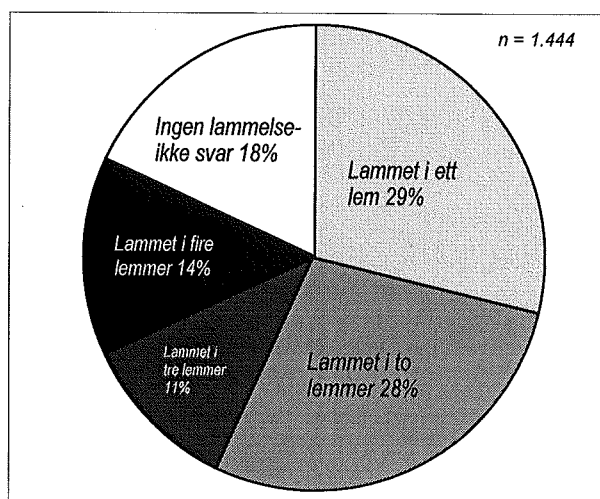
Hvordan er dagens situasjon?

Har situasjonen blitt bedre eller verre? Figur 5.17 og tabell 5.6.6 viser at det har vært liten, men merkbar forandring, fra den stabile fasen.

Figur 5.16 Antall lemmer som var lammet, lite eller mye, i den stabile fasen? (Tabell 5.6.5)

Figur 5.17 Antall lemmer som er lammet lite eller mye i dag (senskedefasen)? (Tabell 5.6.6)

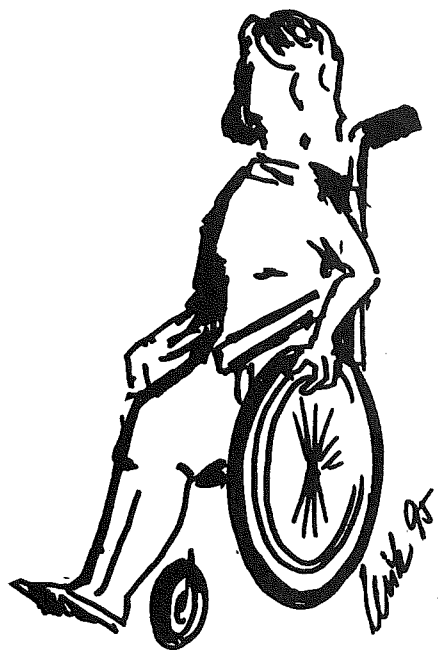
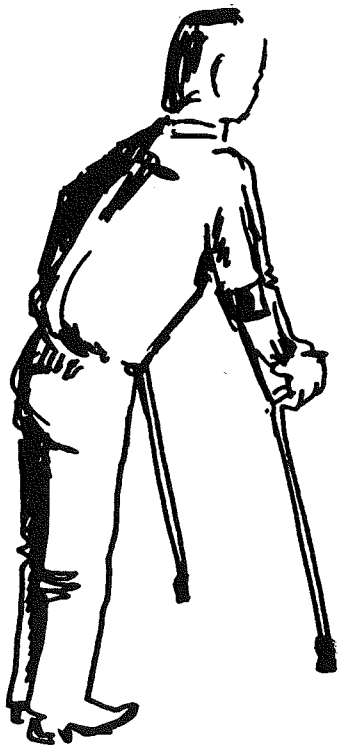

Tre prosent færre polioskadde er nå uten lammelser i armer og bein.

Fire prosent flere har oppgitt at de nå er lammet i alle fire lemmer.

En forandring til det verre!

5.7 Bruk av hjelpemidler

TIDLIGERE BRUK AV HJELPEMIDLER:

Nesten syv av ti brukte ikke
hjelpemidler

Ortopedisk skotøy mest vanlig i
bruk

Rullestol relativt lite i bruk

Kun en av 100 brukte
pustehjelpemidler

DAGENS BRUK AV HJELPEMIDLER:

Flere benytter tekniske
hjelpemidler i dag enn tidligere

En av tre bruker ortopediske
sko

Bruken av manuell rullestol er
doblet

Bruken av elektrisk rullestol er
firedoblet

Tre av hundre bruker nå
pustehjelpemidler

En av fem har spesialinnredet
hus

De fleste disponerer bil

En av ti sier at hjelpemidlene
ikke fungerer

Hvilke hjelpemidler ble brukt tidligere?

60% bruker ikke hjelpemidler

De fleste tekniske hjelpemidler var naturlig nok i bruk. Noe overraskende var det at 60-70% av de som svarte, ikke benyttet hjelpemidler i det hele tatt (tabell 5.7.1).

Ved bruk av en rekke hjelpemidler var det entydig flere menn enn kvinner som klarte seg uten.

Av de hjelpemidler som var i bruk, var ortopediske skotøy det vanligste. Ca 10% benyttet disse alltid, mens vel 15% kun av og til. (Se også kapittel 5.15 for mer utførlige kommentarer om ortopedisk skotøy.)

Ganghjelpemidler vanligst

Mange har problemer med overstrekk eller sviakt i ett eller begge knær. Nesten 20% angav at en eller to lange låsebandasjer alltid ble benyttet. Bare fem prosent brukte lange låsebandasjer av og til. Bandasje (orthose) for kne/fot brukte en av ti alltid og like mange av og til.

En av ti var faste brukere av to krykker og et tilsvarende antall brukte bare to krykker av og til. En stokk er også flittig i bruk, spesielt av og til, og hos menn entydig oftere enn hos kvinner.

Undersøkelsen viser, i likhet med andre poliundersøkelser, at kvinner entydig bruker korsett oftere enn menn, i hvert fall på permanent basis. «Av og til» bruk av korsett kommer likt ut for begge kjønn.

Rullestol var det bare fire prosent som alltid brukte, mens nesten en av ti brukte rullestolen som avlastning.

Heldigvis var det få, under 0,5%, som var helt avhengig av pustehjelpemidler. En

prosent brukte slike hjelpemidler fra tid til annen.

Hjelpemidler for hender og armer var det en del som var avhengig av.

Figur 5.18 viser grafisk hvilke hjelpemidler som var i bruk i den stabile fasen. Søylene viser summen av «bruker alltid» og «av og til».

Andre hjelpemidler - stabilfasen

På spørsmål om andre hjelpemidler som var i bruk, framkom følgende svar (tallene er antall personer):

- Arbeidsstol (manuell/elektrisk)	121
- Trillebord	88
- Dusjstol	57
- Toalettforhøyer	25
- Bøttestativ	10
- Badekarheis	9
- Gripetang	8
- Elektrisk tannbørste	6
- Støttehåndtak WC	6
- Heve lenestol/hvilestol	4
- Sittepute	3
- Løfteheis	2

En rekke andre hjelpemidler var også nevnt. Vanligst var kjøkkenutstyr av forskjellig art.

Under den stabile fasen var det ingen som f.eks nevnte elektrisk seng/forhøyet seng eller trappeheis. (Se også figur 5.20 og tabell 5.7.3 for sammenligning med hva som brukes i dag.)

Hvilke hjelpemidler brukes i dag?

Er det flere eller færre enn i den stabile fasen? Tabell 5.7.2 viser de vanligste hjelpemidlene som benyttes.

Tallene i parentes under «benytter av og til» og «benytter alltid» viser + eller - i prosent fra stabilfasen.

Figur 5.19 viser grafisk hvilke hjelpemidler som er i bruk i dag. Søylene viser summen av «bruker alltid» og «av og til».

Sammenlignes tabellene 5.7.1 (hjelpemidler i stabilfasen) med dagens bruk av benyttede tekniske hjelpemidler, så er det en endring. Hva er endringene og hva kan forklaringene være på enkelte av endringene?

Det er fire prosent færre som bruker ortopedisk skotøy av og til, mens det er seks prosent flere som bruker det alltid. Det kan bety at skoene er blitt bedre å bruke slik at flere benytter ortopedisk skotøy mer permanent. Totalt er det nå nesten hver femte av de som svarte på spørsmålet, som bruker slikt skotøy.

Noen færre bruker stokker, men flere bruker en krykke og flere bruker to krykker - i hvert fall av og til. Er det fordi de har fått senskader?

Bruken av både korte og lange skinner har gått tilbake. Hvorfor vites ikke, men det kan tenkes at noen har fått behov for rullestol?

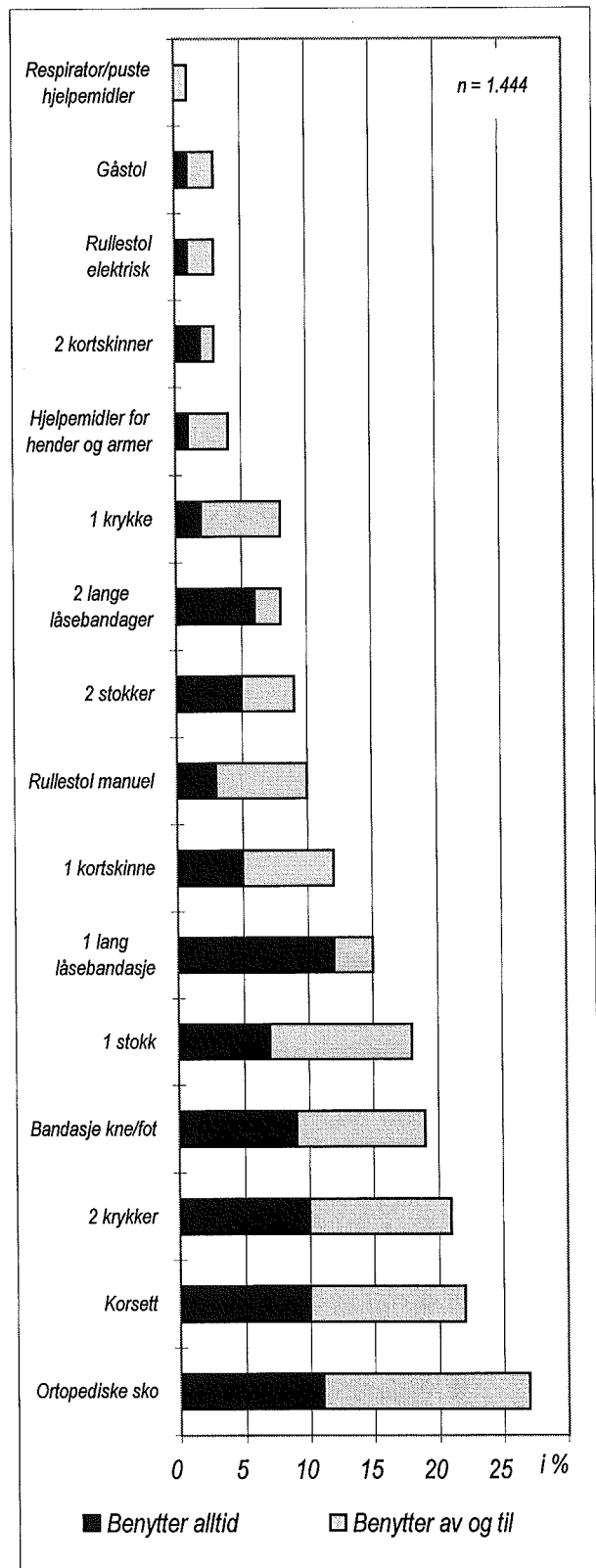
Bruk av korsett har også gått tilbake, både i den gruppen som bruker «av og til» (- 3%) og i «benytter alltid» gruppen med det samme prosenttall. Fremdeles bruker flere kvinner enn menn korsett.

Store forandringer i bruk av rullestol

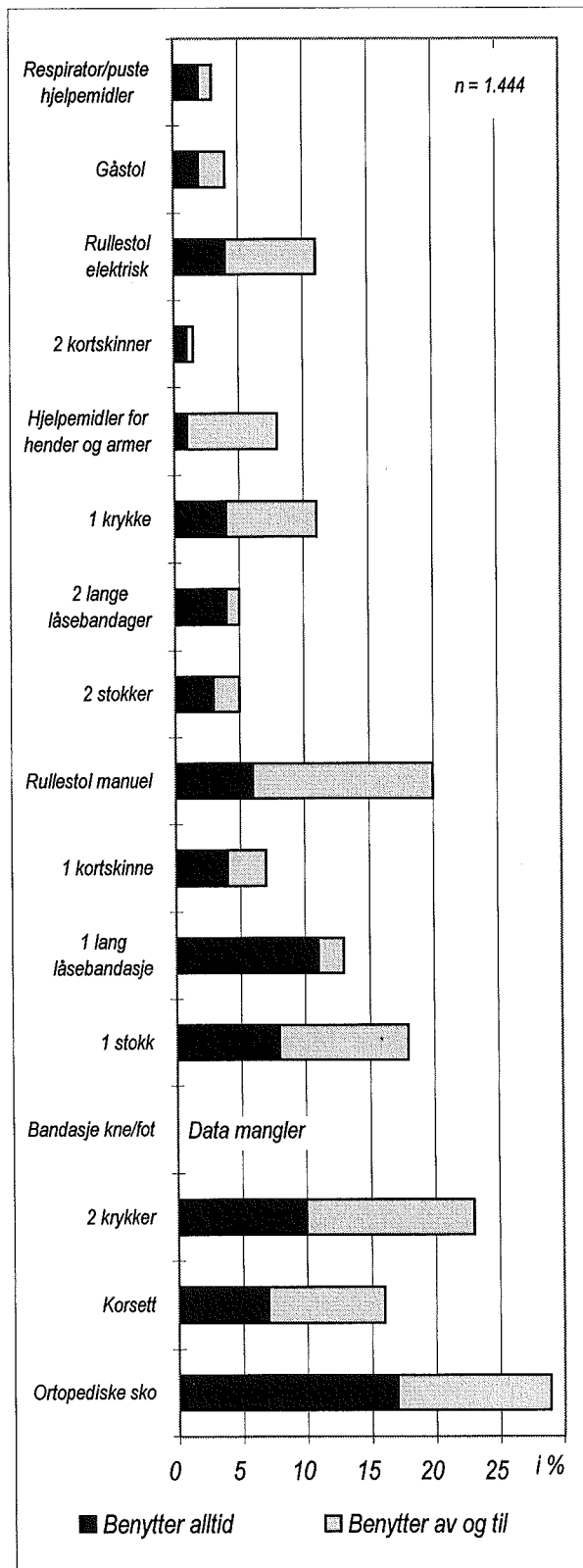
På rullestolsiden er det de største forandringene har skjedd. Bruken av manuell rullestol i «av og til» gruppen har fordoblet seg fra stabilfasen til i dag og er nå oppe i 14%. Det samme når det gjelder «benytter alltid» gruppen - fra 3 til 6%.

Figur 5.18 (Tabell 5.7.1)
Hvilke hjelpemidler brukte du og hvor ofte ble disse benyttet i den stabile fasen?

Figur 5.19 (Tabell 5.7.2)
Hvilke hjelpemidler bruker du og hvor ofte blir disse benyttet i dag?

Bruken av elektrisk rullestol har prosentuell økt enda kraftigere. Fra 2% i stabilfasen til 7% i dag i «av og til» gruppen, og fra 1% til 4% i «benytter alltid» gruppen.

Andre hjelpemidler - i dag

På spørsmål om andre hjelpemidler framkom bl.a. følgende:

- Arbeidsstol (manuell/elektrisk)	269
- Trillebord	188
- Dusjstol	149
- Toalettforhøyer	66
- Bøttestativ	19
- Badekarheis	28
- Gripetang	20
- Elektrisk tannbørste	23
- Støttehåndtak WC	18
- Heve lenestol/hvilestol	25
- Sittepute	9
- Løfteheis	16
- Trappeheis	13
- Elektrisk seng/forhøyet seng	24

Hjelpemidler i kjøkkenet er vanlig

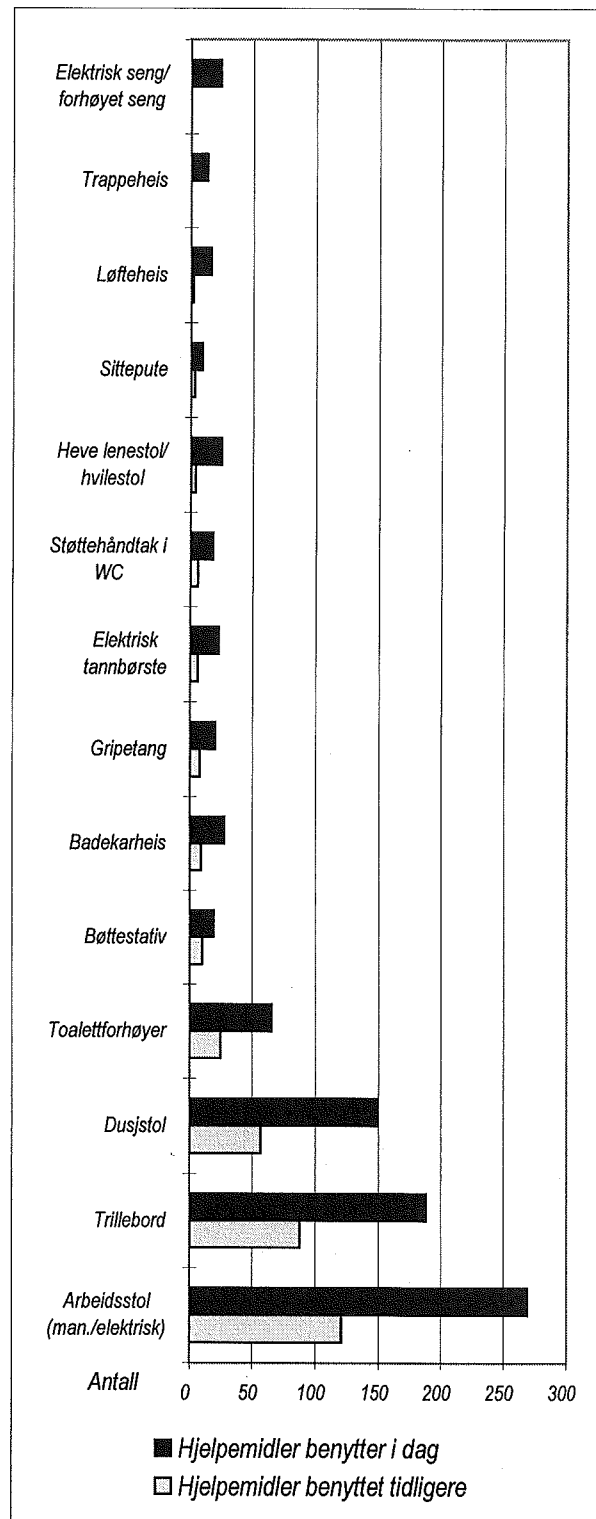
Kjøkkenredskaper, tilpasset liten muskelkraft, synes å være vanlig, f.eks brødskjærer, brødkniv, ostehøvel, saks, elektrisk boksåpner o.l.

Flere bruker hjelpemidler i dag

Klart flere bruker hjelpemidler i dag enn tidligere. Er dette et uttrykk for bedre informasjon om hjelpemidler, større akseptering av hjelpemidler eller et uttrykk for økte senskader? I hvert fall er det et faktum at flere polioskadde benytter flere tekniske hjelpemidler i dag, enn da de var i den stabile fasen.

Figur 5.20 (tabell 5.7.3)

Utvikling i bruk av andre hjelpemidler

Spesialinnredninger til hus

For å lette hverdagen for funksjonshemmede, er det utviklet en rekke spesialinnredninger til hus. Det ble spurt om noen konkrete innredninger, samt at det var anledning til egne kommentarer, dvs. andre hjelpemidler.

Mange benytter seg av hjelpemidler i huset for bedre å klare hverdagen. Tabell 5.7.4 viser litt av type og antall innredninger som er i bruk.

Hele 20% har spesialinnredet hus. Behovene er forskjellige alt etter hvordan den fysiske funksjonen er. Mange trenger kjørerampe/-heis, spesialinnredet bad og kjøkken osv.

Er dette optimalt, eller er det flere som med fordel kunne bruke flere hjelpemidler eller innredninger?

Det er 15% som oppgir at de har kjørerampe/-heis, mens 10% bruker rullestol permanent og 21% av og til. Er det et misforhold her?

Andre hjelpemidler i hus

Av hjelpemidler som er nevnt under «annet» i tabell 5.7.2 kan nevnes:

- *Nedsenket gulv i bad*
- *Fjernet dørstokker*
- *Alt på samme plan*
- *Byttet til brede dører for rullestol*
- *Byttet til hendelkraner*
- *Automatisk ytterdøråpner*
- *Ytterdør telefon/calling med betjeningsknapp*
- *Byttet til lavere lysbrytere og benker*
- *Fjernkontroll av dører, vinduer, lys og gardiner*
- *Skyvedører*
- *Hev og senkbar rullestol*
- *Installert flere telefoner*
- *Asfaltert gårds plass*
- *Varmekabler utenfor hus og garasje*
- *Selvgående gressklipper*
- *Bo i område uten bakker*

Her kan det være flere tips å ta med seg!

Finansiering av spesialinnredninger

På spørsmål om hvem som har bekostet ominnredningen, viser tabell 5.7.5 at nesten 60% har stått for dette helt eller delvis med egne midler. Ca 20% har blitt helt eller delvis bekostet av folketrygden.

Dyrt for den enkelte?

Av de som helt eller delvis har stått for finansieringen, svarer 12% (tabell 5.7.6) under kr. 10.000,- og 16% over kr. 20.000,-. Hele 66% kunne eller ville ikke svare på spørsmålet.

Bil

I dagens samfunn har bil blitt et allemannseie. Er det slik også blant polioskadde? Tabell 5.7.7 viser hvor mange som har bil og hvilke spesialinnredninger som brukes.

Totalt av de som svarte angir 15% at de ikke disponerer bil. Her er det store kjønnsforskjeller. Fra 6% av mennene til 22% av kvinnene har ikke bil til disposisjon.

Nesten halvparten hadde bil med automatgear og fire prosent hadde bil med rullestolheis. En prosent sitter i egen rullestol som bilfører.

Både for de som disponerer bil og de som ikke gjør det, er det spørsmål om man benytter annen transport?

Annen transport

Selv om de fleste har tilgang til bil, er det mange som også benytter annen transport. Av nesten 36% (tabell 5.7.8) så oppgir vel 21% at de bruker drosje og/eller TT-tjenesten og 14% bruker buss/trikk.

Fungerer hjelpemidlene?

Det ble spurt om de hjelpemidler som er omtalt i tabellene 5.7.2, 5.7.4 og 5.7.7 fungerer tilfredsstillende? Dersom de svarte nei, ble det spurt om de kunne oppgi hva som ikke fungerer.

I tabell 5.7.9 svarer 62% på spørsmålet

om hjelpemidlene fungerer bra. Nesten 90% svarer ja. For de vel 10% hvor hjelpemidlene ikke fungerer bra, kommer her noen kommentarer fra polioskadde.

Flere av kommentarene med omtrent samme mening er grupperte:

Arbeidsstol:

- for tung å flytte på
- for lav
- kan ikke reguleres mens jeg sitter i den

Rullestoler:

- manuell rullestol for tung
- elektrisk rullestol stadig i stykker

Skinners/låsebandasjer:

- lang tilpasningstid
- dårlig tilpasning
- går i stykker
- gnagsår

Korsett:

- sitter så stramt at blodtrykket øker

Ortopediske sko:

- passer ikke

Hjelpemiddelsentralen:

- dårlig service

Krykker:

- ispigger har tungvint betjening

Bilen:

- mangler servostyring
- mangler automatgear
- mangler rullestøft
- for trang

Betaling - godkjenning av hjelpemidler

Når så mange som 10% gir uttrykk for at hjelpemidlene ikke fungerer, er det grunn til å stille spørsmål om hvorfor!

Betaler trygdekontoret for hjelpemidler som ikke skulle vært godkjent?

Eks. Ortopediske sko som ikke passer.

Er kommunikasjonen mellom hjelpemiddel-sentralen/ergoterapeuten og bruker god nok?

Eks. Biler uten servostyring.

Er kvaliteten på hjelpemidlene god nok?

Eks. Rullestoler går lett i stykker.

Er det håndverksmessige ved f.eks produksjon av individuelt tilpassede hjelpemidler forsvunnet?

Eks. Skinner som ikke passer.

5.8 Behov for hjelp av andre

TIDLIGERE HJELPEBEHOV:

Hver tredje trengte hjelp til å bære «ting»

Hver fjerde trengte hjelp til husarbeide

Mer enn åtte av ti klarte de fleste daglige gjøremål uten hjelp fra andre om forholdene var tilrettelagt

DAGENS HJELPEBEHOV:

Hjelpebehovet har økt!

Mer enn halvparten trenger hjelp til å bære «ting» - en økning på vel 40%

Mer enn fire av ti trenger hjelp til husarbeid - en økning på 70%

En av fem har hjemmehjelp

En av syv får ikke hjemmehjelp selv om behovet er der

Daglig hjelp av andre - tidligere

Å gå i trapper er vanskeligst

De fleste er selvhjulpne viser tabell 5.8.1. For de vanligste daglige gjøremål som toalettbesøk, personlig hygiene, av- og påkledning og vanlig gange, klarer 70-80% seg selv. Enda flere hadde klart seg uten hjelp om forholdene hadde vært bedre tilrettelagt.

Trappegåing er et område hvor det er et stort hjelpebehov. Det er et område hvor bedre tilrettelegging med f.eks trappeheis ville ha hjulpet mange.

Det er to situasjoner hvor hjelpebehovet synes å være meget betydelig: Bære «ting» og husarbeid.

Av de som svarte på spørsmålene var det bare ca halvparten som ikke trengte hjelp. At klart flere kvinner enn menn var i en slik situasjon, kan kanskje forklares med at det også blant polioskadde er flere «husmødre» enn «husfedre».

Av andre hjelpebehov i denne perioden ble det bl.a. nevnt: Alt vedrørende barnestell, spedbarnskontroll. Transport av forskjellig slag, f.eks til handling og til og fra arbeidssted. Hjelp til å komme inn og ut av buss. Mange nevner utarbeid; hagearbeid om sommeren og snørydding om vinteren.

Undersøkelsen bekrefter også det som funksjonshemmede og funksjonshemmedes organisasjoner påpeker gang på gang: Når forholdene er tilrettelagt er behovet for hjelp mindre. Figur 5.21 illustrerer dette.

Ulike behov for hjelp

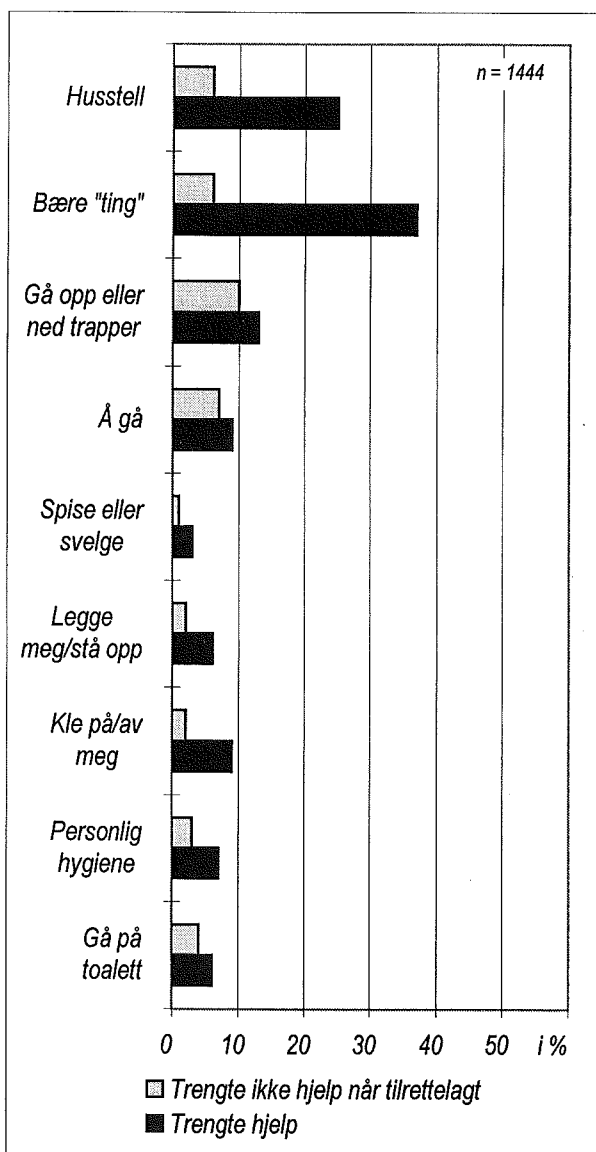
Man kan lett tenke seg at mange fysisk funksjonshemmede vil ha ulike behov for hjelp. Alt fra hjelp til personlig hygiene til

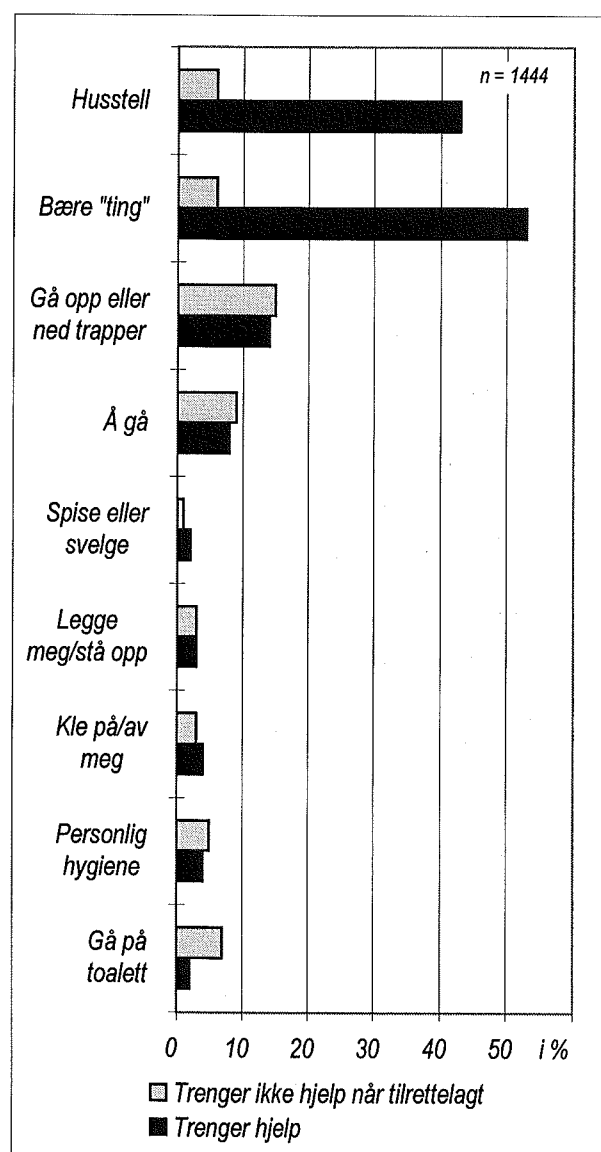
husarbeid, fra forskjellige former for tekniske hjelpemidler til mer omfattende hjelp som f.eks. ombygging/tilrettelegging av bolig - eller bil.

Undersøkelsen har flere spørsmål for å kartlegge hvilke former for hjelp som mottas.

Figur 5.21 (Tabell 5.8.1)
Hjelp av andre til daglige gjøremål i den stabile fasen

Figur 5.22 (Tabell 5.8.2)
Hjelp av andre til daglige gjøremål i dagens situasjon

Daglig hjelp av andre - i dag

Behovet reduseres når forholdene er tilrettelagt

Når det gjelder behov for hjelp til «personlige» gjøremål, slik som toalettbesøk, hygiene, på- og avkledning samt å legge seg, ser man ved å sammenligne tabellene 5.8.1 (stabilfasen) og 5.8.2 at hjelpebehovet er redusert. Grunnen til dette syntes å være at flere gir uttrykk for at de ikke trenger hjelp når forholdene er tilrettelagt (figur 5.22).

Ved siden av ovennevnte syntes undersøkelsen å bekrefte at tilrettelegging av trapper vil kunne gjøre mange polioskadde mindre avhengig av hjelp.

Interessant er svarene fra dem som sier at de ikke trenger hjelp. Er det fordi deres funksjonshemming ikke er uttalt nok til å ha behov, eller har mange klart å takle situasjonen på egen hånd, slik at behovet ikke lenger er tilstede?

Det kommer ikke klart fram i undersøkelsen hvilke tilrettelegginger som skal til for mer selvhjulpenhet. Derfor noen gjetninger som samtidig kan gi noen ideer om hjelpetiltak.

Det er 7% som mener de ville ha klart å gå på toalettet om forholdene lå til rette. Er det f.eks. toalettforhøyer og/eller støttehåndtak ved toalettet de har i tankene?

Er det dusjstol og/eller badekarheis de kunne ønske seg, de 5% som mente å klare sin personlige hygiene når forholdene var tilrettelagt?

Løfteheiser fra stol til seng eller omvendt kan ha vært i tankene til de 3% som mente at ved tilrettelegging kunne de klart seg selv.

Ni prosent trenger ikke hjelp til å gå og 15% ville klart seg i trapper om forholdene lå til rette. Gelender, ikke bare i trapper men også i oppholdsrom, vil være et annet

alternativ. Trappeheiser av forskjellige typer og utførelse vil hjelpe mange. Rullestol kan være et annet alternativ.

Kanskje har mange tatt i bruk en eller flere av hjelpemidlene ovenfor, og derfor krysset av i rubrikken «trenger ikke hjelp». Mennene mener å trenge mindre hjelp enn kvinnene. Er det stahet eller har kvinnene mer plagsomme senskader?

Det er mange som har glede av trillebord for å bære «ting» og stativ på hjul til skurebøtta.

Løfte og bære er vanskelig

Behovet for å bære «ting» som har økt med 43% og husstell med en økning i hjelpebehovet på 72% (figur 5.22).

Løfte «ting» generelt og løfte rullestol inn og ut av bilen er et problem for mange. Det finnes ulike løfteanordninger som kan være til stor hjelp.

Av andre gjøremål det klart er hjelpebehov for, er først og fremst utarbeid som plenklipping, hagearbeid, snømåking og malerarbeid. Flere har antydnet at det å fylle bensin kan være vanskelig.

En forverring av situasjonen er inntruffet - totale hjelpebehovet er økt!

Hjemmehjelp

Siden det er forventet at mange polioskadde har behov for hjemmehjelp, hadde undersøkelsen spørsmål om dette.

Har du hjemmehjelp og hvor ofte? Tjue prosent svarte bekræftende på spørsmålet om de har hjemmehjelp. Hver tredje som har hjemmehjelp, har dette mindre enn to timer i uken. Halvparten har hjemmehjelp mellom to til fire timer i uken. Bare ti prosent har hjemmehjelp mer enn fire timer i uken, men færre enn åtte timer. Praktisk talt ingen har hjemmehjelp mer enn åtte timer i uken (tabellene 5.8.3 - 5.8.4).

Timepris for hjemmehjelp

Her var det store variasjoner - fra under kr. 50,- per time, til mer enn kr. 100,- per time. Den største gruppen (27%) av de som svarte, oppgav en timepris til under kr. 50,-. Flere enn 10% betalte mer enn kr. 100,- per time.

En stor gruppe (36%) av de som har hjemmehjelp, var usikre på timeprisen. Gjennomsnittlig timepris for de som svarte var kr. 70,- (tabell 5.8.5).

Får ikke hjemmehjelp

På spørsmålet: «Jeg har behov for hjemmehjelp, men får det ikke» (tabell 45), svarte 14% ja (menn 7% og kvinner 20%)(tabell 5.8.6). Det ble i undersøkelsen ikke spurt om grunner for dette .

5.9 Ikke poliorelaterte helseforhold

Polioskadde har en rekke andre sykdommer

Hjertesykdom og astma/allergi/eksem er vanligst

Tre av ti polioskadde røyker

Andre sykdommer og plager

Det å ha polio fritar en ikke for andre sykdommer/plager. Det man kan slå fast er at en del andre sykdommer, spesielt de som er fysisk symptomgivende, kan bli mer «plagsomme» enn om man ikke hadde hatt polio. Eller er det omvendt?

Det ble spurt om polioskadde hadde andre sykdommer/plager. Om disse var hemmende på den enkeltes funksjonstilstand og om medikamentbruken (tabell 5.9.1).

Hvilke type sykdommer eller plager har de 40% polioskadde som svarte på spørsmålet? Det var ca 600 besvarelser. De aller hyppigste sykdommene er hjertesykdommer av ulike slag med høyt blodtrykk som den mest vanlige, dernest gruppen astma/allergi/eksem.

Hyppigste rapporterte sykdommer: (antall)

<i>Hjertesykdommer</i>	175
<i>Astma/allergi/eksem</i>	75
<i>Revmatiske sykdommer</i>	53
<i>Bruddskader</i>	49
<i>Ulike kreftsykdommer</i>	45
<i>Sukkersyke</i>	39
<i>Magesår/fordøyelsebesvær</i>	30
<i>Nyresykdommer</i>	22
<i>Beinskjørhet</i>	22
<i>Fibromyalgi</i>	14
<i>Øyesykdommer</i>	14
<i>Slitasjegikt</i>	13
<i>Migrene</i>	11

I tillegg til ovennevnte ble det angitt andre sykdommer som f.eks.: Parkinsons sykdom, struma, isjias, prostatabesvær, hørselstap, epilepsi, psykiske plager, stoffskiftesykdommer m.fl.

Hemmer disse sykdommene

På spørsmålet : «Hemmer den/disse sykdommene din funksjonstilstand?» Seksti prosent gav uttrykk for at sykdommene var hemmende.

Eksempler: Det er rimlig å anta at f.eks. revmatiske sykdommer og en polioskade vanskeliggjør gangfunksjon eller rullestolbruk. Et annet eksempel vil være dårlig gangfunksjon og prostatabesvær.

Medikamentbruk

Medikamentbruken var i samsvar med opp-listede sykdommer.

Mer enn halvparten bruker smertestil-lende, fast eller av og til.

Beroligende medikamenter eller nerve-medisin blir brukt fast av seks prosent og 14%

bruker av og til. Omtrent tilsvarende bruker sovemedisin.

Røykevaner

Det kan være rimelig å tenke seg at fysisk funksjonshemmede, pga. inaktivitet, har vel etablerte røykevaner.

Mer enn 25% røyker. Like mange har røkt, men har nå sluttet. Nesten halvparten, flere kvinner enn menn, har aldri røkt (tabell 5.9.2).

Av de som røyker, har to prosent røkt mindre enn ti år. Ca 70% har røkt i 20 til 40 år og fem prosent har røkt mer enn 50 år.

To prosent røyker under fem sigaretter per dag og en prosent mer enn 30 om dagen. Ingen kjønnsforskjeller når det gjelder antall sigaretter daglig.

5.10 Psykisk helse og livskvalitet

Psykisk påkjenning å få senskader

Nesten halvparten har større eller mindre plager med angst og uro

En av tre har vært utsatt for mobbing/erting

Syv av ti mener at den fysiske helsen blir dårligere

Nesten halvparten betegner sin funksjonshemming som alvorlig

Kun en av ti mener livet er utilfredsstillende

Hele ni av ti mener at livet er tilfredsstillende

Om helsetilstanden endres, vil endringen bli til det verre

Psykiske problemer

Mange polioskadede gir uttrykk for psykiske problemer. Hvor hyppig er de og kan noe av forklaringen ligge i oppveksten? En oppvekst som kunne være preget av fysisk utilstrekkelighet, av mobbing fordi man var «annerledes». Eller skyldes det mangel på forståelse fra ektefelle/samboer, venner eller andre?

Sosialt nettverk

Tabellen 5.10.1 beskriver en del utsagn samt svar på hvordan de som er med i undersøkelsen oppfatter sin polio via-a-vis foreldre, ektefelle/samboer, egne barn, venner - og seg selv.

En del av utsagnene er «negative», dvs. om man krysser av for «stemmer i stor grad», så er det en negativ oppfatning for dem som svarte. Det er positivt om det svares at utsagnet «stemmer ikke». De negative utsagnene er: B, D, F, H, J, K, M, N og O.

Det motsatte gjør seg gjeldende for de «positive» utsagnene, dvs. at krysses det for «stemmer i stor grad», er det en positiv oppfatning hos de som svarte. Negativt her er om det svares «stemmer ikke». De positive utsagnene er: A, C, E, G, I og L.

Det overlates til den enkelte å studere uttalelsene og svarene grundig. Det kan sies litt generelt om svarene i tabell 5.10.1:

A. «Foreldrene mine gav meg omsorg og psykisk støtte den gang jeg fikk polio - og i oppveksten»:

Over 80% opplever følelsen av at foreldre gav omsorg. Flere kvinner enn menn opplevde manglende foreldreomsorg.

B «Jeg opplever at jeg har fått psykisk mén etter den behandlingen jeg fikk dengang jeg ble rammet av polio»:

Den ulike behandlingen mange barn opplevde på institusjon, kunne gi betydelig psykisk mén. Halvparten opplever at den ikke har satt psykiske spor. Likevel er det 28% som opplever at de har fått psykisk mén.

C «Jeg har ofte snakket med foreldre og søsken om polioskaden»:

E «Jeg har kunnet snakke åpent om min polioskade med min ektefelle/samboer»:

G «Jeg har kunnet snakke åpent om min polioskade med mine venner»:

Det å ha en åpen dialog til alle omkring seg, og spesielt til sine nærmeste, anses som viktig. Det synes å være lettere å snakke med ektefelle/samboer og venner enn familien. Menn synes å greie dette i større grad enn kvinner.

D «Jeg opplever manglende forståelse og støtte fra min ektefelle/samboer når det gjelder min polio»:

F «Jeg opplever manglende forståelse og støtte fra mine barn når det gjelder min polio»:

Flere kvinner enn menn opplever manglende forståelse fra ektefelle/samboer. Kan hende er dette knyttet til arbeidsdeling i hjemmet. Fedre opplever større forståelse av sine barn enn mødrene gjør.

H «Det var en psykisk påkjenning for meg å få senskader»:

Det å få senskader vil ofte kunne medføre fysiske begrensninger, men også psykiske problemer kan oppstå. Det er flere kvinner (43%) enn menn (32%) som opplever psykiske påkjenninger i stor grad. Om man slår sammen svarene: «Stemmer i stor grad» og «stemmer i noen grad» blir det mer balansert mellom kjønnene. Mange svarer bekræftende på dette.

I «Jeg føler at jeg takler senskadene bra»:

Mer enn 30% av mennene føler at de takler bra det å ha senskader, bare 25% av kvinnene gjør det samme. Halvparten (begge kjønn) føler at senskadene takles noenlunde bra. Flere kvinner føler at de takler situasjonen dårligere enn menn.

J «Jeg er i dag plaget med angst, indre spenning og uro»:

K «Jeg er i dag plaget med depresjon og motløshet»:

Angst, indre spenning, uro, depresjon og motløshet plager så mange som mellom 44% og 49% om man slår sammen tallene for: «Stemmer i noen grad og stemmer i stor grad». Kvinner synes å ha større problemer enn menn. Nesten halvparten synes ikke å ha disse problemene.

L «Jeg er stort sett glad og fornøyd»:

Til tross for at polioskader kan tenkes å influere på humøret, sier annenhver at de stort sett er glade og fornøyde. Ti prosent er det derimot ikke.

M «Jeg er stort sett trist og lei meg»:

Selv om 10% sjelden er «stort sett glad og fornøyd» så er det bare 3% som angir at de stort sett er «trist og lei seg».

N «Jeg har vansker med konsentrasjonen»:

Konsentrasjonsvansker kan ha noe med økt alder å gjøre. Kan det ha noe med polio også? Det synes å være kjønnsforskjell i dette materialet. Flere kvinner enn menn angir konsentrasjonsvansker. Halvparten av mennene synes ikke å ha konsentrasjonsvansker. Ikke riktig så mange kvinner mener det samme.

O «Jeg har mottatt behandling for psykiske plager siste 5 år»:

Er dette et positivt eller negativt utsagn? Utsagn B viste at 28% har fått psykisk mén i større eller mindre grad. Dette utsagn viser at

kun 10% har fått behandling for sine psykiske plager siste 5 år. Det er flere menn enn kvinner som ikke har fått behandling.

Venner

Kvinner synes å ha færre nære venner enn menn (tabell 5.10.2). På en annen side er kvinnene flinkere til å opprettholde kontakten (tabell 5.10.3).

Menn føler oftere enn kvinner mangel på varme og interesse fra de som står dem nær. Kvinner, derimot, føler oftere mye varme og interesse fra de nærmeste (tabell 5.10.4).

Ensomhet

Det å oppsøke ensomhet er en ting, det å oppleve den er noe annet. Hos begge kjønn var det 11% som følte seg ensomme. Ca 40% synes aldri/sjelden å oppleve ensomhet (tabell 5.10.5).

Spørsmålene har ikke vært rettet direkte på hvorfor man føler ensomhet. En mulig grunn kan vær isolasjon pga. fysisk og/eller psykisk funksjonshemming.

Mobbing/erting

Heldigvis sier 64% at de ikke har vært utsatt for mobbing eller erting. Når det trekkes i fra de 3% som ikke svarte, blir det likevel igjen 33% som har vært utsatt for mobbing/erting. Hvem har utført mobbingen eller ertingen?

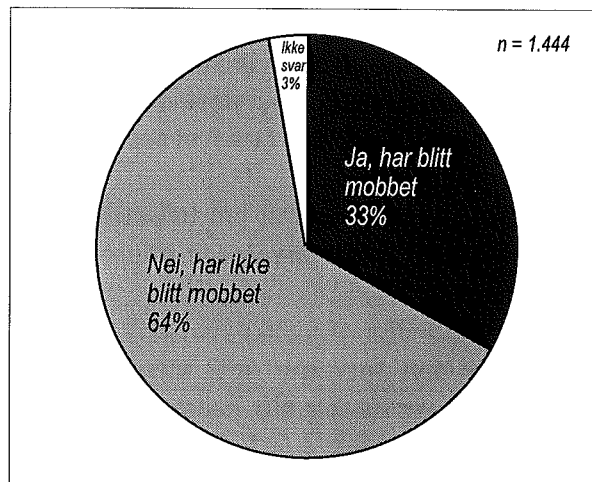
Tabell 5.10.6 viser at barn kan være grusomme! Det var 25% som angav at de har vært utsatt for mobbing av skolekamerater. Dvs. 75% av de som ble mobbet/ertet ble det på skolen (figur 5.23 og 5.24).

Ville denne form for trakassering av polioskadde få betydning senere i livet? Ja, i meget stor grad angir 16% som gir uttrykk for at mobbingen/ertingen, uansett hvem som utførte den, har vært en meget stor belastning (tabell 5.10.7). Over 70% føler i dag i liten/noen grad effekten av mobbing/erting.

Bare knappe 10% angir at mobbingen/ertingen overhodet ikke har vært belastende.

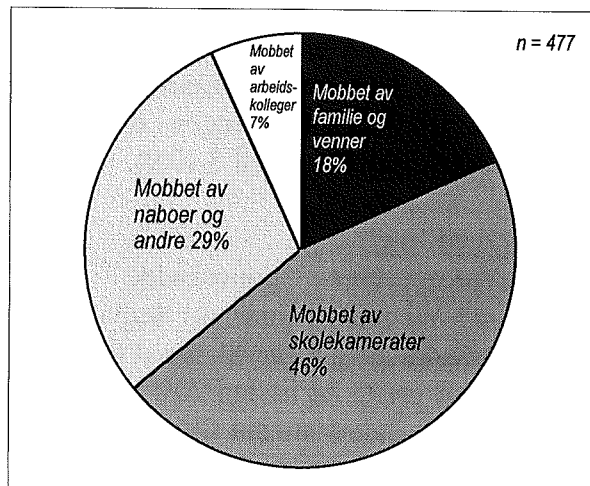
Figur 5.23 (Tabell 5.10.6)

Har du vært utsatt for mobbing eller erting på grunn av din polio?

Figur 5.24 (Tabell 5.10.6)

Hvem ble du mobbet av?

Oppfatning av egen helse

Over halvparten av alle gav uttrykk for at helsen «ikke var helt god». Her kom kvinnene enda dårligere ut (61%) enn mennene (49%) (tabell 5.10.8).

Åtte prosent angav å ha dårlig helse, mens bare fire prosent synes helsen er svært god (figur 5.24).

Nesten 60% gir uttrykk for at den generelle helsen blir gradvis verre. Enda flere (68%) mener at den fysiske helsen er i forfall. Kun en meget liten del (1%) synes den blir bedre.

Undersøkelsen viser at om helsetilstanden endres, vil det være overveiende sannsynlig at den forverres.

Hva med den psykiske helsen? Knappe 20% synes den forverrer seg, mens en liten gruppe opplever at den blir bedre. Stabiliteten på psyke synes å være stor (over 70%).

Har du en funksjonshemning?

Det å ha en funksjonshemning er en ting, det å oppleve at man har en funksjonshemning er noe annet. Hvordan er denne subjektive opplevelsen besvart i denne undersøkelsen? Ti prosent opplever at de har «ingen» eller «ubetydelig» funksjonshemning. Vel 40% at funksjonshemningen er «lett». På den annen side synes ca 40% at den er «ganske alvorlig» og 5% at funksjonshemningen er «svært alvorlig» (figur 5.26 og tabell 5.10.9).

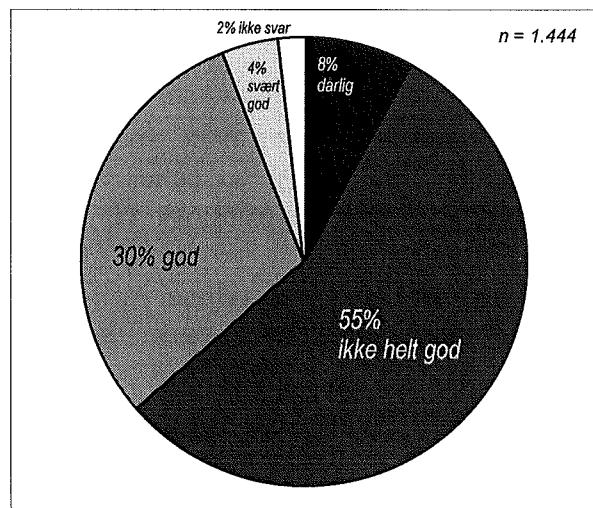
Tilfreds med livet?

Hvordan opplever polioskadde dette spørsmålet? Vil mange finne det forbausende at 85% polioskadde gir uttrykk for at livet alt i alt ikke er så verst? At nesten 20% sier til og med at livet alt i alt er **meget tilfredsstillende** til tross for forannevnte plager?

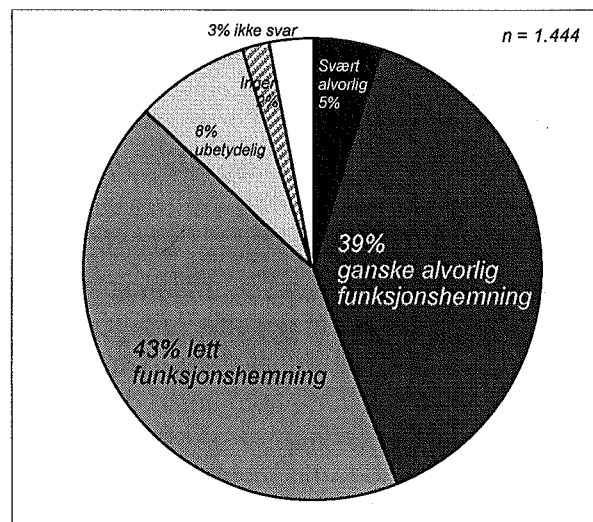
På den annen side er det også blant polioskadde, noen som synes livet er lite tilfredsstillende. Tabell 5.10.10 viser alle svarene. Det er 12% som opplever at livet er mer negativt enn positivt.

Gjennomsnittet var klart på plussiden - mellom tilfredsstillende og ganske tilfredsstillende.

Figur 5.25 (Tabell 5.10.8)
Hvilken oppfatning har du av din helse?

Figur 5.26 (Tabell 5.10.9)
Opplever du at du har en funksjonshemning?

5.11 Skolegang, hobby og fritid

Hver fjerde polioskadd fikk redusert utdannelsestilbud pga. polio

Utdannelsesnivået hos polioskadde er høyt og variert

En av fem som svarte har universitets/høyskole utdannelse

Utdanningen hos polioskadde menn og kvinner er først og fremst rettet mot yrker hvor fysisk styrke er av mindre betydning

Hobby- og fritidsinteresser er svært variert. Her er også tatt hensyn til fysisk funksjonsnivå

Over halvparten har sluttet med tidligere hobbyer og fritidsaktiviteter pga. polioen eller senskader etter polio

Utdanning

Det er lett å tenke seg at en sykdom som poliomyelitt, som vesentlig er en barnesykdom, vil kunne gripe dramatisk inn i barn og ungdoms skolegang og utdanning.

I tabell 5.2.2 vises det til at over halvparten (53%) fikk polio før de begynte på folkeskolen. Ca 30% av de som er med i undersøkelsen fikk polio i aldersgruppen 8-17 år. Kun 18% var eldre enn 18 år da sykdommen rammet.

En større eller mindre funksjonshemming vil ventelig få betydning for den enkeltes yrkesvalg.

Skolegang

Det var endel spørsmål relatert til om det å ha polio, influerte på skolegang og utdanning. Tabell 5.11.1 anskueliggjør dette.

Det knytter seg litt usikkerhet til spørsmålet om folkeskolen, siden 82% svarte ja og 2% svarte ikke. Kan det bety at så mange som 16% aldri har gått på folkeskole? Ser man nærmere på grunnlagsmaterialet, er det flere som har angitt f.eks. universitetsutdannelse uten å ha avmerket folkeskole. I tabell 5.11.2, under andre grunner til redusert utdanningsstilbud, er det noen ytterst få som har nevnt «ikke fullført grunnskole». Bortsett fra disse, må det antas at resten har gjennomgått folkeskole.

Med hensyn til «ingen videreutdanning» svarte 8% at de ikke hadde det. Kan dette bety at 92% har videreutdanning?

Hele 40% har handelsskole/yrkesskole. Det er flere menn enn kvinner som har høyere utdanning. Av de som har universitetsutdanning, nesten 20%, er det først og fremst de som i dag er under 54 år.

Under «annen utdanning» i tabell 5.11.1 fremkom det en rekke utdanningsformer f.eks.: Bankakademi, barnepleie, hjelpepleie, EDB, frisør, husmorskole, landbruksskole, musikkakademi, offisersutdannelse, sømskole, snekkerskole osv. Det som synes å karakterisere utdannelsen til polioskadde, er overveiende yrkesutdanning med begrenset manuelt tungt arbeid.

Skolegang på institusjon

På spørsmål om man fikk undervisning i forbindelse med opphold i institusjon, og hvor lenge undervisningen foregikk, samt om den ville være likeverdig med det du ellers ville fått, vises til svarene i tabell 5.11.3.

Mange var på institusjon over lengre tid, 16% fikk undervisning i 3 år eller lenger.

Halvparten mente at undervisningen på institusjon **ikke** var likeverdig med undervisning de ellers ville fått. Hele 17% har ikke noen klar formening om dette.

Utdanningstilbud

Vil det å ha en funksjonshemming som følge av polio, ha innflytelse på ønskelig utdanningstilbud? Tabell 5.11.2 beskriver dette og samtidig hva polioskadde anser er årsaken.

Vel en tredel av de som svarte mente at undervisningen, for deres del, ikke ble influert av at de var polioskadd. Derimot tror en firedel at de hadde fått et bedre utdanningstilbud om de ikke hadde hatt polio. Det fordeler seg ganske jevnt på fysisk utilgjengelighet, institusjonsopphold og manglende attføringstilbud (28-38 %). Den geografiske beliggenheten var det bare knappe 20% som mente var en begrensning.

Under «annet» i tabell 5.11.2 kom det mange kommentarer. Følgende liste gjenspeiler utsagnene:

- *Ble frarådet pga. polio*
- *Ble ikke informert om rettigheter*
- *Bortkastet å bruke penger på invalide*
- *Fikk ikke attføring/skole utenfor eget fylke*
- *Fikk ikke fullført folkeskole*
- *Fordi jeg alltid trente*
- *Mobbing gjennom hele folkeskolen*
- *Stadig avbrudd pga. operasjoner*

Hobby og fritid

Det sier seg selv at en rullestolavhengig polioskadd vanligvis er lite egnet som falskjermhopper, selv om interessen skulle være der. På den annen side er det heller ikke gitt at han skal samle på frimerker.

Hvilke hobby- og fritidsinteresser har polioskadde som er med i undersøkelsen? Har polio eller senskader etter polio endret på dette? Tabell 5.11.4 vil kunne svare på disse spørsmålene.

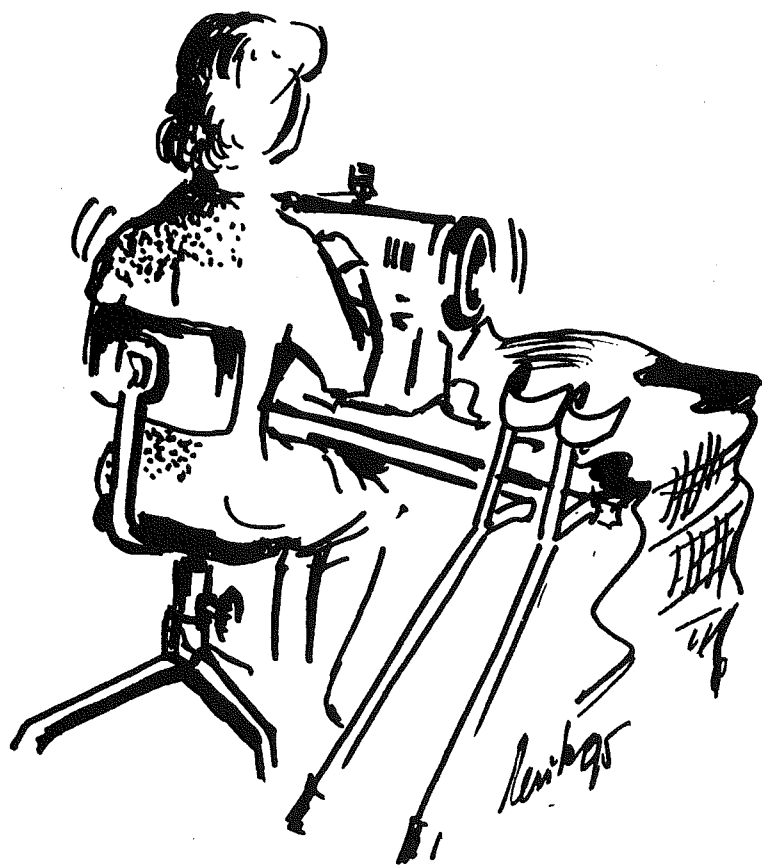
At kvinner engasjerer seg mer i familie/barn/barnebarn enn menn er neppe avhengig av om man er polioskadd eller ikke.

Kanskje er det litt overraskende at så mange som 15% er engasjert i sport/idrett. Mange hevder at fysisk utfoldelse som sport/idrett, i hvert fall på konkurransenivå, helst ikke bør forekomme blant polioskadde med tanke på overbelastninger.

Det at 11% svarte at spørsmålet ikke var relevant med hensyn til om man har sluttet med tidligere hobby-/fritidsinteresser, kan tyde på at disse ikke har/har hatt noen slike interesser i det hele tatt.

Under svaralternativet «annet» i tabell 5.11.4 er det nevnt ulike hobby- og fritidsinteresser som: Bridge, sjakk, bøker, TV, håndarbeid, musikk, hagearbeid, hunder, katter og samleinteresser som frimerker og mynter. Kristent arbeid og venner er også emner som interesserer flere.

5.12 Arbeid, trygd og økonomi

ARBEID STABILFASEN:

Kun 15% har ikke vært i lønnet arbeid

65% har vært heltidsansatt

DAGENS ARBEIDSSITUASJON

19% er ikke i lønnet arbeid i dag, en økning på 20%

I dag har bare 32% heltidsarbeid, en halvering fra den stabile fasen

Hver tredje har redusert arbeidstid pga. polio

Fire av ti som har lønnet arbeid anser at arbeidstiden er for lang

TRYGD:

Halvparten er trygdet, - helt eller delvis

Hver femte av de som ikke mottar trygd - har planer om å søke

ØKONOMI:

En av fem har behov for økonomisk støtte, men bare halvparten får det!

Arbeid

Undersøkelsen har forsøkt å finne svar på hvordan dagens polioskadde har det når det gjelder arbeid og trygd. Hvor mange er i fullt arbeid? Hvor mange har hel eller delvis trygd? Hvordan har utviklingen vært i de senere årene fra det vi har kalt den stabile fasen og fram til i dag?

Hva er/var ditt hovedyrke?

Naturlig vil det være for mange polioskadde å velge yrker som ikke er fysisk belastende. Av de ca 1.300 som svarte, var de fleste yrker representert.

Kontoransatte (bank, bibliotek, revisor, sekretær, kontorfullmektig osv.) synes å utgjøre den største gruppen med ca 30%. Lærer/lektor utgjør ca 6%. Annet «stillesittende» arbeid som syersker, skreddere og skomakere osv. utgjør ca 4%.

I omsorgsykker som f.eks barnepleiere, sykepleiere, hjelpepleiere, barnehageassistenter har arbeidet/arbeider ca 5%. Butikkansatte ca 4% og frisører ca 1%.

I yrker som oppfattes som «fysisk tyngre» som betongarbeidere, blikkenslagere, bonde/bondekoner, bygg-/anleggsarbeidere, fiskere og fabrikkarbeidere var/er ca 7%. Ingeniører/sivilingeniører ca 4%.

At bare ca 10% oppgav husmor som hovedyrke, er muligens en sannhet med modifikasjoner. Det ville ikke overraske om flere kvinner hadde dette som «hovedyrke» selv om de har et betalt yrke ved siden av. Se tabell 5.12.1 hvor 23% oppgir husmor/husfar som under «arbeidssituasjonen fram til i dag».

Ellers kan nevnes dosenter, jurister, journalister, leger, offiserer, prester, psykologer, selvstendig næringsdrivende, urmakere, sølvsmeder, tannleger, tannteknikere, sos-

ionomer og aktivtører som eksempler på andre yrker polioskadde har hatt eller har.

Arbeidssituasjonen i den stabile fasen

I tabell 5.12.1 sier 15%, de ikke har vært i lønnet arbeid, mens hele 65% sier de har arbeidet heltid. Som forventet sier flere kvinner (37%) enn menn (21%) at de har arbeidet deltid. Undersøkelsen har ikke spurt om hvorfor man har arbeidet deltid. Det er grunn til å anta at forskjellen i prosent er at kvinnene tradisjonelt har arbeidet mere deltid enn menn pga. husmorrollen/dobbeltarbeidet.

Som man vil se av tabellen, blir svarprosenten over hundre. Grunnen til dette er at mange har hatt arbeid med varierende arbeidsintensitet i den stabile fasen.

Tabell 5.12.2 viser hvor mange år, man i den stabile fasen, var i fullt arbeid. Mer enn 10 år i heltidsstilling svarer 65% av mennene og 40% av kvinnene

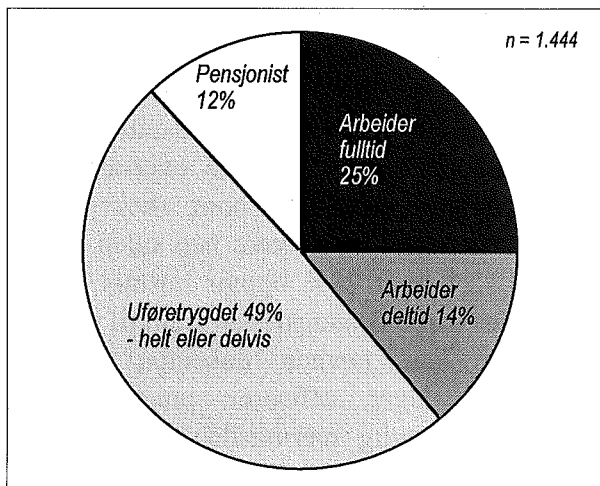
Attføring

Nesten en firedel har vært på attføring i stabilsfasen eller senere pga. polio (tabell 5.12.3).

Dagens situasjon

Figur 5.27 viser fordeling av arbeid, uførepensjon og alderspensjon.

Fig 5.27
Arbeidssituasjonen idag

Arbeidssituasjonen i dag

Ved å studere tabell 5.12.4 ser man at det har skjedd store endringer fra den stabile fasen og fram til dagens situasjon når det gjelder arbeidssituasjonen. Mens 65% var i arbeid i den stabile fasen, så er det bare 32% som er i heltidsstilling i dag, en halvering. Dette bekreftes klart i tabell 5.12.5 som forteller at 44% har skiftet arbeid eller sluttet å arbeide pga. polio.

Arbeidstiden i dag

Tabell 5.12.6 viser at 32% har redusert arbeidstiden pga. polio. Det er entydig flere kvinner (36%) enn menn (27%).

Hvordan den enkelte opplever arbeidstidens lengde, kan avleses i tabell 5.12.7.

Ca 60% synes spørsmålet ikke er relevant eller unntot å svare. Av de vel 40% som svarte på spørsmålet, mente halvparten at den er passe lang. Ca 40% svarte at arbeidstiden var for lang og 10% hadde ingen formening. Få gav uttrykk for at den var for kort. Flere menn enn kvinner synes arbeidstiden er for lang.

Ønske om nedtrapping

På spørsmål om det kunne være ønskelig å «trappe ned» som følge av polio, svarer hver tredje som er i arbeid ja på spørsmålet. Flere menn enn kvinner ønsker nedtrapping av arbeidstiden (tabell 5.12.8).

Trygd

Dette er et vanskelig kapittel. Dels kunne det være vanskelig for polioskadde å svare på spørsmålene, dels har det vært vanskelig for forfatterne av rapporten å trekke konklusjoner. En mulig forklaring kan være at en del av spørsmålene med fordel kunne vært formulert annerledes. Derfor blir endel av spørsmålene ikke vurdert i rapporten.

Alderspensjon

På spørsmålet «mottar du alderspensjon», svarte 12% bekreftende (tabell 5.12.9).

Tabell 5.12.10 viser hva som ble svart på spørsmålet «hvilken form for alderspensjon mottar du». Her var det mulig med flere svaralternativer.

Av de som mottar alderspensjon, mottar 35% minstepensjon. Det stor forskjell mellom kjønnene, menn (18%) og kvinner (50%) mottar minstepensjon.

Søke trygd

Et av spørsmålene var til de som **ikke** er uføretrygdet, om de hadde planer om å søke uføretrygd (tabell 5.12.11). Av de 38% som svarte på spørsmålet, svarte 26% ja, 45% nei og 30% vet ikke.

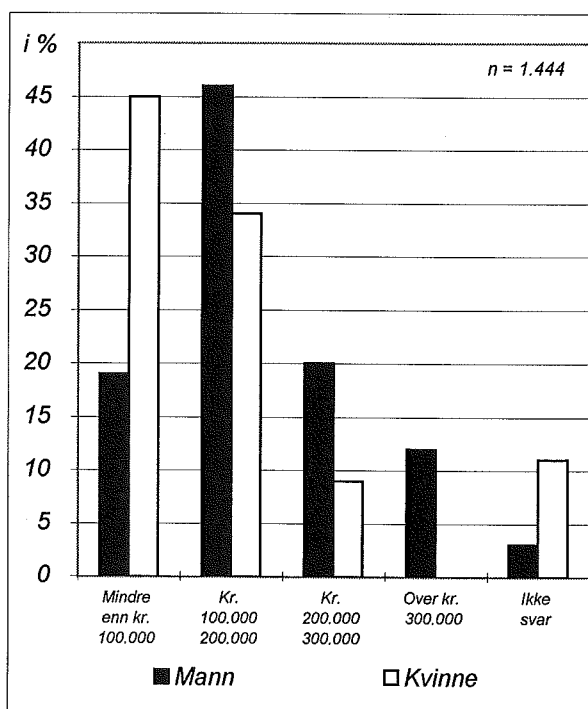
Et annet spørsmål var til de som er **delvis** uføretrygdet om de hadde planer om ytterligere uføretrygd (tabell 5.12.12). Av de 18% som svarte på spørsmålet svarte 27% ja, 45% nei og 27% vet ikke.

Økonomi

Årsinntekt

Undersøkelsen har også spurt om den enkeltes økonomi, hvilken årsinntekt man har og hvordan den enkelte ser på sin økonomi. Tabell 5.12.13 viser at 33% har en årsinntekt mindre enn kr. 100.000,-, dobbelt så mange kvinner som menn. Førti prosent har en årsinntekt på mellom kr. 100.000,- og 200.000,-. Dette betyr at tilsammen 73% har inntekt under kr. 200.000,-. Inntekt over kr. 300.000,- er det kun 6% som har. Praktisk talt ingen kvinner har denne inntekten.

Figur 5.28 (Tabell 5.12.13)
Hva er din årsinntekt i dag?

Reduserte ytelser fra folketrygden

Ektefelles inntekt har betydning for den ytelse polioskadde får av folketrygden. Tabell 5.12.14 viser at 12% får reduserte ytelser pga. ektefelles inntekt.

Hvordan er den økonomiske situasjonen?

Undersøkelsen viser at mange polioskadde sliter med dårlig økonomi, mens andre har god økonomi.

Det er flere som betegner sin økonomi som «god/meget god», enn de som betegner sin økonomi som «dårlig/meget dårlig». Tabell 5.12.15 viser at 13% betegner sin økonomi som «dårlig/meget dårlig», noen flere kvinner enn menn. Det er en overvekt av menn (50%) i forhold til kvinner (39%) som sier de har god økonomi.

Behov for økonomisk støtte

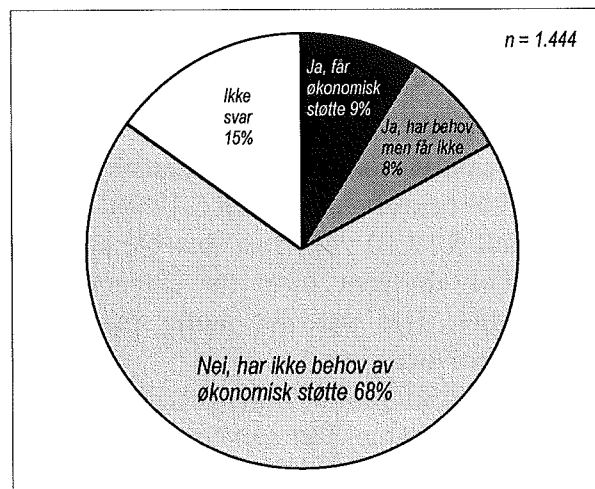
Tabell 5.12.16. viser at så mange som nesten 20% har behov for økonomisk hjelp og støtte. Kun halvparten får slik hjelp.

De fleste av de som får økonomisk støtte, får dette fra det offentlige. Bostøtte er det viktigste bidraget. Fra barna, familien og andre, er det fem prosent som svarer at de får økonomisk støtte.

De fleste som har behov for økonomisk støtte, er å finne i den gruppen som svarer at de har «dårlig/meget dårlig» økonomi.

Fler kvinner (17%) enn menn (11%) lot være å svare på spørsmålet om behov for økonomisk støtte.

Figur 5.29 (tabell 5.12.16)
Avhengig av økonomisk støtte

5.13 Dagens behandling

Best er alle former for varmebehandling: karbad, oppvarmet basseng, varme pakninger

Ni av ti føler seg bedre etter trening i oppvarmet basseng

Halvparten føler seg bedre etter trening i normalt temperert basseng

Ni av ti føler seg bedre/mye bedre etter opphold i Syden

Nesten hver fjerde føler seg dårligere etter trening eller sportsaktiviteter

De fleste behandlingsformer er forsøkt i håp om bedring

Behandlingsformer

Det finnes en rekke behandlingsformer for polioskadde. For å se litt på hvilke behandlingsformer polioskadde har benyttet seg av, er det konkrete spørsmål samt spørsmål om hvordan de har følt seg etter disse behandlingene.

Tidligere i rapporten er hyppigheten av f.eks fysikalsk behandling beskrevet.

En rekke av behandlingsformene som det ble spurt om, er ikke benyttet eller ikke svart på. Først og fremst er det menn som ikke har benyttet seg av disse behandlingsformene. Derfor kan det være vanskelig å få et klart bilde av i hvilken grad de hjelper. Kan det likevel trekkes noen antakelser ut fra tabell 5.13.1?

Hjelper behandlingene?

Av de 72% som bruker/har brukt fysikalske øvelser synes majoriteten at de har blitt bedre. En stor gruppe følte ingen forandring, mens en liten gruppe føler/følte seg dårligere etter behandlingen (figur 5.30 a.b).

Av de 45% som har drevet med trening/sportsaktiviteter, sier vel halvparten at de følte seg bedre/mye bedre etterpå. Vel 20% hadde følelsen av at de var dårligere/mye dårligere etter aktivitetene. (figur 5.31 a.b)

Massasje synes å gi en god følelse. Hele 60% svarer at de har benyttet massasje. Nitti prosent følte seg bedre/mye bedre etterpå.

Vel 70% rapporterer at de følte seg bedre/mye bedre etter varme karbad, og 80% etter varme pakninger.

Normaltemperert bassengtrening hadde 28% benyttet seg av og vel halvparten følte seg bedre/mye bedre etter treningen (figur 5.32 a.b).

Halvparten benyttet trening i oppvarmet

basseng. Hele 90% gav tilbakemeldinger om at denne aktiviteten gav en bedre/mye bedre følelse (figur 5.33 a,b).

Forskjellene mellom normaltemperert og oppvarmet basseng framgår tydelig av figurene nedenfor.

Det å komme til Syden synes de fleste gir en følelse av velbehag. Det var 34% som oppgav å ha vært der uten behandling. Knappe halvparten svarte at de hadde følt seg bedre og knappe 40% at følelsen var mye bedre (figur 5.34 a,b). Bare 6% svarte de hadde vært i Syden med behandling. Det er en veldig liten gruppe å vurdere, men ikke desto mindre opplevde vel 80% at de hadde følt seg bedre/mye bedre etter oppholdet. Få har

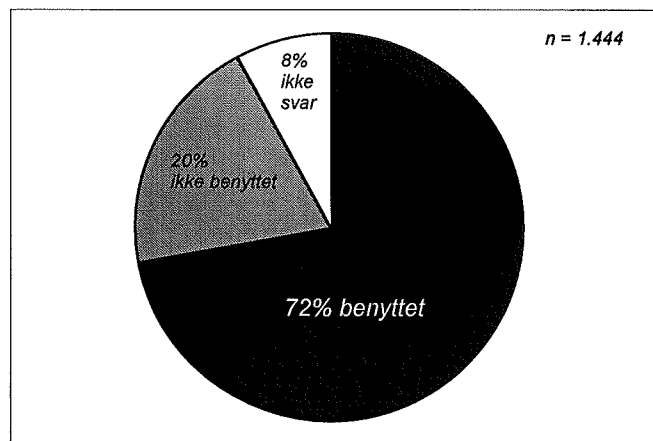
benyttet aromaterapi, soneterapi, akupunktur og fotpleie. Av de som har forsøkt, gir de fleste tilbakemeldinger om en følelse som var bedre/mye bedre. Andre behandlingsformer som en liten gruppe har benyttet seg av med stort utbytte er: Laserbehandling, psykomotorisk behandling, bindevevs-massasje, kiropraktor og smerte-behandling.

Varme hjelper best

Varmt klima, varme karbad, oppvarmet basseng, varme pakninger og sydenopphold, gjerne i kombinasjon med øvelser/trening, synes å gi en følelse av å bli bedre eller mye bedre.

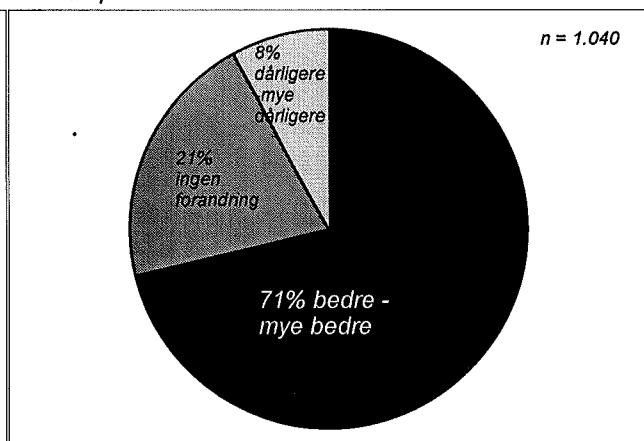
Figur 5.30.a (tabell 5.13.1)

Fysikalske øvelser, hvor ofte benyttet?

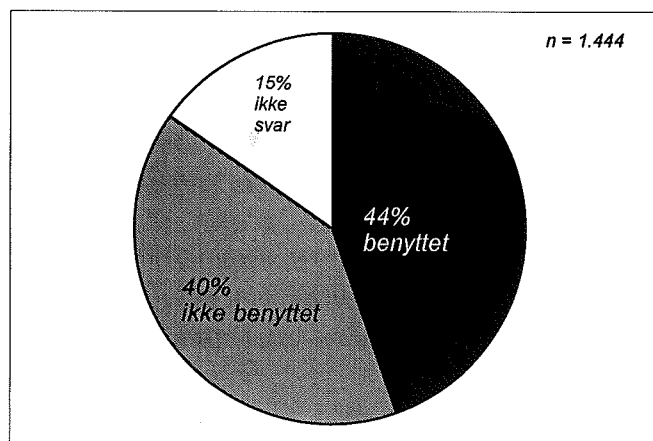
Figur 5.30.b (tabell 5.13.1)

De som benytter fysikalske øvelser. Hvordan har de følt seg etterpå?

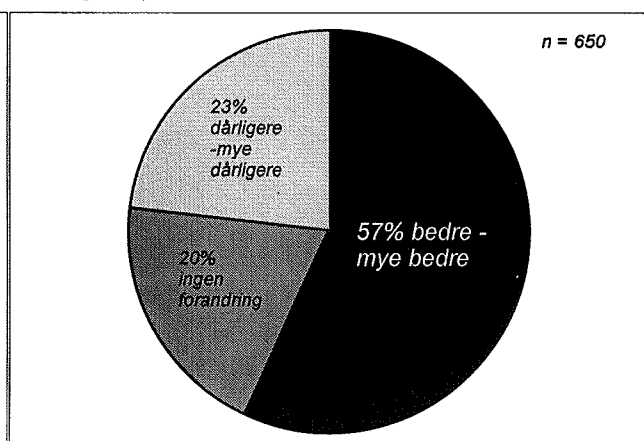
Figur 5.31.a (tabell 5.13.1)

Trening/sportsaktiviteter, hvor ofte benyttet?

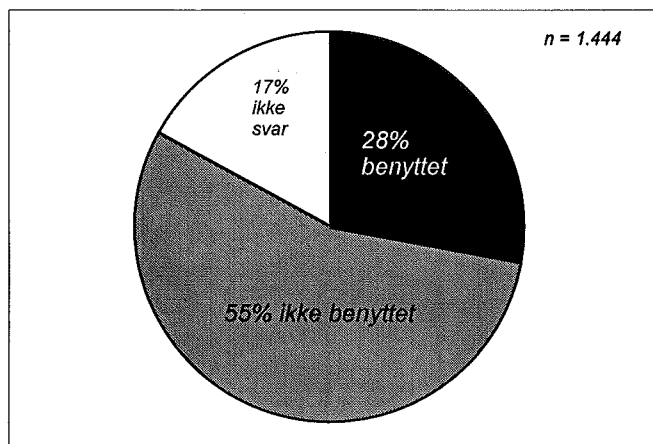

Figur 5.31.b (tabell 5.13.1)

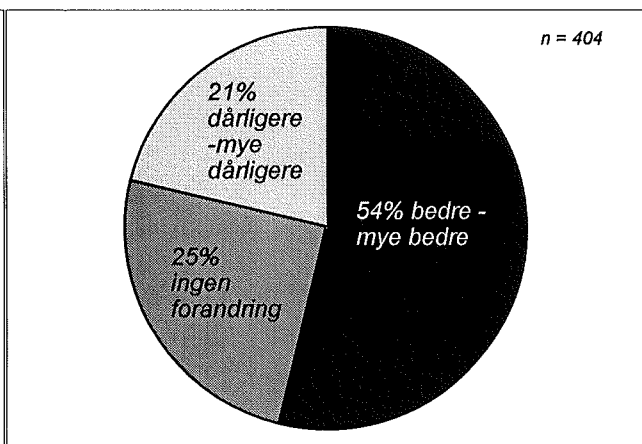
De som benytter trening/sportsaktiviteter. Hvordan har de følt seg etterpå?

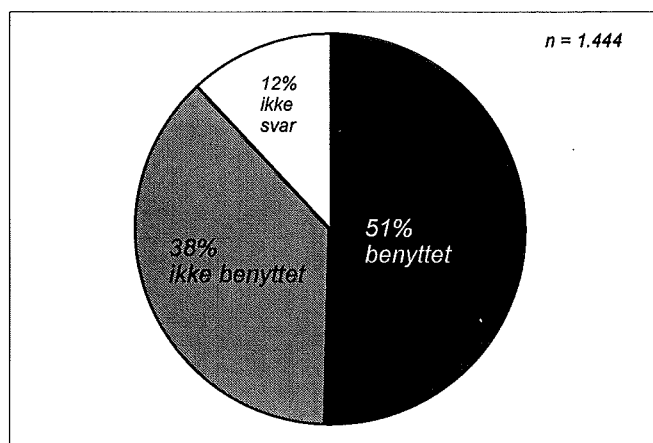
Figur 5.32.a (tabell 5.13.1)
Trening i normaltemperert basseng, hvor ofte benyttet?

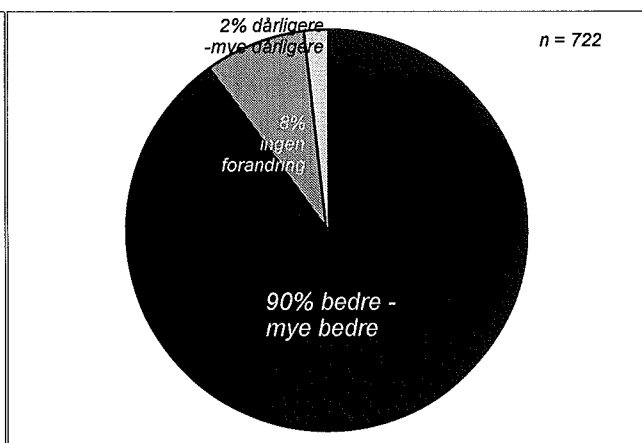
Figur 5.32.b (tabell 5.13.1)
De som benytter normaltemperert basseng til trening. Hvordan har de følt seg etterpå?

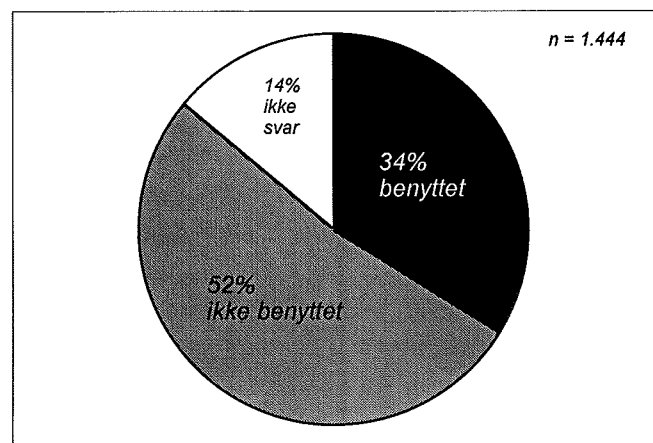
Figur 5.33.a (tabell 5.13.1)
Trening i oppvarmet basseng, hvor ofte benyttet?

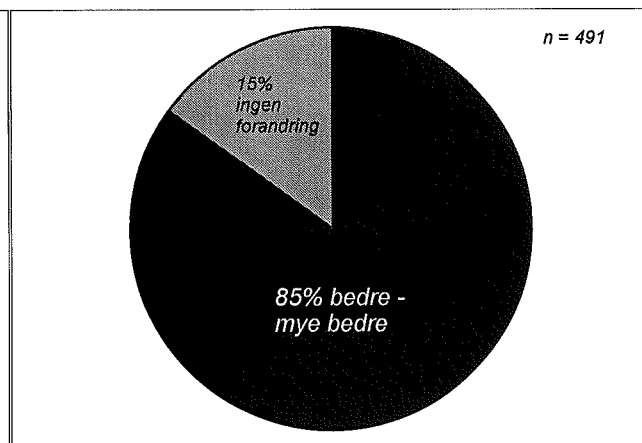
Figur 5.33.b (tabell 5.13.1)
De som benytter oppvarmet basseng til trening. Hvordan har de følt seg etterpå?

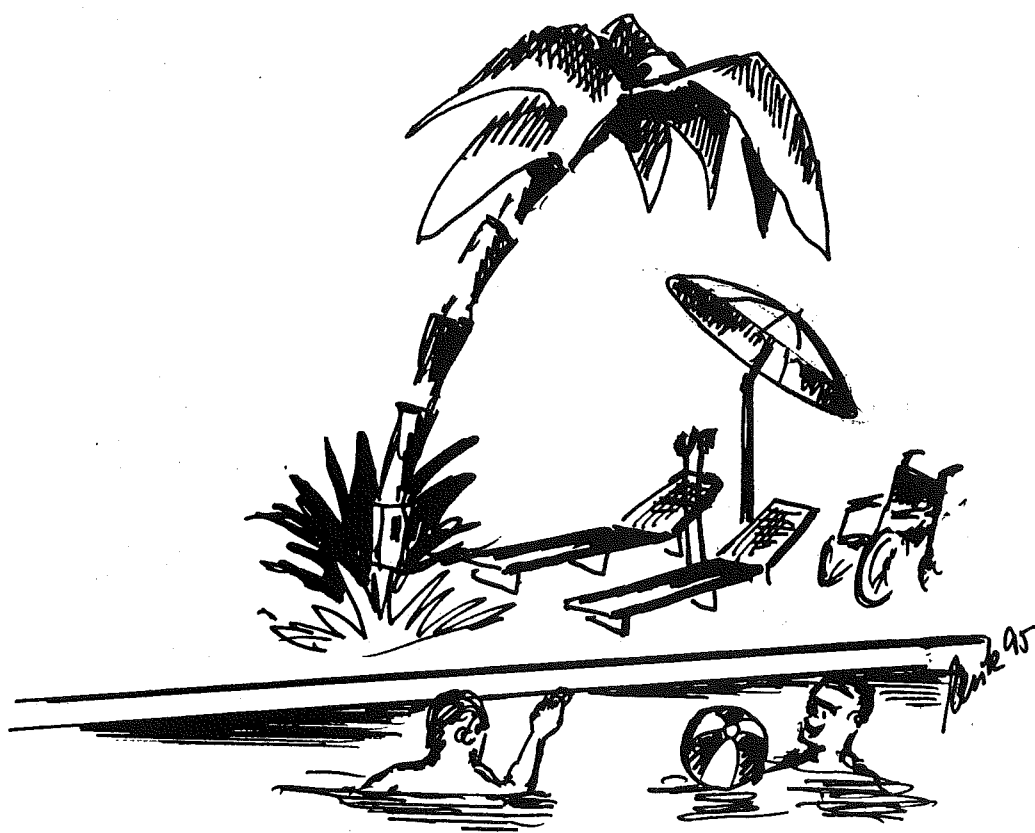

Figur 5.34.a (tabell 5.13.1)
Opphold i Syden uten behandling, hvor ofte benyttet?

Figur 5.34.b (tabell 5.13.1)
De som har hatt opphold i Syden uten behandling. Hvordan har de følt seg etterpå?

5.14 Opphold og behandling i Syden

To prosent har vært i Syden en eller flere ganger

To til fire uker gir beste resultater

Seks av ti syntes opphold i Syden har hatt stor betydning

Effekten varte i snitt tre måneder etter hjemkomst

En av fem kunne ikke tenke seg å betale egenandel for reise og opphold

En tredjepart var ikke villige til å betale egenandeler for behandling

Varme et nøkkelord

Varme synes å være et nøkkelord for polioskadde. De fryser ofte, spesielt på beina, såkalte «poliobein». Dessuten har de lav toleranse overfor kulde generelt.

Tidligere i denne rapporten har de gitt uttrykk for at behandling i forbindelse med varme, synes å ha en gunstig effekt f.eks trening i oppvarmet basseng. I hvilken grad kan opphold i Syden, med eller uten fysikalsk behandling, være gunstig?

Hvor mange har vært i Syden, med eller uten behandlingsopplegg? Hva med økonomi; egenandel på opphold og egenandel på behandling? Ti prosent svarte at de hadde vært i Syden en eller flere ganger for behandling og/eller rekreasjon (tabell 5.14.1). Fire prosent hadde vært der fire eller flere ganger. Hvor mange av de 68% som svarte «vet ikke/ikke svar», som har vært i Syden, vites ikke.

Gode resultater i Syden

Av de 10% som svarte et klart ja, varte oppholdet vanligvis 2 uker for nær halvparten. Nesten en tredjedel angav 3 uker eller mer som en periode de vanligvis var i Syden (tabell 5.14.2).

På spørsmål om lengden av oppholdet som hadde gitt best resultater, svarte halvparten 2-4 uker og den andre halvparten at det visste de ikke (tabell 5.14.3).

Enten oppholdet var av kort eller lang varighet, ble det også spurt om betydningen av behandlingen i Syden. Et annet viktig spørsmål å få svar på, var hvor lenge effekten varte etter at man var kommet hjem?

Nær 60% av de som svarte syntes behandlingen i Syden hadde hatt «meget stor eller stor betydning». Figur 5.35 viser at effekten av behandlingen varte i gjennomsnitt nesten 3 måneder etter hjemkomst (tabellene 5.14.4 og 5.14.5).

Mange ønsker behandling i Syden

Ville det være et ønske å få fysikalsk behandling i Syden i løpet av de neste 12 måneder? Ikke overraskende at fire av 10, av alle som var med i undersøkelsen, var meget interessert i en slik mulighet (tabell 5.14.6).

Interessen var større hos yngre polioskadde enn eldre. Det var naturlig å spørre alle om hvordan de helst ville reise til Syden, eventuelt om årsakene til at de ikke ville reise (tabell 5.14.7)?

Som ellers i befolkningen er det også noen polioskadde som ikke «tør» reise til Syden. Ca halvparten av disse angav flyskrekk. Mange, som gjerne vil reise, føler de har behov for ledsager på turen. Spesielt eldre kvinner ytrer ønske om dette. En liten gruppe kan ikke reise pga. medisinske årsaker.

De alle fleste, flere kvinner enn menn, ønsker å reise på et organisert behandlingsopplegg (tabell 5.14.7 - 5.14.8).

Egenandeler til reise og behandling

Hva er polioskadde villige til å betale i egenandeler per uke for reise og opphold i Syden? Hva er de villige til å betale som egenandel for behandlingen per gang a 45 minutter? Svarene på de spørsmålene vises i tabellene 5.14.9 og 5.14.10.

Av de som hadde oppfatninger om egenandeler for reise og opphold, svarte nesten 20% at de ikke var villige til å betale noe som helst. Ca 80% svarte de kunne betale kr. 500,- per uke. Ca 60% kr. 1.000,- og ca 30% kr. 1.500,-. Hele 8% av de som svarte, var villige til å betale mer enn kr. 2.000,- per

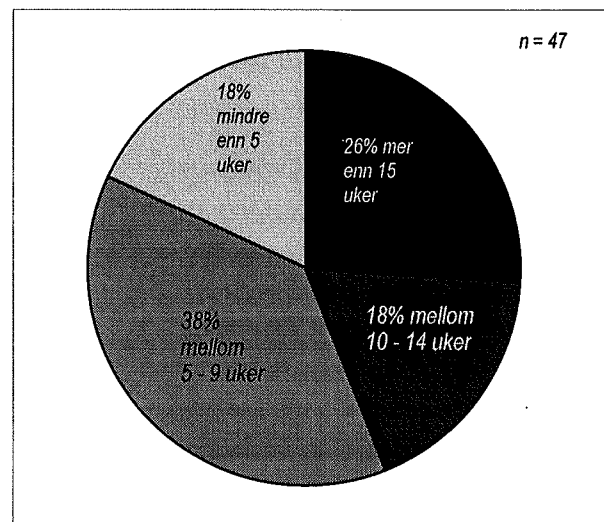
uke for syden-oppholdet.

Av de som hadde oppfatninger om å betale egenandeler per 45 minutters behandling, svarte 30% at de ikke var villige til det. Ca 70% var villige til å betale kr. 50,- per gang. Bare en firedel kunne tenke seg å betale kr. 100,- for en behandlingstime. Det blir tross alt kr. 600,- per uke. Kun en liten del polioskadde var villige til å betale mer enn kr. 100,- per behandling.

Alt i alt var det et ønske om å komme til Syden for et behandlingsopplegg og de fleste var villige til å betale en del for så vel reise og opphold som fysikalsk behandling.

Figur 5.35 (tabell 5.14.5)

Hvor lenge etter at du kom hjem, følte du at oppholdet i Syden hadde en positiv effekt?

5.15 Ortopedisk skotøy

Nær hver annen polioskadd kan ikke bruke «normale sko»

Hver tredje polioskadd har problemer med skotøyet

Hver fjerde polioskadd som har ekstrautgifter til skotøy får ikke dette dekket av trygden

Hver femte som mener de trenger ortopediske sko, anskaffer ikke dette fordi de ikke har råd
(Skoene skal dekkes av trygden!)

Hvert femte par ortopediske sko som leveres, blir ikke tatt i bruk

Kun halvparten er tilfreds med skoene

Store fylkesvariasjoner

Polioskadde har skop problemer

Den gangen de fikk sykdommen ble ofte beina lammet. Dette har resultert i at mange har fått større eller mindre deformiteter i ett eller begge bein. Mange polioskadde har også størrelsesforskjell på føttene, opptil flere nummer. Lengdeforskjeller på beina forekommer også ofte. Derfor er det for mange kun spesialsko eller ortopediske sko som kan brukes. Å skaffe seg riktig sko, er for mange et stort problem.

Undersøkelsen hadde et eget avsnitt hvor spørsmålet om skotøy ble viet oppmerksomhet. Bakgrunnen for dette var kjennskap til at svært mange polioskadde til daglig sliter med dårlig skotøy, både med dårlig passform og støtte. Mange hadde skotøy som både var vonde å gå med og tildels mindre pene. Flere gikk rundt med myke tøffellignende sko, fordi de ikke klarte å skaffe seg andre sko.

Det var også en berettiget mistanke om at det var store variasjoner med å gi polioskadde ortopediske sko over trygden. Praksisen til rekvirerende leger og trygdekontorer varierer. Det hersker også stor uvitenhet blant polioskadde om regelverket. Hvordan skaffer man seg spesialsko eller ortopediske sko? Hvilke rettigheter har man?

Kun 59% bruker vanlige sko!

Av tabell 5.15.1 framkommer at 59% bruker vanlige «kjøpesko» som ikke trenger noen form for ombygging. Hele 30% bruker innleggsåle/fotseng i skoene og 13% kjøper sko av forskjellige størrelser. Det er imidlertid kun 11% som bruker ortopediske sko.

Flere ønsker å bruke spesialsko/ortopediske sko

Tabell 5.15.2 viser at kun 47% ikke har noen problemer med det skotøyet de bruker. Vel 30% opplever stadig problemer med sitt

skotøy! Hvilke problemer med skoene, spurte ikke undersøkelsen noe om. Flere (13%) tror ortopedisk skotøy ville ha hjulpet mye.

Ortopediske sko skal dekkes av folketrygden

Hele 19% angir som grunn at man ikke har gått til anskaffelse av ortopediske sko, at skoene er kostbare og derfor ikke har råd (tabell 5.15.3). Dette hadde sikkert vært korrekt om regelverket hadde vært slik at skoene skulle betales av egen pung. Ortopediske sko går under ortopediske hjelpemidler og skal derfor dekkes av trygden. Man trenger kun å betale en mindre egenandel, kr. 300,- (1995). Om kriteriene for å få ortopediske sko er oppfylt, er det vanskelig å forstå hvorfor trygdekontoret ikke dekker utgiftene.

En av fire oppgir at de ikke får dekket sine ekstrautgifter til sko av trygdekontoret. Undersøkelsen gir ikke svar på hvorfor man ikke får dekket disse utgiftene. En mulig forklaring kan være at regelverket ikke er kjent blant polioskadde.

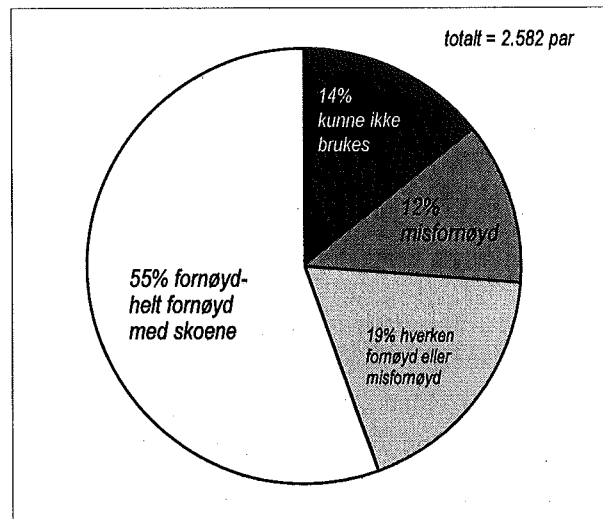
Variierende kvalitet

Tabell 5.15.3 viser grunnene til hvorfor de 13% som tror at de ville ha nytte av ortopediske sko, ikke har anskaffet dette. Nesten 20% sier at de ikke vet hvor eller hvordan man bestiller. Hele 35% sier at skoene er mindre pene, tunge og klumpete eller at de har dårlige erfaringer med slike sko.

Polioskadde har dårlige erfaringer, det kommer fram i tabell 5.15.4. Kun 55% er «fornøyd/helt fornøyd» med de skoene som er mottatt. Utførelse og kvalitet er så dårlig at man er misfornøyd med hele 26% av skoene som er levert. Halvparten av disse har man ikke kunnet ta i bruk (figur 5.36)!

Figur 5.36 (tabell 5.15.4)

Hvordan har du vært fornøyd med de mottatte skoene?

Ortopediske sko og fylkesvariasjoner

Det å skaffe seg ortopedisk skotøy vil være noe avhengig av hvor i landet den polioskadde bor. Det var ikke forventet problemer med passform eller at folketrygdens dekning av utgifter ville være spesielt varierende. Er det likevel fylkesvariasjoner med hensyn til ortopedisk skotøy?

Tabell 5.15.5 viser hva polioskadde i de

ulike fylkene svarte på spørsmålene om bruk, problemer og dekning av utgifter når det gjelder slikt skotøy. De ble også forespurt om de var fornøyd eller misfornøyd med mottatte ortopediske skotøy.

Vel 30% av polioskadde som svarte på spørsmålet fra fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Vest-Agder, Rogaland og Sør-Trøndelag bruker ortopediske sko, enten alltid eller av og til. I Vestfold var bruken hele 44%. I Telemark, Aust-Agder, Nord-Trøndelag og Nordland var bruken klart lavere enn gjennomsnittet med bare 15-18%. Lavest lå Oppland med kun 10% som bruker ortopediske sko. Gjennomsnitt for alle fylker var 29%.

Problemer med ortopediske skotøy lå jevnt eller litt høyere i prosent enn de som angav bruk av ortopedisk skotøy. Noen unntak med problemer i forhold til bruk kunne registreres. Det var markant høyere prosent (29%) med problemer for polioskadde i Oppland til tross for at bruken var på kun 10%. Tilsvarende kunne registreres i Nordland og Troms. Bruken av ortopediske sko i Nordland var 18% og Troms 23%. Problemene i Nordland var 33 % og i Troms hele 39%. Det motsatte kunne registreres i Hedmark. Mens 37% oppgav at de bruker ortopediske sko, så var det «bare» 20% som mente at det var problemer forbundet med skotøyet.

Blir regelverket fulgt?

Under forutsetning av at regelverket blir fulgt for søknad om sko, er det foruroligende at de 21% som svarte fra Nord-Trøndelag, ikke får dekket ekstrautgifter til ortopedisk skotøy fra trygdekontorene. Er det forskjell fra trygdekontor til trygdekontor? Både i Sør-Trøndelag, Vest-Agder og Hedmark var mangel på dekning oppgitt til 15-17%. Fra Aust-Agder, Rogaland og Hordaland var det «bare» 7% som ikke fikk dekket ekstrautgifter. Gjennomsnitt for alle fylker var 12%.

I seks fylker blir det gitt uttrykk for at 51-67% er fornøyd med det ortopediske skotøyet. Disse er Hedmark, Nord-Trøndelag, Aust-Agder, Vest-Agder, Østfold og Hordaland. Nordlendingene er ikke særlig fornøyde, kun 7% gir uttrykk for det. Gjennomsnitt for alle fylker var kun 39%.

De fleste misfornøyde var polioskadde fra Nordland, hvor 68% gav uttrykk for misnøye. Halvparten i Sør-Trøndelag var også misfornøyde. Bare 6% i Østfold svarte de var misfornøyde. Gjennomsnitt for alle fylker var 36%.

Hvilke fylker er «gunstige» og hvilke fylker er «lite gunstige» med hensyn til bruk, problemer, ekstrautgifter samt det å være fornøyd/misfornøyd med ortopedisk skotøy? «Gunstige» fylker synes å være Østfold og Hedmark. «Ugunstige» fylker synes å være Nordland, Sør-Trøndelag og Oppland.

5.16 Det offentlige og dagens polioskadde

Siste legekontakt pga. polio var for gjennomsnittlig syv år siden

En av fire mener at legenes kunnskap om polio er for dårlig

Ca seks av ti polioskadde benytter ikke fysioterapi

Nesten en av fem mener at kunnskapene om polio blant fysioterapeuter er for dårlig

Hver fjerde er misfornøyd med helsevesenet generelt

Tre av ti har vært til utredning ved sykehus pga polio

To av tre er fornøyd med utredningen i sykehus

Tre av ti hadde ønsker om utredning i sykehus, men ikke fått det

Syv prosent av de som får fysikalsk behandling, betaler egenandel

Egenandel skal ikke betales av polioskadde ved fysikalsk behandling for sin polio

Det å være polioskadd innebærer ikke bare ulike fysiske funksjonshemninger, men for de fleste også kontakt med offentlige myndigheter. Helsevesenet med så vel allmennleger som spesialister, fysioterapeuter, ergoterapeuter, psykologer m.fl. Rikstrygdeverket og trygdekontorene, skattevesenet med særfradrag o.l. Hvordan opplever de som svarte på undersøkelsen de offentlige myndighetene?

Helsevesenet

Legekontakt

Åttitre prosent av de som svarte, hadde fast primærlege. Hos 89% av disse visste legen at vedkommende har polio. På spørsmål om det var lenge siden de hadde hatt kontakt med sin primærlege, vises dette i tabell 5.16.1. Gjennomsnittlig var siste legekontakt for vel 7 år siden.

Legenes kunnskaper

På spørsmålet om polioskaddes vurdering av sin primærleges kunnskaper om polio, mente bare 14% at kunnskapen var god. Ca 25% hadde ingen egen oppfatning (tabell 5.16.2).

Hele 37% gav uttrykk for ønske om å ha en annen primærlege til sine polioproblemer, mens 46% svarte nei på spørsmålet (tabell 5.16.3).

Kontakt med spesialist

En del polioskadde har/har hatt kontakt med en eller flere spesialister for sin polio. Ortoped er den spesialistgruppen som flest hadde vært i kontakt med. Se tabell 5.16.4 om hvor mange som har konsultert ulike spesialister, og hvor fornøyd de har vært med kontakten og/eller behandlingen.

Det kan være vanskelig å komme til

spesialist av flere grunner. Trettifire prosent hadde kortere avstand enn 50 km, mens 12% hadde lengre avstand enn 100 km. Så mange som 44% visste ikke/svarte ikke på spørsmålet. Gjennomsnittlig veilengde var 85 km (tabell 5.16.5).

Knappe 60% svarte vet ikke/ikke svar på spørsmålet om hvor lang reisetid det tar å komme til spesialist. I gjennomsnitt tok det vel 2 timer for de som svarte.

Har legen noen gang fortalt deg at du har post poliosyndrom?

En av spørsmålene var om du noen gang har blitt fortalt av en lege, primærlege eller spesialist, at du har post poliosyndrom (tabell 5.16.6)?

Ja svarte 32% (menn 28% og kvinner 35%). Nei svarte 58% (menn 63% og kvinner 55%). To prosent mente at spørsmålet var ikke relevant og 4% vet ikke.

Dette er naturlig nok ingen konklusjon på hvor mange som har post poliosyndrom. Sammenholder man svarene på spørsmålet med de som oppgir nye symptomer, tabell 5.5.3, kan det være flere enn 32% som kan ha syndromet.

Fysioterapeutkontakt

På spørsmål om du har fast fysioterapeut, svarte 39% bekreftende på dette. Det er tydelig at kvinner (48%) har en fastere forbindelse med fysioterapeut enn menn (28%). Nesten 60% svarte nei. Her er mennene (70%) klart forskjellige fra kvinnene (49%) (tabell 5.16.7).

Selv om bare 39% har fast fysioterapeut, er det 57% (menn 47% og kvinner 65%) som uttaler at de får fysioterapi (tabell 5.16.8). Spesielt kvinner i aldersgruppen 45-64 år benytter seg av dette.

Hva med antall fysiske behandlinger siste året? Ca 30% har hatt færre enn 15

behandlinger og ca 30% har hatt 35 behandlinger eller mer (tabell 5.16.9)

Ser vi det hele i et litt lengre perspektiv, f.eks hvor mange behandlinger den enkelte har hatt i de siste 5 årene, blir bildet som i tabell 5.16.10.

Det synes som om fysikalsk behandling ikke er så utbredt som forventet eller ønskelig. Et gjennomsnitt på 100 behandlinger i en femårs periode er et snitt på 20 i året - altså ca en gang hver 14. dag.

For de 29% som har færre enn 15 behandlinger siste året og de ca 40% som ikke har fysioterapi i det hele tatt, blir det ca 60% som ikke har/eller har veldig lite fysikalsk behandling.

Kan dette ha å gjøre med polioskaddes oppfatning av kunnskapsnivået blant fysioterapeuter?

Fysioterapeuters kunnskaper

Ca 20% av kvinnene, og da spesielt de over 64 år, bedømmer fysioterapeutene å ha gode kunnskaper. Bare 11% av mennene syntes det samme. Gjennomsnittskunnskapene synes totalt sett å bli bedømt som middels (tabell 5.16.11).

Vel 20% hadde ønske om å skifte fysioterapeut, mens 37% svarte nei på spørsmålet (tabell 5.16.12). Flere kvinner enn menn ønsket å beholde nåværende fysioterapeut.

Trening før og nå

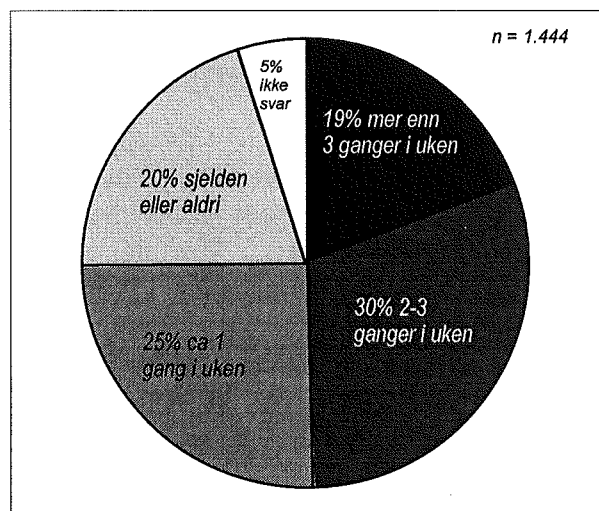
Figurene 5.37 og 5.38 viser forskjeller på hyppigheten av trening/aktiviteter i den stabile fasen og i dag. Det framgår tydelig at bare halvparten har trening/aktivitet i dag i forhold til tidligere. Nesten dobbelt så mange i dag som i den stabile fasen svarer «sjelden/aldri» på spørsmålet om de driver med trening/aktivitet.

Er det fordi polioskadde har blitt eldre? Eller har det å gjøre med nye fysiske problemer?

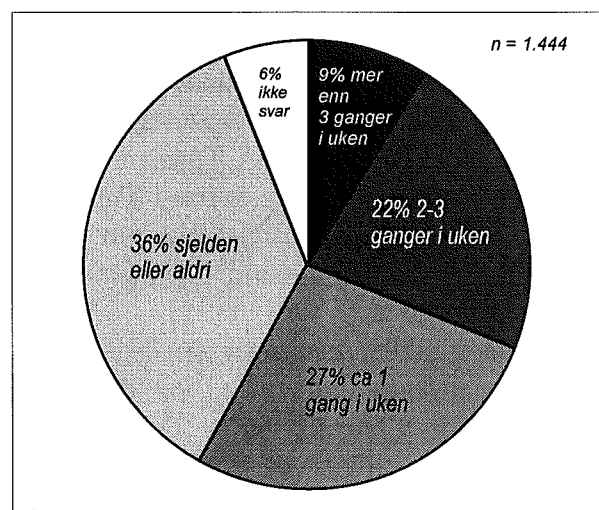

Figur 5.37 (tabell 5.16.13)

Hvor ofte har du i den stabile fasen drevet fysisk trening/aktivitet som f.eks turgåing, hagearbeid, svømming, sykling etc. i mer enn 30 minutter?

Figur 5.38 (tabell 5.16.14)

Hvor ofte driver du nå fysisk trening/aktivitet som f.eks turgåing, hagearbeid, svømming, sykling etc. i mer enn 30 minutter?

Betaling for fysikalsk behandling

Når det gjelder betaling for fysikalsk behandling og antall behandlinger som er nødvendig pga. polioskade, er polioskadde «heldige» i forhold til en del andre grupper i samfunnet.

Polioskadde skal ikke betale egenandeler ved behandling. De skal ha utvidet behandlingstid til 50 minutter. Det skal ikke være begrensning på antall behandlinger i året.

Til tross for at regelverket skulle være ganske klart, betaler mange polioskadde egenandeler ved behandling. I poliundersøkelsen svarte hele 4% at de betaler egenandeler ved behandling av sin polioskade (tabell 5.16.15)!

Helsevesenet generelt

Når polioskadde skulle uttale seg om de er fornøyd med helsevesenet generelt, svarte 26% at de er svært misfornøyd/misfornøyd (tabell 5.16.16).

Igen mener mennene (11%) i større grad enn kvinnene (7%) at spørsmålet om å være fornøyd med tilbudet fra helsevesenet ikke er relevant. Kan en av grunnene være at de forneker at de har et problem med sin polio eller senskader etter polio? Eller er det slik at de reelt sett har færre problemer enn kvinnene?

Utredninger på sykehus

Mange har vært og mange ønsker seg utredning på sykehus i forbindelse med sin polio. Bare 31% har vært til slik utredning de siste 5 årene, inkludert de som fikk utredning etter anke.

Tabell 5.16.17 viser at nesten 70% ikke har hatt slik utredning.

Av de 30% som svarte at de hadde hatt utredning på sykehus, synes 67% at de var godt fornøyd/svært godt fornøyd med utredningen. Ikke desto mindre var 9% misfornøyd/svært misfornøyd (tabell 5.16.18).

Ikke innfridd ønske om utredning

Tabell 5.16.19 viser at ca 31% har hatt ønske om å få en omfattende utredning på sykehus, men av ulike grunner ikke fått det. Det kan være forskjellige årsaker til at utredning ikke kom istand. Tabell 5.16.20 viser at legene ikke ville søke for 18% av de polioskadde. Hele 25% mente at lokal-/fylkessykehus ikke har nødvendig ekspertise. Det var 11% som ikke fikk utredning pga. at fylket ikke ønsket den polioskadde som gjestepasient i annet fylke. Det er store variasjoner fylkene i mellom!

En firedel av de som svarte mener at sykehusene ikke har nødvendig ekspertise. Det som muligens bekymrer, er at flere polioskadde nektes utredning.

Andre grunner til at polioskadde ikke fikk sin ønskede utredning er det nedenfor gitt noen eksempler på:

- *Har ikke vært klar over muligheten*
- *Har aldri spurt eller blitt forespurt*
- *Manglende eget initiativ*
- *Legen min har manglende kunnskap om poliosenskader*
- *Sykehuset finner ikke mine papirer*
- *Det er ikke mer andre kan gjøre, sier legen*
- *Ikke invalid nok, sier legen*
- *Har søkt for over ett år siden, venter på svar*
- *Vet ikke hvem jeg skal kontakte*
- *Har søkt nå*
- *Lokalt sykehus mener de har ekspertise nok*

En del av uttalelsene ovenfor er eksempler som kan virke skremmende i dagens Norge, men undersøkelsen viser at de ikke er ukjente for polioskadde.

Fylkesvariasjoner

Tidligere i kapitlet er det omtalt hva undersøkelsen viser av totalbildet med hensyn til leger, fysioterapeuter, helsevesenet generelt og utredninger på sykehus. I hvilken grad er det variasjoner i de ulike fylker?

Legekontakt

Tabell 5.16.21 viser at det var i fem fylker 90% eller flere av de som svarte har fast primærlege: Vest-Agder, Vestfold, Sør-Trøndelag, Oppland og Buskerud. I Nordland synes bare 60% å ha fast lege. Omtrent på samme nivå kom Finnmark, men her det noe usikkerhet med tanke på lite tallgrunnlag. Nord-Trøndelag kom desidert lavest ut med en svarprosent på kun 43. Gjennomsnitt for alle fylker lå på 83%.

På spørsmålet om legen har kjennskap til din polio, svarte nær 100% i Sogn og Fjordane, Buskerud og Akershus at legene hadde slik kjennskap. Hedmark kom lavest ut med bare 67%. Gjennomsnitt for alle fylker var 89%.

Ingen av fylkene utmerket seg ved at de som svarte hadde stor tro på legenes kunnskaper om polio. I de beste fylkene svarte knappe 20% «god kunnskap» om polio blant legene. Disse var: Nordland, Sogn og Fjordane, Rogaland Vest- og Aust-Agder. Bare 9% i Hedmark og kun 3% i Troms svarte at legenes kunnskap var god. Ingen i Finnmark hadde tiltro til legenes kunnskaper om polio. Lite tallgrunnlag i Finnmark. Gjennomsnitt i alle fylker var 14%.

Når det gjelder meninger om legene har «dårlig kunnskap» om polio, var det store ulikheter, fra 12% til 45%. Oppland og Hedmark kom dårligst ut. Østfold og Aust-Agder var «best». Gjennomsnitt i alle fylker var 26%.

På spørsmålet «ønske om annen lege til dine polioproblemer» svarte 64% i Finnmark at det kunne de tenke seg (lite tallgrunnlag). Omtrent like mange prosent (60%) i Hedmark

gav uttrykk for det samme. Selv om Rogaland var blant de fylker som anså at legekunnskapene om polio var relativt høye (19%), ønsket omtrent halvparten av de som svarte en annen lege til sine polioproblemer. I seks fylker ytret ca halvparten ikke noe ønske om annen lege enn den de bruker. Det gjelder Buskerud, Oppland, Akershus, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nordland. Gjennomsnitt for alle fylker på svarene «ja» var 37% og «nei» var 46%.

Det å være poliioskadd i Hedmark synes vanskeligere enn i andre fylker. Kun 9% mente at legenes kunnskaper er gode, 44% at kunnskapene er dårlige og hele 60% hadde ønske om å skifte lege. At Oppland kom ut med 55% som ikke har noe ønske om å skifte lege, står i kontrast til at 45% anser at legene i fylket har dårlig kunnskap om polio.

Fysioterapeutkontakt

Tabell 5.16.22 viser at langt færre har fast fysioterapeut enn fast lege. Høyest registrerte var Oppland, hvor de som er med i undersøkelsen angir at 50% har fast fysioterapeut. I Finnmark er det bare 10% som har fast fysioterapeut. Her er tallgrunnlaget lite. Gjennomsnitt for alle fylker var 39%.

På spørsmålet om «betaler du egenandel hos fysioterapeut ved behandling av din polio?» var det variasjoner fra 1% til 10%. Dette er forbausende og urovekkende siden poliioskadde er fritatt fra slik egenandel! I Oppland, Finnmark, Nordland og Aust-Agder gir 8-10% uttrykk for at de betaler egenandeler. I Buskerud og Troms «bare» 1%. Gjennomsnitt for alle fylker var 4%.

Ingen fylker var der de skulle være ifølge norske forskrifter: **Egenandel for fysioterapi-tjenester pga. polio skal være kr. 0,-.**

I seks fylker ble fysioterapeuter ansett til å ha noe bedre kunnskaper om polio enn i resten av fylkene. På «topp» ligger Aust-Agder (26%) og Vestfold (25%). I Finnmark var det ingen som mente at fysioterapeutene hadde

gode kunnskaper (lite tallgrunnlag). Troms fylke er på et «bunnivå» ved at kun 1% bedømte sin fysioterapeut til å ha gode kunnskaper om polio. Oppland kom også lavt ut med sine 7%.

Syv fylker kom mer negativt ut enn resten av fylkene med hensyn til svar på spørsmålet om fysioterapeuten ble ansett til å ha «dårlig kunnskap om polio». Ca 25% av de som svarte i Akershus, Hedmark, Oppland, Rogaland, Sogn og Fjordane, Nordland og Troms, mente at fysioterapeuter hadde dårlige kunnskaper. Gjennomsnitt for alle fylker var 17%. Stort sett de samme fylkene som ovenfor svarte bekræftende (ca 30%) at de har ønske om å skifte fysioterapeut. Nesten halvparten i Vestfold, Aust-Agder, Hordaland og Sør-Trøndelag hadde ikke ønske om å skifte fysioterapeut. Gjennomsnitt for alle fylker på svarene «ja» var 21% og «nei» var 37%.

Helsevesenet generelt

Tabell 5.16.23 viser fylkesvise svar på hvor fornøyd den enkelte er med tilbudet som helsevesenet kan gi med hensyn til polioproblemene. I hvilke fylker er poliioskadde mer fornøyd eller mer misfornøyd i forhold til gjennomsnittet?

I Aust-Agder og Sør-Trøndelag gir 30% uttrykk for at de er fornøyd med helsevesenets tilbud. Dette står i kontrast til at bare 6% i Rogaland og 4% i Troms er fornøyd. Ingen i Finnmark ga uttrykk for at de var fornøyd med helsevesenets tilbud. Gjennomsnitt for alle fylker var 17%.

Det er mange poliioskadde i flere fylker som gir uttrykk for at de er misfornøyd. Syv fylker har prosentverdier på over 30. Disse er Nordland (39%), Sogn og Fjordane (36%), Troms (35%), Nord-Trøndelag (32%), Rogaland (32%), Akershus (31%) og Østfold (31%). Poliioskadde som var minst misfornøyd (ca 15%) med helsevesenets tilbud er Sør-Trøndelag, Vest- og Aust-Agder. Gjennomsnitt for alle fylker var 26%.

Utredninger på sykehus

Tabell 5.16.24 viser fylkesvise tilbakemeldinger om hvor mange som har hatt utredning i forbindelse med sin polioskade/polioproblemer i de siste 5 årene.

I Sør-Trøndelag gir nesten 60% uttrykk for at de har vært til utredning. På plassene etter kommer Akershus (47%), Østfold (43%) og Hordaland med 42%. Fra Finnmark var det ingen som svarte «ja» til at de hadde vært til utredning. I Finnmark er det lite tallmateriale, men det er likevel oppsiktsvekkende at ingen svarte «ja». I Troms var det kun 4% som hadde hatt utredning, og bare 8% i Hedmark og Telemark har svart at de har vært til utredning. Gjennomsnitt for alle fylker var 31%.

På spørsmål om hvor fornøyde eller misfornøyde de var med utredningen var det naturlig nok ingen svar fra Finnmark. Prosenttall på mellom 80 til 90 fra fem fylker gav uttrykk for at de var fornøyd med utredningen på sykehuset. Disse var Aust-Agder, Vestfold, Telemark, Sogn og Fjordane samt Oppland. I Telemark var det relativt få som hadde fått anledning til utredning. I Rogaland var det kun 43% som gav uttrykk for at de var fornøyde og bare halvparten var fornøyde i Hordaland og Møre og Romsdal. Gjennomsnitt for alle fylker var 67%.

Ikke innfridd ønske om utredning

Tabell 5.16.25 viser fylkesvise svar på spørsmålet «ja, jeg har ønsket utredninger, men ikke fått det.»

Polioskadde i Troms gir uttrykk for at over 60% av ønskede utredninger ikke har skjedd. Både i Oppland, Hedmark, Rogaland, Nordland og Finnmark er det over 40% som ikke har fått den utredningen de har hatt ønske om. Gjennomsnitt for alle fylker var 31%.

Årsakene til at utredninger ikke har kommet i stand er flere. Mange har ikke vært klar over muligheten, andre venter fremdeles på svar på søknad om utredning. I fem fylker

svarer omtrent 25% at legen ikke vil søke. Disse var Vestfold, Sør- og Nord-Trøndelag, Finnmark og Østfold. Rogaland kom «best» ut ved at kun 10% opplever at legen viste uvillighet med å søke om utredningsplass. Gjennomsnitt for alle fylker var 18%.

Subjektivt sier vel halvparten i Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Aust-Agder at «sykehuset i mitt fylke har ikke den nødvendige ekspertise». Både i Oslo og Sør-Trøndelag gis det uttrykk for «stor» tiltro til ekspertisen i og med at bare 9% og 5% mente at ekspertisen manglet. Gjennomsnitt for alle fylker var 25%.

Ifølge polioskadde fra Sogn og Fjordane mener vel 40% at fylket ikke vil garantere for utredning i annet fylke. Det samme problemet synes polioskadde fra Akershus, Hedmark og Vest-Agder å ha. Ingen av de som svarer på dette spørsmålet fra Østfold, Buskerud eller Aust-Agder, synes å ha et slikt problem med fylkeskommunen. Gjennomsnitt for alle fylker var 11%.

Nye signaler fra Sosial- og helsedep.

Om Rundskriv I-16/95 fra Sosial- og helsedepartementet av 06.04.95 er tolket riktig, er «følgetilstander og senskader etter poliomyelitt» ikke lengre et rent fylkeskommunalt anliggende. Det er nå gruppert under «Regionale funksjoner».

«Regionale funksjoner omfatter funksjoner som på det nåværende tidspunkt bør ivaretas av regionsykehus og ikke spres til sentralsykehus event. til lokalsykehus.» (sitat)

Kan dette tolkes dithen at polioskadde får 5 kompetansesentra i Norge, ett i hver helseregion?

5.17 Trygdevesenet

De fleste får god behandling på trygdekantoret

Det lønner seg å anke avslag fra trygdekantoret

I to av tre saker som ankes, blir det endret vedtak

En av fire mente trygdekantoret hadde avslått beretigede krav

Nesten fire av ti har dårlig oversikt over sine trygderettigheter

Hva viste undersøkelsen

«Trygdekassa» ble et kjent begrep for de aller fleste som ble rammet av polio. Det var ofte der man gikk for å få behandlinger og det var der man fikk godkjent rekvisisjoner om behandlinger, hjelpemidler mm.

Da loven om folketrygd ble innført i 1967, endret «Trygdekassa» navn til trygdekantor.

Forholdet til trygdekantoret

Undersøkelsen har også tatt for seg den polioskaddes forhold til sitt trygdekantor. Tabell 5.17.1 viser hvordan den enkelte har opplevd sin kontakt med trygdekantoret.

I denne undersøkelsen kommer trygdekantorene godt ut. Halvparten svarer at de har fått meget god/god behandling av trygdekantoret. Hverken god eller dårlig behandling svarte 27%. Kun 8% svarer at de har fått dårlig/meget dårlig behandling på trygdekantoret.

Lønner seg å anke trygdesaker

Mange polioskadde har fått avslag av forskjellige art fra trygdekantoret. Tabell 5.17.2 viser at 26% har anket trygdesaker for trygdekantoret. Kvinner (28%) er noe flinkere til å anke enn menn (23%).

Av de som har anket er det 60% som har anket en sak, mens 10% har anket tre saker eller flere (tabell 5.17.3).

Det er kun 14% som ikke har fått medhold i sine anker. Tabell 5.17.4 viser at det nytter å anke.

Om man teller opp antall saker som er anket, finner man at i to av tre saker (66%) blir det endret vedtak til fordel for trygdemottakeren!

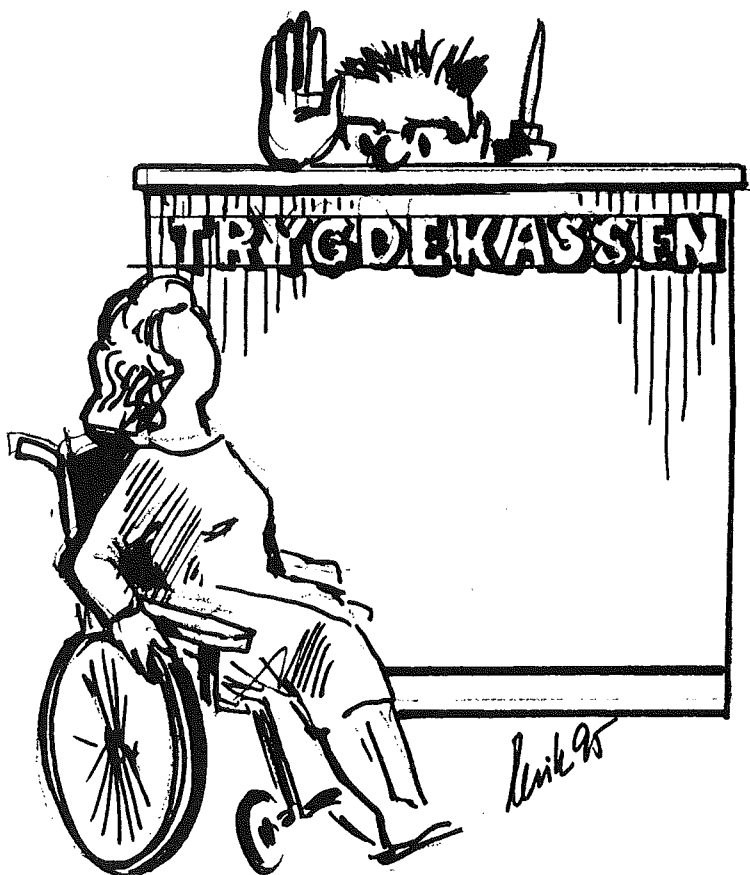
Avslag

På spørsmål «føler du at du har/har hatt krav på ytelser fra trygdekontoret som har blitt avslått» svarer neste 25% «ja». Ca 60% svarer «nei» på spørsmålet (tabell 5.17.5).

Rettigheter

Det kan være vanskelig å ha oversikt over de

rettigheter polioskadde har i forhold til folketrygden. Tabell 5.17.6 viser hvordan polioskadde mener å være orientert om regelverket. Bare 16% mente å ha meget god oversikt, mens hele 38% gav uttrykk for manglende oversikt om regelverket. Så mange som 10% svarte at de «overhodet ikke» hadde oversikt om regelverket.

5.18 Skattevesenet

Nesten halvparten av poliioskadde har ekstra utgifter pga. sykdommen som ikke dekkes av trygden

Kun en av seks får det særfradraget som de skal ha ved skatteligningen

Reglene for særfradrag er for kompliserte og praktiseres ikke som de var tenkt av lovgiverene

Flere er ikke kjent med at man kan ha kombinasjoner av hele eller halve særfradrag etter forskjellige paragrafer i skatteloven

Ekstra utgifter på grunn av polio

Det vil være forventet at poliioskadde blir påført ekstra utgifter som følge av sin sykdom. Så som 41% har ekstra utgifter pga. sin polio, som de ikke får dekket av trygden (tabell 5.18.1).

Nesten 50% av de som hadde ekstra utgifter som ikke ble dekket av trygden, anslo disse utgiftene til å være mindre enn kr. 5.760,- i 1993. Dette er under den fastsatte beløpsgrense for å oppnå 1/2 særfradrag etter §77.4 -1 -5.

Over 20% svarte at de hadde ekstra utgifter som var mellom kr. 5.760,- og kr. 8.640,-, hvilket skulle kvalifisere til 1/2 særfradrag etter §77.4 -1 -5.

Hele 24% svarte at de hadde ekstra utgifter over kr. 8.640,-. Dette skulle kvalifisere til 1/1 særfradrag etter §77.4 -1 -5. Menn har øyensynlig større utgifter enn kvinner.

Særfradrag ved skatteligningen

Våre lovgivere har laget en rekke forskjellige lover og regler som trygde- og skattemyndigheter skal forholde seg til i forhold til trygdemottakere og andre personer som har ekstra utgifter på grunn av sykdom osv. Våre lovgivere har spesielt tenkt på gruppen av eldre og uføre og andre grupper med svak økonomisk evne, da reglene om særfradrag ble utarbeidet for mange år siden.

Man kan få særfradrag etter forskjellige regler og man kan også få kombinasjoner av forskjellige særfradrag om man oppfyller vilkårene. Noen særfradrag skal det være automatisk i, slik som særfradrag som mottaker av alderspensjon, uførepensjon, attføringspenger, grunnstønad mm.

Undersøkelsen spurte om den enkelte poliioskadde har ekstra utgifter som skyldes sykdommen, og den enkelte ble bedt om å

kvantifisere disse i forhold til beløpsgrensene som gjaldt i 1993 om særfradrag. Tabell 5.18.2.

Det er spurt om hvilke særfradrag den enkelte fikk i skatteligningen for å kunne sammenligne med de ekstraavgifter man hadde pga sykdommen.

Oppnådde særfradrag

Tabell 5.18.3 viser hvordan særfradragene fordeler seg på de forskjellige reglene/paragrafene. At det å svare på spørsmålet om særfradrag er vanskelig bekreftes ved at så mange som 24% ikke har besvart spørsmålet. «Dette finner jeg ikke ut

av» svarer 8%. Svarene fra en tredjedel, av de som svarte på undersøkelsen mangler.

Det er interessant å konstatere at kun 3% opplyser å få særfradrag etter §77.4 -1 -5, mens tabell 5.18.2 viser at 20% burde eller skulle hatt det. Det kan synes som det er et stort underforbruk av denne rettigheten.

Størrelsen på særfradraget for de få som får det, ser heller ikke ut til å harmonere med de ekstraavgiftene som man har.

Tabell 5.18.4 viser at 24 % får 1/1 særfradrag. Dette er kun 11 personer, men 144 personer sier de har utgifter som kvalifiserer til et slikt særfradrag!

Det er naturlig å spørre om regelverket er for vanskelig?

6. Dagens polioskadde: Hvordan vil de få det i morgen?

Flere enn seks av ti ønsker fysikalsk behandling og massasje

Flere enn seks av ti ønsker trening i oppvarmet basseng

Nesten halvparten ønsker behandlingsopplegg i Syden

Halvparten ønsker samtale med lege/spesialist/fysioterapeut

De tre mest prioriterte behandlingstiltak i framtiden er:
Fysikalsk behandling, massasje og trening i oppvarmet basseng

Behandlingstiltak i framtiden

Forskjellige behandlinger benyttes

Det er mange behandlingstilbud polioskadde i større eller mindre grad har benyttet eller benytter seg av. Erfaringene er forskjellige. Et av spørsmålene gikk på hva den enkelte mener å ha glede og nytte av i framtiden.

Det skulle krysses av for «ønskede behandlingsformer, uønskede/ikke relevante behandlingsformer eller vet ikke» (tabell 6.1).

Når den enkelte hadde valgt seg ut en eller flere ønskede behandlingsformer, skulle de prioritere de tre mest ønskelige (tabell 6.2).

Nyttige behandlingsformer i framtiden

På spørsmål om framtidige behandlingsformer, valgte 20 - 25% å ikke svare på spørsmålene (tabell 6.1).

Svar alternativet «nei/ikke relevant» fikk svært ulike prosenttall. Det syntes å avhenge av den fysiske utfoldelsen i aktiviteten. Som høyeste «nei/ikke relevant» svar, kommer skiturer med 52%, riding 42%, dans 43% og fotturer 41%. Dette kan tyde på at «ikke relevant», betyr at den fysiske aktiviteten det spørres om, er av en slik karakter for mange (f.eks krykkegåere, rullestolbrukere) at disse aktiviteter vanskelig kan utføres for ca halvparten av polioskadde.

«Vet ikke» gruppen er på ca 15 - 30%. Dette kan forklares med at enten har den enkelte ikke prøvd aktiviteten, eller det er usikkerhet om den behandlingmessige virkningen.

Det er tre behandlingsformer som mer enn 60% anser som viktige: fysikalsk behandling, massasje og trening i oppvarmet basseng.

I tillegg mente vel halvparten at samtale med lege og fysioterapeuter er svært viktig.

Statistikken viser med hensyn til kjønn, at kvinner ønsker flere ulike behandlingsformer enn menn i framtiden.

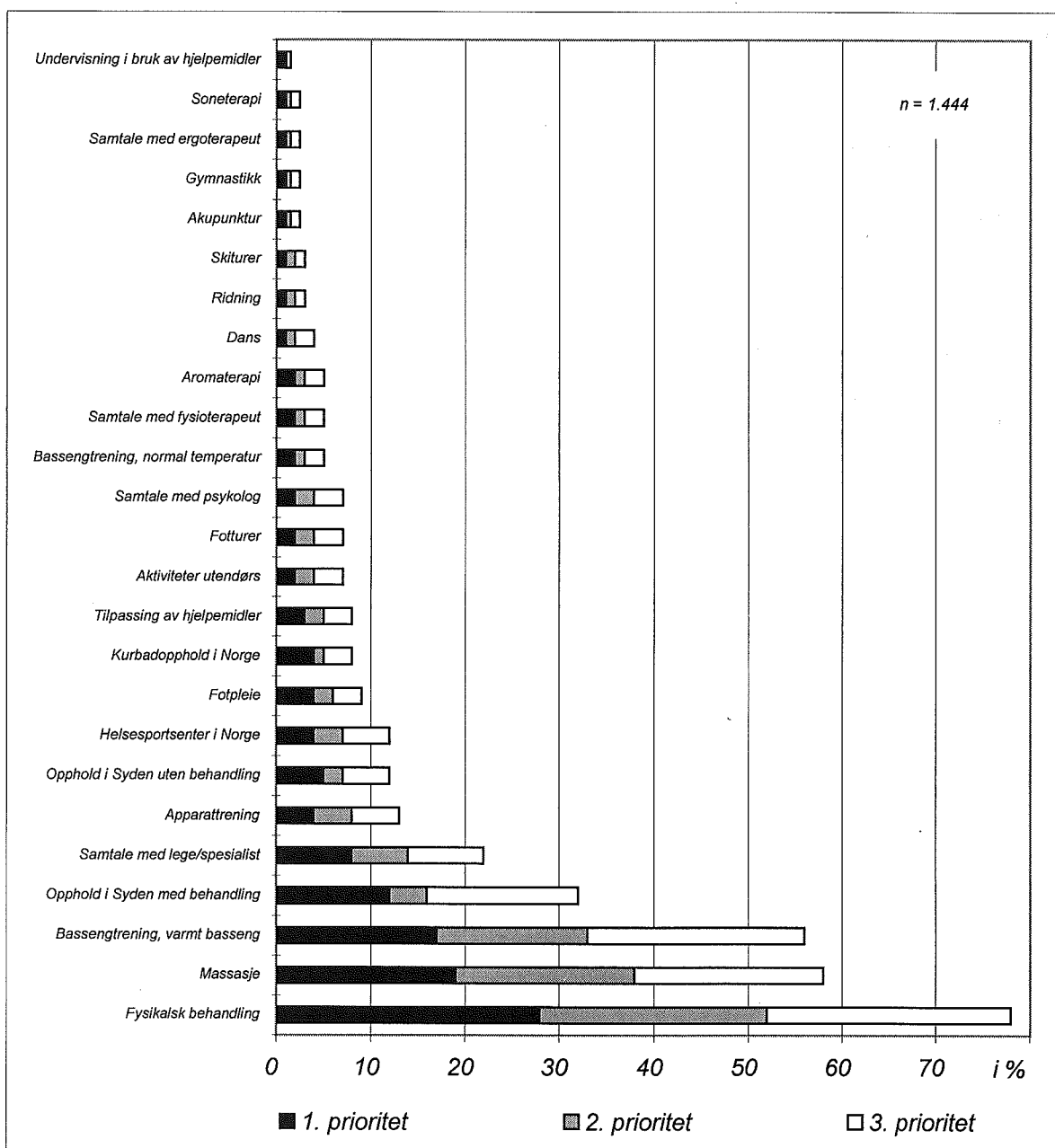
Siden varme generelt og behandling i varme miljøer synes å være viktig, er det ingen overraskelse at nesten halvparten ønsker opphold i Syden med behandling.

Figur 6.1 (tabell 6.2)

Hvilke tre behandlingsformer prioriterer du som 1., 2. og 3. prioritet i framtiden?

Prioriterte behandlingstiltak

Det er fire behandlingstiltak som synes mest foretrukket. Hvis vi slår første, andre og tredje prioritet av ønsket behandling sammen (figur 6.1), er fysikalsk behandling den som klart blir foretrukket (78%). Deretter kommer massasje (58%), trening i oppvarmet basseng (56%) og behandlingsopplegg i Syden (32%).

«Eldreølgen» av polioskadde

«Eldreølgen» av polioskadde kan bety:

- økt hjelpebehov
- økt pleiebehov
- økte offentlige transportutgifter
- økte samfunnskostnader

Vil dette medføre:

- flere hjemmehjelpere
- flere pleiere
- flere sykehjemsplasser
- flere aldershjemsplasser
- økte offentlig transportutgifter av funksjonshemmede

Er myndighetene forberedt?

Den danske humorist Storm P. har uttalt: «*Det er vanskelig å spå - især om framtiden.*» Slik er det naturlig nok også med hensyn til hvordan framtiden for polioskadde vil arte seg.

Ikke desto mindre er det en del framtidsutsikter som synes svært sannsynlige. Det må kunne tillates å spekulere litt. Enkelte forutsetninger må gjøres, bl.a:

- *at de som har svart på denne undersøkelsen er representative i alder for resten av poliopopulasjonen i Norge*
- *at like mange kvinner som menn har polio*
- *at polio ikke er en dødelig sykdom, dvs. har man overlevd så lenge etter akutt polio (som de som er med i undersøkelsen), så er ikke lengre polio noen egen dødsrisiko*
- *at nålevende polioskadde statistisk sett har samme forventede leveutsikter som ikke polio skadde i forhold til alder og kjønn*
- *at polioskadde får det samme antall andre sykdommer/plager, også aldersrelaterte, som ikke polioskadde i forhold til alder og kjønn.*

Er myndighetene forberedt

Selv om «vanlige» sykdommer/plager også rammer polioskadde, vil det kunne antas at rehabilitering etter slike sykdommer/plager kan vanskeliggjøres pga. polio. Et lårhalsbrudd eller et hjerneslag vil forventet bli forsinket i rehabiliteringen av polioskadde som allerede har en nedsatt gangfunksjon. Hvor mye vil det forlenge liggetiden i sykehus og/eller rehabiliteringsinstitusjon?

Undersøkelsen viser at fysisk utfoldende aktiviteter er svært vanskelig for ca halvparten av polioskadde. Dette kan forklares med at 85% angir at de har blitt svakere i tidligere polioskadd muskulatur. Nesten 60% har blitt svakere i tidligere ikke polioskadd muskulatur. Vil svakere muskulatur bli ytterligere svekket? Vil muskelgrupper som per i dag ikke har fått senskader, få det i årene framover? Hva kan en slik nedsatt funksjon bety for hjelpebehovet om 5-10 år?

Vil hjelpebehovet øke mer ved høyere alder for polioskadde enn hva som vil være tilfelle i en befolkning av ikke polioskadde? Vil polioskadde legge beslag på flere sykehjemsplasser og aldershjemplasser i «yngre» alder enn en ikke polioskadd befolkning? Vil polioskadde ha en «tyngre» pleiesituasjon enn ikke polioskadde? Hva med behovet for ekstra pleiepersonell?

Halvparten gav uttrykk for at de trengte hjelp i dag til å bære «ting» og/eller husarbeid. Behovet har økt kraftig pga. nye funksjonstap (senskader). Hvordan vil hjelpebehovet være om f.eks 5-10 år? Hva med hjemmehjelp? Ca 20% benytter hjemmehjelp i dag, og 14% angir at de ønsker hjemmehjelp/mer hjemmehjelp. Hva vil behovet bli i årene fremover?

Det er nå og i de neste femti årene «eldrebølgen» av polioskadde kommer. Er myndigheten forberedt? Er hjelpeapparatet klart?

Statistisk forventet resterende leveår

Av polioskadde som i dag er 30-44 år så har menn en gjennomsnittlig forventet gjenstående levetid på 39,0 år (45,64-32,43 år) og kvinner på 41,8 år (51,23-37,69 år). Gruppen 30-44 år, begge kjønn, har en gjennomsnittlig forventet resterende levetid på ca 40 år.

Av polioskadde som i dag er 45-54 år så har menn en gjennomsnittlig forventet gjenstående levetid på 27,5 år (31,51-23,55 år) og kvinner på 32,5 år (36,75-28,43 år). Gruppen 45-54 år, begge kjønn, har en gjennomsnittlig forventet resterende levetid på ca 30 år.

Av polioskadde som i dag er 55-64 år så har menn en gjennomsnittlig forventet gjenstående levetid på 19,1 år (22,70-15,70 år) og kvinner på 21,0 år (27,53-19,81 år). Gruppen 55-64 år, begge kjønn, har en gjennomsnittlig forventet resterende levetid på ca 20 år.

Av polioskadde som i dag er 65-79 år (det er for enkelthets skyld kun tatt med til og med 79 år) så har menn en gjennomsnittlig forventet gjenstående levetid på 10,6 år (15,00-6,96 år) og kvinner på 13,7 år (19,00-8,91 år). Gruppen 65-79 år, begge kjønn, har en gjennomsnittlig forventet resterende levetid på ca 12 år.

Antatt forventet resterende leveår for polioskadde i Norge

En ny forutsetning:

- Om det er 5 ganger flere polioskadde i Norge enn de som svarte på undersøkelsen, blir det tilsammen 7.220 polioskadde

Hvor mange forventede leveår har de igjen, de som er med i undersøkelsen? Tabell 6.3 viser at det statistisk er 33.472 forventede leveår, for begge kjønn og alle aldersgrupper.

Det er antatt mellom 5.000-10.000 nålevende polioskadde i Norge. Multipliseres de som svarte på undersøkelsen med 5, blir det 7.220 personer.

En antagelse over hvor mange forventede leveår polioskadde i Norge vil få, blir da:

$$33.472 \times 5 = 167.360 \text{ leveår}$$

Hvordan vil resterende leveår bli for polioskadde?

7. Prosjektbeskrivelse

Prosjektets ulike faser

Prosjektet kan deles inn i 5 forskjellige faser:

Fase 1: Utarbeide et konsept til årskonferansen LFPS i april 1994 for eventuell godkjenning

Fase 2: Utforming og utsending av spørreskjemaene

Fase 3: Innsamling og registrering av data

Fase 4: Analysering og bearbeiding av undersøkelsens data, samt presentasjon av resultatene i form av en rapport

Fase 5: Presentasjon av undersøkelsens resultater på en konferanse

Ideen

Ideen og initiativet til «Poliundersøkelsen LFPS 1994» ble unnfanget i november 1993 av daværende leder i Landsforeningen for polioskadde (LFPS) Steinar Øyhaugen og daværende nestleder i LFPS og leder av Fagrådet i LFPS Bjørn Lobben.

Et samlet styre gav leder og nestleder i oppdrag å presentere et konsept på LFPS' årskonferanse i april 1994 for godkjenning og videre oppfølging.

Fra idé til handling

Bakgrunnen for hele undersøkelsen grunner i ønsket om behandlingsreiser til Syden for polioskadde. LFPS ble av Sos. dep anmodet om det var mulig å dokumentere effekten av opphold og eventuell behandling i Syden.

Da først vedtaket var fattet om en poliundersøkelse, ble den vedtatt å omfatte mer enn kun behandlingsreiser til Syden.

Daværende styre i LFPS mente at en slik undersøkelse ville være tjent med at spørsmålene i stor grad var utformet av polioskadde selv. Selvfølgelig ville det være nødvendig med såvel medisinsk som teknisk faglig utforming av spørreskjemaet i tillegg.

Det skulle legges stor vekt på dagens situasjon og mulige framtidige tiltak for polioskadde.

Faglig støtte

Både Fagrådet i LFPS, rehabiliteringsteamet på Sunnaas sykehus samt en rekke andre fagpersoner, ble spurt om medisinskfaglig hjelp. Feedback Research, et av Norges ledende firmaer innen markedsundersøkelser, ble kontaktet med tanke på den tekniske og databehandlende siden av undersøkelsen.

Et kjempeengasjement er blitt utvist av alle involverte parter.

Prosjektets navn

Det ble vedtatt at undersøkelsens navn skulle være:

«Poliundersøkelsen LFPS 1994»

Spørreskjemaets form

Årskonferansen i 1994 gav sin fulle tilslutning til gjennomføring av «Poliundersøkelsen LFPS 1994». Utkast til spørreskjema og budsjett ble godkjent.

Forundersøkelse

Alle deltagerene på årskonferansen, 48 personer, deltok i en forundersøkelse. Forundersøkelsen med kommentarer ble deretter bearbeidet.

Det endelige spørreskjemaet fikk 133 hovedspørsmål og med underspørsmål ble det ialt 424 spørsmål som skulle besvares.

Spesialavsnitt

Undersøkelsen inneholder også tre spesialavsnitt, hvor man ønsket å gå mere i dybden når det gjaldt enkelte spørsmålstillinger. Disse spørsmålene var:

<i>Spm. 117</i>	<i>Tiltak i framtiden</i>
<i>Spm. 118 - 123</i>	<i>Ortopediske sko</i>
<i>Spm. 124 - 133</i>	<i>Opphold og behandling i Syden</i>

Grunnen til dette er det enkelt å gi svar på. Det viktigste formålet med undersøkelsen er å forsøke og finne fram til muligheter som kan bedre hverdagen for den enkelte polioskadde. Det var derfor viktig å spørre konkret om:

Tiltak i framtiden:

Hva mener den polioskadde som kjenner problemene på kroppen daglig og som har erfaringer og kunnskap utifra sin egen situasjon?

Ortopedisk skotøy:

Man hadde registrert at behovet for ortopedisk skotøy var stort, samtidig som

det er store uklarheter og misforståelser når det gjelder regelverket.

Opphold og behandling i Syden:

En av landsforeningens arbeidsoppgaver siden etableringen, er å forsøke å få etablert behandlingsreiser til Syden for polioskadde, etter de samme regler som gjelder for revmatiker- og psoriasispatienter når det gjelder refusjon fra trygdeverket.

Utending

I september 1994 var spørreskjemaet klart for trykking.

I oktober 1994 pakket og sendte Vestfold Poliolog ut 2.064 spørreskjemaer til registrerte polioskadde i landsforeningen. I november ble ytterligere 328 skjemaer sendt ut til polioskadde som ikke var medlemmer av foreningen.

Totalt 2.392 skjemaer ble sendt ut. Av disse var 1.288 til kvinner og 1.104 til menn.

Anonymitetsgaranti

Mange av spørsmålene var av svært personlig karakter. Det var helt klart at anonymiteten til den enkelte, måtte sikres. Dette sørget Feedback Research for. Det kunne ikke etterspores enkeltpersoner, derfor ble det ikke sendt ut purrebrev til de som ikke hadde svart.

Innsamling av data

Innsamlingen av spørreskjemaene ble avsluttet 01.01.1995. Hele 1.449 svar var innkommet. Dette utgjør en svarprosent på 61. Kvinnene var de flinkeste til å svare med 980 skjemaer som gav 76% svar. «Bare» 459 (42%) av mennene svarte. Ti hadde ikke krysset av for kjønn.

Kun 14 skjemaer ble forkastet på grunn av for mangelfulle opplysninger. Tilbake var 1435 skjemaer som skulle registreres.

Registrering av data var fullført i januar 1995.

Analyse og bearbeiding av rapport

På årskonferansen i april 1995 ble delegatene gitt «smakebiter» på hva som kunne forventes å få ut av undersøkelsen.

Steinar Øyhaugen og Bjørn Lobben ble anmodet av årskonferansen om å lede fullføringen av prosjektet fram til rapport og presentasjon.

Prosjektgruppen

Ultimo mars 1995 ble prosjektgruppen dannet. Mandatet var at leder/nestleder skulle foreta basisutformingen med analysering og bearbeidelse av undersøkelsens data samt lage et råutkast av rapporten.

De øvrige medlemmene i prosjektgruppen skulle komme med innspill, ikke minst med hensyn til sine fagområder, for at rapporten skulle framstå som riktig analyse av mottatte data.

Prosjektgruppens medlemmer:

Leder Steinar Øyhaugen, polioskadd

Nestleder Bjørn Lobben, polioskadd

Leder av LFPS Birgith Berg, polioskadd

Kasserer av LFPS Rolf Reinertsen, polioskadd

Overlege Egil Ween, Kysthospitalet, Stavern (fysikalsk medisin)

Sjefpsykolog Anne-Kristine Schanke, Sunnaas sykehus

Professor dr.med. Johan K Stanghelle, Sunnaas sykehus (fysikalsk medisin)

Overlege Fredrik Borchsenius, Buskerud sentralsykehus (lungemedisin)

Fysioterapeut Lillian Festvåg, Sunnaas sykehus

Ergoterapeut Mette Kolsrud, Sunnaas sykehus

Forsker/fagkonsulent Kirsti S. Roaldsen, NFFs Kompetansesenter, Oslo

Forskningssjef Pål Børresen, Feedback Research, Oslo

Statistikk

SPSS statistikkprogram

Alle data ble lagt inn på SPSS, som er et avansert statistikkprogram.

Veiing av resultatene

I «Poliundersøkelsen LFPS 1994» viste det seg at menn i mindre grad enn kvinner returnerte spørreskjemaene. Dette vil ikke ha noen praktisk betydning med unntak når det gjelder de tilfellene hvor svarene kan være påvirket av kjønn. Dersom det skulle vise seg at menns erfaringer med polio avviker fra kvinnenes erfaringer, ville mennenes erfaringer bli undervurdert i forhold til kvinnenes. I forskningsøyemed ville det være uheldig. For å unngå slike utilsiktede skjevheter ble derfor datamaterialet veiet for kjønn. Med andre ord ble andelen menn veiet opp og andelen kvinner veiet ned slik at resultatene nå gjenspeiler fordelingen i populasjonen. I tillegg ble materialet veiet i forhold til fylke.

Signifikans testing av tabellene

Alle tabellene i tabellvedlegget er signifikanstestet. En signifikanstest gjør det enkelt å skille mellom resultater, som med stor sannsynlighet er reelle, og resultater som kan være et utslag av statistiske tilfeldigheter. En signifikanstest gir derfor større trygghet for at konklusjonene er basert på resultatene.

Signifikanstesten er en All Possible Pairs Test. Denne testen er en standard framgangsmåte når man skal teste resultater i et sett av kolonner mot hverandre, f.eks forskjeller mellom kvinner og menn og ulike aldersgrupper.

Standard valgt signifikansnivå er 95%. Det betyr at vi med 95% sannsynlighet kan hevde at registrerte forskjeller er reelle og ikke et utslag av statistiske tilfeldigheter.

Hvorvidt en forskjell er signifikant eller ikke, avhenger av tre ting:

- prosentueringsbasenes (som er en konsekvens av utvalgets) størrelse
- graden av forskjell på de to resultatene som sammenliknes
- nivået på prosenttallene (størst forskjeller kreves for svar rundt 50%, minst for svar rundt 1%)

En forutsetning for at resultater kan signifikant testes, er at utvalget er trukket etter reglene for et sannsynlighetsutvalg. Signifikanttesting krever mao at alle i utvalget har en kjent og den samme sannsynlighet for å bli trukket ut.

Feilmarginer

Enhver undersøkelse av denne art vil være beheftet med feilmarginer. Feilmarginene knytter seg hovedsak til statistisk usikkerhet. Dette er utvalgskjevheter, som medfører at utvalget ikke er identisk med universet eller målgruppen. Ulikheter kan knytte seg til bestemte kjennetegn eller adferd.

Ved f.eks en base på 200 ($n=200$) kan vi med 95% sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor $+ - 3,1$ og $+ - 7,1$ prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse. Usikkerheten er størst ved et prosentresultat på 50% og minst ved prosentresultater på 5%/95%.

Ved f.eks en base på 1.400 ($n=1.400$) kan vi med 95% sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor $+ - 1,2$ og $+ - 2,7$ prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse. Usikkerheten er størst ved et prosentresultat på 50% og minst ved prosentresultater på 5%/95%.

Begrensninger

De økonomiske forhold prosjektgruppen har arbeidet under, er grunnen til at det ikke har vært mulig å analysere, krysskjøre og bearbeide alle de foreliggende data som var ønskelig. Flere analyser og konklusjoner ville ellers kunne blitt trukket fram hvis økonomien hadde gitt muligheter til det.

Svarprosent generelt og «ikke svar» spesielt

Av 2.382 utsendte skjemaer, kom 1.444 (61%) i retur ferdig utfylt. Syttiseks prosent av kvinnene, mens bare 42% av mennene svarte. Hva kan grunnen til dette være? En tenkbar mulighet er at menn, i større grad enn kvinner, «fornekter» sin polio? En annen mulighet er at menn i stor grad ikke «gidder» å svare på spørsmål?

Det kom også inn manglende svar på en del av spørsmålene. Disse er blitt betegnet som «ikke svar». En mulig årsak til «ikke svar» er at den enkelte skal besvare spørsmål som ligger 40-50 år eller mer tilbake i tid. Det kan selvfølgelig være vanskelig med sikkerhet å svare «noe lammelse» eller «stor lammelse» om man f.eks var 4 år da polio rammet og ikke lengre har foresatte å spørre. Det velges derfor ofte å slå sammen «vet ikke/ husker ikke/ ikke svar» til en post.

8 Etterskrift

Forfatterenes sluttkommentarer

Hvordan har forfatterne opplevd det å bearbeide «Poliundersøkelsen LFPS 1994» fram til denne rapporten? Det er mange tanker vi gjør oss nå i ettertid. Var spørsmålene for mange? For vanskelige å svare på? Kunne de vært bedre formulert? Har det blitt spurt om uvesentligheter? Burde spørsmålene vært annerledes?

Det er også andre spørsmål vi stiller oss. F.eks: Hvorfor lyktes vi ikke med å få inn de budsjetterte midlene? Er analyseringen og bearbeidingen riktig gjennomført? Hvilke kryssanalyseringer burde vært utført? Er tabellene for uoversiktlige? Er tabellene for mange? Burde flere av tabellene vært slått sammen? Burde rapporten vært mer gjennomarbeidet før den ble trykket?

Hva fant vi? Hva mener polioskadde om sin situasjon, om helsevesenet, om trygde- og skattevesenet? Vil rapporten være et hjelpemiddel for polioskadde? Vil rapporten gi helsevesenet og andre myndigheter et riktig bilde av dagens polioskadde? Vil holdninger til senskader etter polio endres?

Kort sagt:

Er rapporten blitt slik som intensjonen var?

Egentlig er det andre som bør svare på disse spørsmålene.

Det virker opplagt, nå i ettertid, at enkelte av spørsmålene med fordel kunne vært formulert på en annen måte. Bl.a å gjøre spørsmålene lettere å gi svar på. Spesielt gjelder dette spørsmålene om trygdeytelser, særfradrag og arbeidet heltid/deltid og ikke lønnet arbeid. Med hensyn til om enkelte spørsmål er uvesentlig er det litt vanskelig å svare på. Ofte er det slik at det er først i ettertid det er lett å se om spørsmålet var vesentlig eller ikke.

Mange vil sikkert mene at en del tabeller med fordel kunne vært slått sammen. Det er vi i prinsippet enig i, men det vil frata den/de muligheten som ønsker å gå «dypere» inn i materialet.

For å sikre seg at «ikke svar» prosenten vil bli så lav som mulig, vil sansynligvis intervjuer være den beste formen. Dessverre er dette en mer kostnadskreven måte å utføre en tilsvarende undersøkelse på. Dessuten tror vi at mange, av hensyn til sin anonymitet, ville ha unnlatt å svare på alle spørsmålene.

Hva fant vi?

Svarene i undersøkelsen indikerer at de fleste polioskadde, til tross for funksjonshemming, klarer seg bra på de fleste områder. Det er to ting som bekymrer forfatterne av rapporten:

- *De som har det bra, vil de fortsette med det?*
- *De som ikke har det bra, hvordan kan de få det bedre?*

Hva med framtiden?

Vi tror det må arbeides kontinuerlig med:

- *at alle polioskadde bør få en utredning i et sykehus som innehar de nødvendige kvalifikasjoner*
- *at alle polioskadde får muligheter til riktig behandling uavhengig av fylkesgrensene*
- *at hjelpebehovet bør dekkes bedre enn det er i dag*
- *at hjelpemidler kommer i mer utstrakt bruk slik at mer selvhjelpenhet kan oppnås*
- *at det blir bedre tilretteleggelse/ tilgjengelighet for funksjonshemmede*

- *at hjelpemidlene får en holdbar kvalitet*
- *at det blir lik behandling av alle polioskadde med hensyn til rettigheter. F.eks: Særfradrag, ortopediske sko og egenandeler for fysioterapi for polio*

Vi, for vår del vil si; til tross av kort bearbeidingstid og manglende økonomi, har det vært et morsomt, men tidkrevende arbeid. Vi håper rapporten vil være til nytte for alle polioskadde og andre interesserte.

Ved å dokumentere de polioskaddes situasjon og behov, tror vi at rapporten vil være til hjelp og nytte for myndighetene når framtidige planer og bevilgninger skal gjøres.

Åsgårdstrand/Hokksund 16.09.1995

Steinar Øyhaugen /s/

Bjørn Lobben /s/

PS! Hvem disponerer midler?

Budsjettet sprakk - kraftig!

Riktignok fikk vi de omsøkte midlene fra Kvalitetssikringsfondet i Legeforeningen og Norske Fysioterapeuters Forbund.

De aller fleste fylkesleger, fylkeshelsesjefer, fylkesrådmenn og fylkesordførere synes derimot å mene at en slik undersøkelse ikke er nødvendig i fylkeskommunens arbeid, og derfor ikke kvalifiserer til bidrag. Om bidrag eventuelt kunne gis, var dette kun til støtte for tiltak i eget fylket. Noen få «hederlige» unntak ble det. Vi fikk det vi søkte om fra Nord-Trøndelag fylkeskommune. Buskerud, Akershus, Rogaland og Sør-Trøndelag fylkeskommuner har også bidratt med midler.

Rikstrygdeverket beklaget at de ikke disponerer midler til støtte for slike undersøkelser, og oversendte saken til departementet. Sosial- og helsedepartementet disponerer ikke midler til støtte av det aktuelle prosjekt.

Hvem disponerer midler til et slikt prosjekt? Et prosjekt som mange mener burde vært betalt i sin helhet av det offentlige? Er ikke polioskadde myndighetenes interesse og ansvar?

9. Tabeller

108

«Poliundersøkelsen LFPS 1994»

Tabell 5.3.3
Mange var på sykehus/institusjon både i akutfasen og i rehabiliteringsfasen. Hvordan var din situasjon i disse to fasene?
n = 1444

	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)
Akutfasen:	56	56	55
Sykehus/institusjon nær hjemsted	14	16	13
Sykehus/institusjon annet sted i Norge	..	1	..
Sykehus/institusjon i Sverige	..	..	..
Sykehus/institusjon i Danmark	..	..	..
Sykehus/institusjon i annet land	1	2*	1

Tabell 5.3.4
Værhet av innleggelse på opptreningsinstitusjon/rehabiliteringsavdeling etter den akutte fasen?
n = 506

	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)
Under 3 måneder	11	9	11
3 - 5 måneder	20	19	20
6 - 12 måneder	39	37	40
13 - 18 måneder	11	11	11
19 - 24 måneder	8	8	8
I ensone enn 24 måneder	11	11	11

152

«Poliundersøkelsen LFPS 1994»

Tabell 6.1
Hvilke behandlingsformer mener du at du vil ha nytte av i fremtiden?
n = 1444

	Ja			Nei/ikke relevant			Vel ikke	
	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)	Totalt (%)	Mann (%)
Fysisk behandling	66	60	72*	8	8	7	14	17*
M massasje	66	59	72*	7	8	6	14	16*
Apparettrening	25	29*	21	30	25	35*	23	25
Bassengtrening, varmt basseng	62	56	68*	9	9	9	13	18*
Bassengtrening, normal temperatur	15	18*	13	39	35	43*	18	19
Fotpleie	38	29	46*	21	25*	18	21	23
Tilpassing av hjelpemidler	32	30	34	24	27*	22	20	18
Undervisning i bruk av hjelpemidler	16	12	19*	34	38*	32	23	22
Aktiviteter utendørs	28	34*	23	28	23	33*	19	19
Ridning	11	12	10	49	45	51*	15	16
Fotturer	25	26	25	41	38	45*	10	11
Stiturer	13	14	11	52	49	55*	10	11
Gymnastikk	22	20	23	37	36	38	17	17
Dans	17	13	21*	43	44	42	13	13
Samtale med legespesialist	54	52	56	11	10	12	14	14
Samtale med psykolog	18	16	19	38	38	37	19	19
Samtale med fysioterapeut	46	43	49*	16	14	17	15	15
Samtale med sosionom	15	14	16	38	39	37	20	20
Samtale med ergoterapeut	30	27	33*	24	21	25	22	22
Kurbadopphold i Norge	29	24	34*	22	23	21	25	25
Helsesportsenter i Norge	28	29	26	24	22	25	23	23
Opphold i Syden uten behandling	33	32	34	22	21	24	19	19
Opphold i Syden med behandling	45	43	46	17	17	17	18	18
Aromaterapi	17	9	23*	27	30*	24	32	32
Sonetterapi	14	10	18*	28	30	26	34	34
Akupunktur	14	10	17*	30	31	30	3	3
Annet	5	3	6*	18	19	17	7	7

*) Signifikansnivå: 95 %

114

«Poliundersøkelsen LFPS 1994»

Tabell 5.6.4
Hvilke lemmer som var angrepet, lite eller mye, i akutfasen?
n = 1444

	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)
Lemmet i en lem:			
Lemmet HB	10	9	10
Lemmet VB	10	8	11
Lemmet HA	2	2	2
Lemmet VA	2	1	2
Lemmet i to lemmer:			
Lemmet HB + VB	18	19	17
Lemmet HB + HA	5	4	5
Lemmet HB + VA	1	1	1
Lemmet VB + HA	1	1	1

Tabell 5.6.5
Hvilke lemmer var angrepet, lite eller mye, i den stabile fasen?
n = 1444

	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)
Lemmet i en lem:			
Lemmet HB	12	11	12
Lemmet VB	13	12	14
Lemmet HA	3	2	3
Lemmet VA	2	2	2
Lemmet i to lemmer:			
Lemmet HB + VB	17	19	15
Lemmet HB + HA	4	4	4

111

«Poliundersøkelsen LFPS 1994»

Tabell 5.5.3
Oversikt over nye plager siden den stabile fase.
n = 1444

	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)
Nye muskelsmerter:			
- tidligere polioskadet muskulatur	64	58	70*
- tidligere ikke polioskadet muskulatur	55	47	61*
Nye leddsmerter	58	53	63*
Smerter generelt	57	53	61*
Nummenhet	47	44	49
Tap av hudfølelse	21	21	22
Påfallende tretthet/sittenehet:			
- på formiddagen	38	34	43*
- på ettermiddagen	57	54	59
- på kvelden	54	51	56
ved anstrengelser	80	74	86*
Opplever du behov for:			
- søvn om dagen	41	38	43
- hvile én gang om dagen	60	56	64*
- hvile flere ganger om dagen	25	21	29*
Lav toleranse for kulde	62	61	63
Har du fått plager med at du:			
- har kalde bein	74	72	75
- har varme/brennende bein	14	12	15
- har kalde hender	37	33	42*
- har varme/brennende hender	5	4	6
- ofte fysar/fysar mye	48	41	55*
- reagerer på værromslag	59	49	67*
Har du opplevd å få:			
- økte smerter i kulde	53	42	62*
- mindre smerter i varme	52	46	58*
Konsentrasjonsproblemer	39	34	43*
Påfallende pustebesvær:			
- ved anstrengelse	41	40	41
- uten tilknytning til anstrengelse	16	15	17
Forandring i stemmen	15	15	15
Hvelvs i legger/føtter	43	33	52*
Søvntryrrelser:			
Vanskeligheter med søvnen	48	36	59*
Vanskeligheter med å sovne om kvelden	38	27	48*
Stadig oppvåkning om natten	46	39	52*
Unormalt oppvåknet morgenen	37	30	42*
Unormalt savnig om kvelden	25	23	27
Stadig mareritt	11	12	10
Hodepine om morgenen	33	24	41*
Opplever du at dine nye helseplager har:			
- ikke sammenheng med polio	4	6*	3
- delvis sammenheng med polio	27	26	28
- vesentlig sammenheng med polio	61	61	61
Andre plager	29	30	28

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.5.4
«Har du fått plager med hodepine?»
n = 1444

	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)
Hvor ofte hodepine?			
Veldig ofte	11	8	14*
Oftre	16	13	19*
Av og til	28	24	32*
Sjelden	25	29*	21
Aldri	15	21*	10
Ikke svar	5	5	4
Sum prosent	100	100	100
Når på døgnet er du plaget? n = 1163			
Morgen	50	41	56*
Formiddag	24	23	25
Ettermiddag	33	32	34
Kveld	29	28	31
Ikke svar	25	29	22
Sum prosent**	161	153	168

*) Signifikansnivå: 95 %
**) Mulig med flere svar.

Tabell 5.5.5
Post poliomyelittet arter seg som ny muskelsvakhet, ny smerte, eller ny tretthet hos personer som tidligere har hatt polio. Tror du at du har post poliomyelittet?
n = 1444

	Totalt (%)	Mann (%)	Kvinner (%)
Ja	64	62	66
Nei	6	8*	4
Vel ikke	27	27	27
Ikke svar	3	3	3
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.1.1
Basisopplysninger om dagens polioskadde.

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Antall polioskadde i undersøkelsen:	100	46	54
Alder:			
Under 45 år	9	8	11
45-54 år	34	33	35
55-64 år	32	35*	29
Over 64 år	25	24	26
Kan du oppgi din høyde:			
Under 160 cm	14	4	23*
160-169 cm	38	17	56*
170-179 cm	31	47*	18
180 cm eller høyere	14	30*	**
Kan du oppgi din vekt:			
Under 60 kg	21	7	32*
60-69 kg	27	20	34*
70-79 kg	26	33*	20
80-89 kg	16	25*	8
90 kg eller tyngre	8	13*	3

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.1.2
Sivilstatus

	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Sivilstatus: n = 1444			
Ugift	11	12	10
Samboer/gift	71	76*	67
Enke/enkemann	8	3	12*
Skilt	9	9	10
Antall ekteskap: n = 1272			
1 ekteskap	77	78	76
2 ekteskap eller flere	9	9	8
Har din ektefelle/samboer polio? n = 1023			
Ja	5	6	4
Nei	79	79	79
Har din ektefelle/samboer annen funksjonshemming?			
Ja	17	17	17
Nei	79	79	79

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.1.3

Boforhold - før og nå - samt hva slags bolig bor du i nå?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	kvinne (i %)
Har du vokst opp på/i:			
Spredtbygd strøk	52	54	51
Tettsted/liten by	30	28	30
Storby	18	17	18
Ikke svar	1	1	1
Sum prosent	101	100	100
Hvor bor du i dag?:			
Spredtbygd strøk	28	30	26
Tettsted/liten by	43	42	44
Storby	26	25	27
Ikke svar	2	2	2
Sum prosent	99	99	99
Hva slags bolig bor du i?:			
Enebolig	67	71*	63
Rekkehus	10	10	10
Leilighet i blokk	16	14	19*
Aldershjem/institusjon	**	-	1
Annet	6	5	7
Ikke svar	**	**	**
Sum prosent	99	100	100

Tabell 5.1.4

Hvilket fylke bor du i?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Østfold	5	5	4
Akershus	9	10	9
Oslo	12	10	15*
Hedmark	3	4	3
Oppland	2	2	2
Buskerud	8	8	8
Vestfold	6	5	6
Telemark	5	4	5
Aust-Agder	3	3	3
Vest-Agder	4	5	3
Rogaland	4	4	5
Hordaland	9	10	8
Sogn og Fjordane	2	1	2
Møre og Romsdal	6	6	6
Sør-Trøndelag	8	10	7
Nord-Trøndelag	3	3	2
Nordland	6	6	6
Troms	4	4	4
Finmark	1	**	1
Sum prosent	100	100	99

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosenttall under 0,5.

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.1.5

I hvilken polioforening er du medlem?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Er du medlem av:			
Landsforeningen for polioskadde	71	72	70
Landsforeningen mot poliomyelitt	5	5	6
Av begge foreningene	13	11	15*
Ikke svar	11	12	10
Sum prosent	100	100	101

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.1.6

Var du med i poliundersøkelsen i 1988?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	29	27	30
Nei	58	60	56
Vet ikke	11	9	12
Ikke svar	3	3	2
Sum prosent	101	99	100

Tabell 5.2.1

Når fikk du polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Når fikk du polio?			
Før 1925	2	1	2
1925-1929	3	3	3
1930-1934	2	2	2
1935-1939	6	5	4
1940-1944	20	22	18
1945-1949	19	19	19
1950-1954	39	39	38
1955-1959	6	5	6
1960 eller senere	3	2	3
Sum prosent	100	98	95

Tabell 5.2.2

Hvor gammel var du da du fikk polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Hvor gammel var du da du fikk polio?			
Under 4 år	29	26	32*
4-7 år	24	23	25
8-10 år	10	10	10
11-17 år	19	22*	17
18 år eller eldre	18	20	16

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.2.3

Var du innlagt på sykehus i den akutte fasen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	71	74	69
Nei	26	23	29*
Ikke svar	2	3	2
Sum prosent	99	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.2.4

Varigheten av innleggelse på sykehus i den akutte fasen?

n = 880	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 3 måneder	27	25	29
3 - 5 måneder	26	27	24
6 - 12 måneder	34	34	34
13 - 18 måneder	6	6	6
19 - 24 måneder	3	4	3
Lengere enn 24 måneder	3	4	3
Sum prosent	99	100	99

Tabell 5.2.5

Brukte du ventilator/fernlunge/pustehjelpemidler i akutfasen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	6	7	6
Nei	87	87	86
Ikke svar	7	5	8
Sum prosent	100	99	100

Tabell 5.3.1

Det er stor variasjon med hensyn til hvor lang tid rehabiliteringsfasen var for den enkelte, fra måneder til flere år. Hvor lang tid tok det deg fra du fikk polio til du var i det vi kaller den stabile fasen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 3 år	38	44*	32
3 - 5 år	23	26*	21
6 - 9 år	6	5	8
Mer enn 10 år	10	8	13*
Ikke svar	22	17	26*
Sum prosent	99	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.3.2

Var du innlagt på opptreningsinstitusjon/rehabiliteringsavdeling etter den akutte fasen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	42	46*	39
Nei	54	50	57*
Ikke svar	4	4	4
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.3.3

Mange var på sykehus/institusjon både i akutfasen og i rehabiliteringsfasen. Hvordan var din situasjon i disse to fasene?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Akutfasen:			
Sykehus/institusjon nær hjemsted	56	56	55
Sykehus/institusjon annet sted i Norge	14	16	13
Sykehus/institusjon i Sverige	**	1	**
Sykehus/institusjon i Danmark	**	**	**
Sykehus/institusjon i annet land	1	2*	1
Ikke svar	31	28	33
Sum prosent**	102	103	102
Rehabiliteringsfasen:			
Sykehus/institusjon nær hjemsted	19	21	18
Sykehus/institusjon annet sted i Norge	30	32	29
Sykehus/institusjon i Sverige	4	5	3
Sykehus/institusjon i Danmark	4	3	6*
Sykehus/institusjon i annet land	1	1	1
Ikke svar	47	42	51*
Sum prosent**	105	104	108

*) Signifikansnivå: 95%

***) Prosenttall under 0,5.

****) Muligheter med flere svar.

Tabell 5.3.4

Varighet av innleggelse på opptreningsinstitusjon/rehabiliteringsavdeling etter den akutte fasen?

n = 506	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 3 måneder	11	9	14
3 - 5 måneder	20	19	21
6 - 12 måneder	39	39	39
13 - 18 måneder	11	15*	6
19 - 24 måneder	8	9	6
Lengere enn 24 måneder	11	9	13
Sum prosent	100	100	99

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.3.5

Hvor ofte og hvem besøkte deg på sykehus/institusjon i akutt- og rehabiliteringsfasen?

	Totalt (i %)
Hvor ofte fikk du besøk på sykehus/ institusjonen? n = 1150?	
Jeg fikk ofte besøk	46
Jeg fikk sjelden besøk	37
Jeg fikk aldri besøk	10
Ikke svar	8
Sum prosent	101
Hvem fikk du besøk av? n = 947	
Foreldre	74
Søsken	31
Familie	47
Venner	25
Andre	15
Ikke svar	1
Sum prosent*	193

*) Muligheter for flere svar

Tabell 5.3.6
Er du operert pga. din polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	45	42	48*
Nei	51	54*	47
Ikke svar	4	4	5
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.3.8
Hadde du mye trening/fysioterapi etter den akutte fasen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Mer enn 3 ganger i uken	26	30*	23
2 - 3 ganger i uken	22	20	24
Ca 1 gang i uken	10	9	12
Mindre enn en gang i uken	21	22	21
Ikke svar	20	20	21
Sum prosent	99	101	101

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.3.7
Totalt antall operasjoner pga polio, samt vellykkethet

n = 651 var operert en eller flere ganger

Antall operasjoner totalt:

En operasjon	n = 235
To operasjoner	n = 156
Tre operasjoner	n = 98
Fire el. flere operasjoner	n = 156
Vet ikke/ Ikke svar	n = 6
Sum antall	n = 651

Vellykkethet i % ved de ulike operasjoner

Operasjonsnummer	Ja	Nei	Vet ikke/ Ikke svar
1. operasjon	62	22	16
2. operasjon	63	17	20
3. operasjon	59	19	21
4. eller flere operasj.	61	17	23

Tabell 5.5.1

De som opplever å ha blitt svakere i muskulaturen relatert til alder ved «oppdagelsen».

"Hvor gammel var du da?"	Muskelsvekkelse i tidligere polioskadet muskulatur. (i %) n = 1224			Muskelsvekkelse i ikke tidligere polioskadet muskulatur. (i %) n = 842		
	Alder:	Totalt	Mann	Kvinne	Totalt	Mann
Under 25 år	2	2	3	1	1	1
25 - 34 år	9	6	11*	6	4	7
35 - 44 år	29	26	31	24	22	25
45 - 54 år	30	32	28	26	30*	23
55 - 64 år	12	16*	8	12	14	10
Over 64 år	3	3	3	2	3	2
Ikke svar/Vet ikke	16	15	17	29	26	31
Sum prosent	101	100	101	100	100	99

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.5.2

Hvor har du blitt svekket? (Se tabell 5.5.1)

	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Høyre ben/ fot/ hofte	65	62	68*
Venstre ben/ fot/ hofte	64	61	66
Høyre arm/ hånd/ skulder	52	47	57*
Venstre arm/ hånd/ skulder	52	48	55*
Ryggmuskulatur	65	59	69*
Nakkemuskulatur	41	33	48*
Magemuskulatur	42	41	44
Pustemuskulatur	26	24	27
Svelgmuskulatur	8	7	8

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.5.3
Oversikt over nye plager siden den stabile fase.

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Nye muskelsmerter:			
- i tidligere polioskadet muskulatur	64	58	70*
- i tidligere ikke polioskadet muskulatur	55	47	61*
Nye leddsmerter			
Smerter generelt	57	53	61*
Nummenhet	47	44	49
Tap av hudfølelse	21	21	22
Påfallende tretthet/slitenhet:			
- på formiddagen	38	34	43*
- på ettermiddagen	57	54	59
- på kvelden	54	51	56
ved anstrengelser	80	74	86*
Opplever du behov for:			
- søvn om dagen	41	38	43
- hvile en gang om dagen	60	56	64*
- hvile flere ganger om dagen	25	21	29*
Lav toleranse for kulde	62	61	63
Har du fått plager med at du:			
- har kalde bein	74	72	75
- har varme/brennende bein	14	12	15
- har kalde hender	37	33	42*
- har varme/brennende hender	5	4	6
- ofte fryser/fryser mye	48	41	55*
- reagerer på værromslag	59	49	67*
Har du opplevd å få:			
- økte smerter i kulde	53	42	62*
- mindre smerter i varme	52	46	58*
Konsentrasjonsproblemer	39	34	43*
Påfallende pustebesvær:			
- ved anstrengelse	41	40	41
- uten tilknytning til anstrengelse	16	15	17
Forandring i stemmen	15	15	15
Hevelse i legger/føtter	43	33	52*
Søvnforstyrrelser:			
Vanskeligheter med søvnen	48	36	59*
Vanskeligheter med å sovne om kvelden	38	27	48*
Stadig oppvåkning om natten	46	39	52*
Unormalt uopplagt om morgenen	37	30	42*
Unormalt søvngig om kvelden	25	23	27
Stadig mareritt	11	12	10
Hodepine om morgenen	33	24	41*
Opplever du at dine nye helseplager har:			
- ikke sammenheng med polio	4	6*	3
- delvis sammenheng med polio	27	26	28
- vesentlig sammenheng med polio	61	61	61
Andre plager	29	30	28

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.5.4
Har du fått plager med hodepine?

	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Hvor ofte hodepine? n = 1444			
Veldig ofte	11	8	14*
Ofte	16	13	19*
Av og til	28	24	32*
Sjelden	25	29*	21
Aldri	15	21*	10
Ikke svar	5	5	4
Sum prosent	100	100	100
Når på døgnet er du plaget? n = 1163			
Morgen	50	41	56*
Formiddag	24	23	25
Ettermiddag	33	32	34
Kveld	29	28	31
Ikke svar	25	29	22
Sum prosent**	161	153	168

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Mulig med flere svar.

Tabell 5.5.5

Post poliosyndromet arter seg som ny muskelsvakhet, ny smerte, eller ny tretthet hos personer som tidligere har hatt polio. Tror du at du har post poliosyndromet?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	64	62	66
Nei	6	8*	4
Vet ikke	27	27	27
Ikke svar	3	3	3
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.6.1

Hvilke deler av kroppen og hvor kraftig var lammelsene i akutfasen?

n = 1444	Ingen lammelse (i %)	Noe lammelse (i %)	Stor lammelse (i %)	Helt lammet (i %)	Husker ikke/ Vet ikke/ikke svar (i %)	Sum (i %)
Høyre ben/fot/hofte	11	17	23	32	18	101
Venstre ben/fot/hofte	11	19	22	32	16	100
Høyre arm/hånd/skulder	25	18	11	15	31	100
Venstre arm/hånd/skulder	27	17	11	15	30	100
Ryggmuskulatur	15	26	17	12	29	99
Nakkemuskulatur	30	17	8	8	38	101
Magemuskulatur	19	18	17	12	33	99
Pustemuskulatur	38	16	4	2	39	99
Svelgmuskulatur	47	7	2	1	44	100

Tabell 5.6.2

Hvilke deler og hvor kraftig var lammelsene etter rehabiliteringsfasen?

n = 1444	Ingen lammelse (i %)	Noe lammelse (i %)	Stor lammelse (i %)	Helt lammet (i %)	Husker ikke/ Vet ikke/ikke svar (i %)	Sum (i %)
Høyre ben/ fot/ hofte	29	28	18	7	18	100
Venstre ben/ fot/ hofte	28	29	20	7	17	101
Høyre arm/ hånd/ skulder	47	18	7	2	28	102
Venstre arm/ hånd/ skulder	48	18	5	2	27	100
Ryggmuskulatur	36	28	9	1	27	101
Nakkemuskulatur	53	13	1	**	32	99
Magemuskulatur	37	24	9	2	29	101
Pustemuskulatur	56	11	1	**	32	100
Svelgmuskulatur	61	4	**	**	34	99

**) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.6.3

Hvilke deler og hvor kraftig er lammelsene i dag?

<i>n</i> = 1444	Ingen lammelse (i %)	Noe lammelse (i %)	Stor lammelse (i %)	Helt lammet (i %)	Ikke svar (i %)	Sum (i %)
Høyre ben/fot/hofte	29	29	21	7	15	101
Venstre ben/fot/hofte	29	29	22	7	13	100
Høyre arm/hånd/skulder	51	23	8	1	17	100
Venstre arm/hånd/skulder	53	21	7	1	18	100
Ryggmuskulatur	42	30	10	1	17	100
Magemuskulatur	44	24	12	2	18	100
Pustemuskulatur	61	14	2	**	22	99
Svelgmuskulatur	71	5	**	**	24	100

**) Prosentfall under 0,5.

Tabell 5.6.4

Hvilke lemmer som var angrepet, lite eller mye, i akutfasen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Lammet i ett lem:			
Lammet HB	10	9	10
Lammet VB	10	8	11
Lammet HA	2	2	2
Lammet VA	2	1	2
Lammet i to lemmer:			
Lammet HB + VB	18	19	17
Lammet HB + HA	5	4	5
Lammet HB + VA	1	1	1
Lammet VB + HA	2	2	2
Lammet VB + VA	6	5	6
Lammet HA + VA	2	3*	1
Lammet i tre lemmer:			
Lammet HB + VB + HA	6	6	5
Lammet HB + VB + VA	4	5	4
Lammet HB + HA + VA	1	1	1
Lammet VB + HA + VA	1	1	1
Lammet i fire lemmer:			
Lammet HB + VB + HA + VA	26	29	24
Ingen lammelse/ikke svar	5	4	7*
Sum prosent	101	100	99

*) Signifikansnivå: 95 %.

HB = høyre bein. VB = venstre bein.
HA = høyre arm. VA = venstre arm.

Tabell 5.6.5

Hvilke lemmer var angrepet, lite eller mye, i den stabile fasen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Lammet i ett lem:			
Lammet HB	12	11	12
Lammet VB	13	12	14
Lammet HA	3	2	3
Lammet VA	2	2	2
Lammet i to lemmer:			
Lammet HB + VB	17	19	15
Lammet HB + HA	4	3	4
Lammet HB + VA	1	1	1
Lammet VB + HA	1	1	1
Lammet VB + VA	4	5	4
Lammet HA + VA	2	3*	1
Lammet i tre lemmer:			
Lammet HB + VB + HA	5	7*	3
Lammet HB + VB + VA	4	4	4
Lammet HB + HA + VA	1	1	1
Lammet VB + HA + VA	1	**	1
Lammet i fire lemmer:			
Lammet HB + VB + HA + VA	10	11	9
Ingen lammelse/ikke svar	21	17	25*
Sum prosent	101	99	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosenttall under 0,5.

HB = høyre bein. VB = venstre bein.
HA = høyre arm. VA = venstre arm.

Tabell 5.6.6*Hvilke lemmer er angrepet, lite eller mye, i dagens situasjon?*

<i>n = 1444</i>	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
<i>Lammet i ett lem:</i>			
Lammet HB	12	11	12
Lammet VB	13	12	13
Lammet HA	3	2	3
Lammet VA	1	1	2
<i>Lammet i to lemmer:</i>			
Lammet HB + VB	16	17	15
Lammet HB + HA	3	3	4
Lammet HB + VA	1	1	1
Lammet VB + HA	2	2	1
Lammet VB + VA	4	4	4
Lammet HA + VA	2	3	2
<i>Lammet i tre lemmer:</i>			
Lammet HB + VB + HA	5	7*	4
Lammet HB + VB + VA	4	5	3
Lammet HB + HA + VA	1	1	1
Lammet VB + HA + VA	1	1	1
<i>Lammet i fire lemmer:</i>			
Lammet HB + VB + HA + VA	14	16	13
Ingen lammelse/ikke svar	18	14	22*
Sum prosent	100	100	101

*) Signifikansnivå: 95 %.

HB = høyre bein. VB = venstre bein.

HA = høyre arm. VA = venstre arm.

Tabell 5.7.1
Hvilke hjelpemidler brukte du og hvor ofte ble disse benyttet i den stabile fasen?

n = 1444	Benyttet ikke			Benyttet av og til			Benyttet alltid		
	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ortopediske sko	56	57	54	16	14	17	11	13	10
Bandasje (orthose) kne/fot	56	57	56	10	11	10	9	11	8
1 stokk	58	57	58	11	12	10	7	9*	6
2 stokker	65	66	64	4	5	4	5	5	4
1 krykke	65	67	64	6	7	5	2	2	3
2 krykker	57	58	56	11	11	10	10	10	10
1 kortskinne	62	66*	60	7	8	7	5	3	5
2 kortskinner	70	72	68	1	1	1	2	2	2
1 lang låsbandasje	61	62	60	3	3	3	12	13	11
2 lange låsbandasjer	67	70*	64	2	1	2	6	6	6
Korsett	57	61*	53	12	11	12	10	7	11*
Gåstol	70	73*	67	2	2	3	1	1	2
Rullestol manuell	66	67	64	7	9*	5	3	2	4
Rullestol elektrisk	71	74*	68	2	2	1	1	**	2*
Respirator/pustehjelpemidler	71	74*	69	1	1	1	**	-	1*
Hjelpemidler for hender/armer	68	73*	64	3	3	3	1	**	1

*) Signifikansnivå: 95 %.

***) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.7.2

Hvilke hjelpemidler benytter du deg av i dagens situasjon, og hvor ofte benytter du disse?

n = 1444	Benytter ikke			Benytter av og til			Benytter alltid		
	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ortopediske sko	54	58*	50	12	12	12	17	17	17
1 stokk	58	57	58	10	12*	8	8	10*	6
2 stokker	67	70	65	2	3	2	3	4	2
1 krykke	63	67*	59	7	5	9*	4	4	5
2 krykker	55	58*	52	13	14	13	10	10	11
1 kortskinne	66	70*	63	3	3	3	4	4	3
2 kortskinner	70	73*	67	**	1	**	1	1	1
1 lang låsbandasje	62	63	61	2	2	2	11	13*	9
2 lange låsbandasjer	67	71*	64	1	1	1	4	5*	3
Korsett	60	66*	54	9	7	11*	7	5	8
Gåstol	68	73*	64	2	1	3	2	1	3*
Rullestol manuell	57	61*	54	14	14	14	6	5	7
Rullestol elektrisk	64	69*	60	7	8	6	4	2	6*
Respirator/pustehjelpemidler	77	80*	74	2	3	2	1	1	1
Hjelpemidler for hender/armer	71	77*	66	7	4	10*	1	**	1*
Annet, noter	49	60	40	20	13	27*	10	8	12*

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.7.3
Andre hjelpemidler

Under tabellene: (antall personer)	5.7.2	5.7.1
- Arbeidsstol (manuell/elektrisk)	269	121
- Trillebord	188	88
- Dusjstol	149	57
- Toalettforhøyer	66	25
- Badekarheis	28	9
- Heve lenestol/hvilestol	25	4
- Elektrisk seng/forhøyet seng	24	?
- Elektrisk tannbørste	23	6
- Gripetang	20	8
- Bøttestativ	19	10
- Støttehåndtak WC	18	6
- Løfteheis	16	2
- Trappeheis	13	?
- Sittepute	9	3

Tabell 5.7.4
Har du noen av følgende spesialinnredninger til hus?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Spesielt tilrettelagt hus?			
Ja	20	19	20
Nei	72	75	70
Kjørerampe/heis?			
Ja	15	16	14
Nei	75	76	75
Spesialinnredet/tilpasset kjøkken?			
Ja	9	4	14*
Nei	81	87*	77
Spesielle hjelpemidler på kjøkken?			
Ja	13	6	19*
Nei	78	86*	71
Spesialinnredet/tilpasset bad?			
Ja	14	12	15
Nei	77	81*	75
Spesielle hjelpemidler i bad?			
Ja	20	18	20
Nei	72	75*	70
Spesielle hjelpemidler i huset ellers?			
Ja	8	4	11*
Nei	81	85*	77
Garasjeåpner?			
Ja	17	17	17
Nei	73	75	71
Andre hjelpemidler?			
Ja	12	8	15*
Nei	63	68	58*

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.7.5

Om du har spesialinnredet hus, kjøkken, bad, inngangsparti osv, hvordan er dette finansiert?

n = 344	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Bekostet helt med egne midler	35	31	38
Bekostet delvis med egne midler	21	21	21
Tatt opp ordinært lån	28	33	25
Tatt opp lån på særvilkår	13	14	13
Helt dekket av folketrygden	8	7	9
Delvis dekket av folketrygden	13	13	14
Tilskudd fea annet hold	7	7	7
Ikke svar	20	19	20
Sum prosent*	146	146	147

*) Mulig med flere svar.

Tabell 5.7.7

Disponerer du bil?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja, bil med automatgir	45	51*	40
Ja, bil med servostyring	42	49*	37
Ja, bil med annet spesialutstyr	16	17	15
Ja, bil med tilpasset sete	7	6	7
Ja, bil med rullestolheis	4	4	4
Sitter i egen rullestol som bilfører	1	**	1
Ja, bil uten hjelpemidler	28	33*	23
Nei, disponerer ikke bil	15	6	22*
Ikke svar	6	5	7*
Sum prosent***	164	171	156

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosenttall under 0,5.

***) Mulighet med flere svar.

Tabell 5.7.6

Om du har bekostet ombyggingen/tilpassingen helt eller delvis selv, hvor mye anslår de at denne finansieringen koster deg i året. Summen av renter og avdrag på lånet og/eller rentetapet som du har på egne midler.

n = 192	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 10.000 kroner	12	14	10
10.000 - 14.999 kroner	5	2	6
15.000 - 19.999 kroner	1	2	1
Mer enn 20.000 kroner	16	18	15
Ikke svar	66	63	68
Sum prosent	100	99	100

Tabell 5.7.8

Benyttet du deg av annen transport?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	36	26	44*
Nei	58	69*	48
Ikke svar	6	5	7
Sum prosent	100	100	99

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.7.9

Fungerer de hjelpemidler som du bruker tilfredsstillende?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	55	59*	52
Nei	7	5	8*
Ikke relevant/ikke svar	38	38	40
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.8.1

Hjelp av andre til daglige gjøremål i den stabile fasen.

n = 1444	Trengte hjelp			Trengte ikke hjelp når tilrettelagt for meg			Trengte ikke hjelp		
	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Gå på toalettet	6	6	6	4	4	5	75	79*	71
Personlig hygiene	7	6	7	3	4	3	75	79*	72
Kle på/av meg	9	9	9	2	3	2	75	78*	72
Legge meg/stå opp	6	5	6	2	2	2	77	80*	73
Spise eller svelge	3	4	2	1	1	1	80	83*	77
Å gå	9	8	10	7	7	7	68	72*	64
Gå opp eller ned trapper	13	10	15*	10	10	11	62	68*	58
Bære "ting"	37	34	41*	6	8*	5	46	48	43
Husstell	25	22	27*	6	5	7	55	60*	50

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.8.2

Hvilke av følgende gjøremål trenger du hjelp av andre for å utføre i dagens situasjon?

n = 1444	Trenger hjelp			Trenger ikke hjelp når tilrettelagt for funksjonshemmede			Trenger ikke hjelp		
	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Gå på toalettet	2	3	2	7	6	7	76	80*	72
Personlig hygiene	4	4	3	5	5	4	76	80*	73
Kle på/av meg	4	5	3	3	3	3	78	81*	75
Legge meg/stå opp	3	3	3	3	3	3	78	82*	74
Spise eller svelge	2	3	1	1	1	1	80	83	77
Å gå	8	6	9*	9	10	9	65	70*	60
Gå opp eller ned trapper	14	11	16*	15	15	15	55	60*	50
Bære "ting"	53	44	62*	6	8*	5	32	40*	25
Husstell	43	27	57*	6	6	6	40	55*	27
Annet, noter	15	12	17*	2	2	2	36	48*	27

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.8.3

Har du hjemmehjelp?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	19	10	26*
Nei	75	84*	69
Ikke svar	6	6	6
Sum prosent	100	100	101

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.8.4

Hvor mange timer i uken har du hjemmehjelp?

n = 268	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Mindre enn 2 timer	33	29	34
2- 4 timer	51	55	50
4 - 8 timer	11	14	10
Over 8 timer	1	-	2
Ikke svar	4	2	4
Sum prosent	100	100	100

Tabell 5.8.5

Hvor mye betaler du i egenandel per time?

n = 268	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 50 kroner	27	30	26
50 - 74 kroner	16	9	19
75 - 99 kroner	10	11	10
Over 100 kroner	11	4	14*
Vet ikke/ikke svar	36	46	32
Sum prosent	100	100	101
Gjennomsnitt per time	69,7	41,0	77,6

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.8.6

Jeg har behov for hjemmehjelp/mer hjemmehjelp, men får det ikke!

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	14	7	20*
Nei	52	64*	41
Ikke svar	35	29	39*
Sum prosent	101	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.9.1

Andre sykdommer eller skader, om disse eventuelt er hemmende, samt medikamentforbruk.

	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Har du andre sykdommer eller skader? n = 1444			
Ja	42	42	43
Nei	54	55	53
Ikke svar	4	4	4
Sum prosent	100	101	100
Hemmer den/disse sykdommene din funksjonstilstand? n = 609			
Ja	61	61	62
Nei	32	34	30
Ikke svar	7	5	8
Sum prosent	100	100	100
Bruker du medikamenter? n = 1444			
Smertestillende:			
Fast	12	10	14*
Av og til	41	32	49*
Bruker ikke	34	43*	27
Beroligende/nervemedisin:			
Fast	6	6	7
Av og til	14	11	16*
Bruker ikke	58	62*	55
Sovemedisin:			
Fast	6	5	7
Av og til	12	8	15*
Bruker ikke	60	64*	56
Hjertemedisin:			
Fast	12	16*	9
Av og til	2	1	2
Bruker ikke	62	61	63
Andre medikamenter:			
Fast	25	20	29*
Av og til	6	5	7
Bruker ikke	45	50*	40

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.9.2
Røykevaner blant polioskadde

	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
<i>Røyker du? n = 1444</i>			
Ja	27	27	27
Nei	46	37	53*
Har røkt tidligere, men har nå sluttet	25	33*	19
Ikke svar	2	2	1
Sum prosent	100	99	100
<i>Hvor lenge har du røkt? n = 391</i>			
Under 10 år	2	3	2
10-19 år	6	5	7
20-29 år	27	17	35*
30-39 år	35	36	35
40-49 år	19	26	13
50 år eller lengere	5	10	2
Vet ikke/ikke svar	5	4	6
Sum prosent	99	101	100
<i>Hvor mange sigaretter røyker du gjennomsnittlig per dag? n = 391</i>			
Mindre enn 5 per dag	10	10	10
Mellom 5-20 per dag	76	72	80
Mellom 20-30 per dag	10	12	8
Over 30 per dag	1	2	**
Ikke svar	3	5	1
Sum prosent	100	101	99

*) Signifikansnivå: 95 %.

***) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.10.1

Min polio vis-a-vis foreldre, ektefelle/samboer, barn, venner og meg selv

n = 1444	Stemmer i stor grad (i %)			Stemmer i noen grad (i %)			Stemmer ikke (i %)			Vet ikke/ikkerelevant (i %)		
	Totalt	Mann	Kvinne	Totalt	Mann	Kvinne	Totalt	Mann	Kvinne	Totalt	Mann	Kvinne
A) Foreldrene mine gav meg omsorg og "psykisk" støtte dengang jeg fikk polio - og i oppveksten:	60	61	60	21	24*	19	6	4	8*	8	7	8
B) Jeg opplever at jeg har fått psykisk mén etter den behandlingen jeg fikk dengang jeg ble rammet av polio:	10	11	9	18	17	18	51	53	49	14	13	15
C) Jeg har ofte snakket med foreldre og søsken om polioskaden:	20	19	20	36	38	34	32	33	31	6	6	6
D) Jeg opplever manglende forståelse og støtte fra min ektefelle/samboer når det gjelder min polio:	8	5	10*	16	15	17	52	58*	46	13	12	13
E) Jeg har kunnet snakke åpent om min polioskade med min ektefelle/samboer:	55	62*	48	17	15	19*	9	7	10*	10	9	12
F) Jeg opplever manglende forståelse og støtte fra mine barn når det gjelder min polio:	7	6	8	16	10	21*	50	58*	44	15	15	14
G) Jeg har kunnet snakke åpent om min polioskade med mine venner:	44	47*	40	32	30	34	14	12	15	6	6	5
H) Det var en psykisk påkjenning for meg å få senskader:	38	32	43*	31	35*	28	15	18*	13	11	11	10
I) Jeg føler at jeg takler senskadene bra:	28	31*	25	47	48	46	12	10	14*	8	9	8
J) Jeg er i dag plaget med angst, indre spenning og uro:	17	16	18	27	27	28	43	45	42	5	6	5
K) Jeg er i dag plaget med depresjon og motløshet:	13	12	14	26	24	28	49	52*	46	5	6	4
L) Jeg er stort sett glad og fornøyd:	46	49	44	36	35	37	10	11	10	2	2	3
M) Jeg er stort sett trist og lei meg:	3	2	4	13	13	14	71	73	69	4	5*	3
N) Jeg har vansker med konsentrasjonen:	10	8	12*	33	31	35	45	49*	42	4	5	3
O) Jeg har mottatt behandling for psykiske plager siste 5 år:	5	5	5	5	2	7*	76	80*	72	5	5	4

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.10.2

Sosialt nettverk: Antall nære venner du kan snakke fortrolig med.

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Omtrent hvor mange nære venner har du:			
Ingen	6	7	5
En venn	7	7	7
2-4 venner	20	18	23*
5-7 venner	15	12	17*
8-10 venner	13	16*	11
11 venner eller flere	8	12*	6
Vet ikke/ikke svar	30	30	30
Sum prosent	99	102	99

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.10.3

Hvor ofte treffer du venner/slektninger som du ikke bor samme med, f.eks. på besøk hos andre, å gå ut sammen med, snakke i telefonen med?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Minst en gang i uken	71	63	77*
Sjeldnere enn hver uke, men minst en gang i måneden:	19	24*	15
Sjeldnere enn hver måned:	6	9*	4
Ikke svar:	4	4	3
Sum prosent:	100	100	99

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.10.4

Er det noen blant dem som står deg nær, som viser deg oppmerksomhet og som er interessert i det du holder på med?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Viser ingen eller lite varme og interesse:	4	6*	3
Ja, viser noe varme og interesse:	40	43*	37
Ja, viser mye varme og interesse:	51	47	55*
Ikke svar	5	4	5
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.10.5

Forekommer det at du føler deg ensom?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Aldri/sjelden	42	45	40
Av og til	45	42	47
Ofte	11	11	11
Ikke svar	2	3	2
Sum prosent	100	101	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.10.6

Har du vært utsatt for mobbing eller erting på grunn av din polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja, av søsken	3	3	3
Ja, av foreldre	2	2	2
Ja, av andre i familien	2	1	2*
Ja, av venner	3	3	2
Ja, av skolekamerater	25	26	24
Ja, av arbeidskolleger	4	6*	3
Ja, av naboer	3	4*	2
Ja, av andre personer	13	15*	11
Nei, jeg har ikke vært utsatt for mobbing eller erting	64	61	67
Ikke svar	3	4*	2
Sum prosent**	122	125	118

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Muligheter for flere svar.

Tabell 5.10.7

I hvilken grad vil du si at denne mobbingen eller ertingen har vært en belastning for deg?

n = 479	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
4 I meget stor grad	16	15	18
3 I noen grad	37	32	42*
2 I liten grad	36	40	32
1 Overhodet ikke	9	11	7
Ikke svar	1	2	1
Sum prosent	99	100	100
Gjennomsnitt	2,6	2,5	2,7*

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.10.8

Hvilken oppfatning har du av din helse?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Hvordan er din helse for tiden?			
1. Dårlig	8	8	8
2. Ikke helt god	55	49	61*
3. God	30	36*	26
4. Svært god	4	5	3
Ikke svar	2	3	2
Sum prosent	99	101	100
Gjennomsnitt	2,3	2,4	2,2
Føler du at din generelle helsetilstand endrer seg for tiden?			
Blir gradvis verre	58	57	59
Blir gradvis bedre	1	1	1
Helsetilstanden er stabil	37	38	36
Ikke svar	4	4	4
Sum prosent	100	100	100
Føler du at din legemlige helse endrer seg for tiden?			
Blir gradvis verre	68	67	70
Blir gradvis bedre	1	**	1
Min legemlige helse er stabil	25	28	23
Ikke svar	5	5	6
Sum prosent	99	100	100
Føler du at din psykiske helse endrer seg for tiden?			
Blir gradvis verre	19	21	17
Blir gradvis bedre	3	1	4*
Min psykiske helse er stabil	71	73	70
Ikke svar	7	5	8*
Sum prosent	100	100	99

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosentfall under 0,5.

Tabell 5.10.9

Opplever du at du har en funksjonshemming?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
1. Ingen	2	1	2
2. Ubetydelig	8	8	8
3. Lett	43	45	42
4. Ganske alvorlig	39	38	40
5. Svært alvorlig	5	5	5
Ikke svar	3	3	3
Sum prosent	100	100	100
Gjennomsnitt	3,4	3,4	3,4

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.10.10

Hvor tilfreds er du med livet alt i alt?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
1. Meget utilfredsstillende	2	3	2
2. Utilfredsstillende	4	5	4
3. Ganske utilfredsstillende	6	6	6
4. Ganske tilfredsstillende	26	22	31*
5. Tilfredsstillende	40	41	39
6. Meget tilfredsstillende	19	21*	17
Ikke svar	3	2	3
Sum prosent	100	100	102
Gjennomsnitt	4,6	4,6	4,6

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.11.1

Merk av for din utdanning. (Alle relevante alternativer.)

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Folkeskole/framhaldsskole	82	81	82
Realskole/ungdomsskole	40	36	43*
Folkehøyskole	12	10	15*
Ingen videreutdanning	8	7	10*
Handelsskole/yrkesskole	40	37	43*
Artium/Handelsgymnasium	18	20	16
Videregående skole/fagskole yrkesutdanning	20	27*	13
Universitet/høyskole	18	24*	13
Annen utdanning	18	17	18
Ikke svar	2	2	2
Sum prosent**	258	261	255

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Muligheter for flere svar.

Tabell 5.11.2

Fikk du, alt i alt, et redusert utdanningstilbud som følge av din polio, og hva kan eventuelt årsaken være?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Redusert utdanningstilbud?:			
Ja	24	26	23
Nei	35	39*	31
Vet ikke	11	9	12
Ikke svar	30	26	33*
Sum prosent	100	100	99
Dersom ja, var dette pga: n = 351			
Fysisk utilgjengelighet	36	36	35
Geografisk beliggenhet	19	16	21
Opphold på institusjon	32	35	29
Mangelfullt attføringstilbud	28	27	29
Annet	16	11	20*
Ikke svar	6	7	5
Sum prosent**	137	132	139

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Muligheter for flere svar

Tabell 5.11.3

Dersom du var innlagt på institusjon, hadde du undervisning - og hvor lenge - i forbindelse med oppholdet? Likeverdig undervisning som du ellers ville fått?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Undervisning på institusjon:			
Ja	21	22	21
Nei	46	50*	43
Ikke svar	33	28	37*
Sum prosent	100	100	101
Dersom ja; antall år: n = 306			
Under 1 år	8	6	10
1 år	27	34*	19
2 år	15	17	14
3 år eller lenger	16	13	19
Vet ikke/ikke svar	34	30	38
Sum prosent	100	100	100
Dersom ja; var undervisningen likeverdig med hva du ellers ville fått? n = 306			
Ja	32	35	30
Nei	50	51	49
Vet ikke	17	14	19
Ikke svar	1	1	1
Sum prosent	100	101	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.11.4

Hobby- og fritidsinteresser, samt eventuelle forandringer av disse som følge av polio eller senskader etter polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Er du engasjert i:			
Foreningsarbeid generelt	30	28	32
Handikap-/polioarbeid	33	31	35
Politisk arbeid	8	10*	7
Sport/idrett	15	19*	11
Kunst/kultur	25	23	28*
Familie/barn/barnebarn	68	61	74*
Annet	23	25	21
Ikke svar	7	9*	5
Sum prosent**	209	206	213
Sluttet med tidligere hobby-/fritidsinteresser pga. polio eller senskader etter polio?			
Ja	51	49	52
Nei	34	38*	31
Ikke relevant	11	9	12
Ikke svar	4	3	5
Sum prosent	100	99	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Muligheter for flere svar.

Tabell 5.12.1

Arbeidssituasjon i den stabile fasen

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Har ikke vært i lønnet arbeide	15	14	16
Har arbeidet heltid	65	70	61
Har arbeidet deltid	30	21	37
Har vært husmor/husfar	23	12	30
Sum prosent	133	117	144

Tabell 5.12.2

Hvor mange år har du i den stabile fasen arbeidet heltid?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 3 år	5	3	6*
3 - 5 år	5	1	8*
6 - 9 år	4	1	7*
10 år +	51	65*	40
Vet ikke /ikke svar	35	30	39*
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.12.3

Er du eller har du vært på attføring i stabilfasen eller senere pga. polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	23	26*	20
Nei	66	66	67
Ikke svar	11	8	13*
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95%

Tabell 5.12.4
Arbeidssituasjonen idag?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Er ikke i lønnet arbeide	19	22	19
Arbeider heltid	32	41	25
Arbeider deltid	25	21	28
Er husmor/husfar	20	15	25
Sum prosent	96	99	97

Tabell 5.12.5
Har du skiftet/sluttet i arbeid pga polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	44	46	42
Nei	48	51	46
Ikke svar	8	3	11*
Sum prosent	100	100	99

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.12.6
Har du redusert arbeidstiden pga polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	32	27	36
Nei	44	55*	35
Ikke svar	24	18	29*
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.12.7
Om du er yrkesaktiv idag, hvordan er arbeidstiden din?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Passe	22	26*	18
For lang	16	20*	12
For kort	1	1*	**
Ingen formening	4	4	3
Ikke relevant/ikke svar	59	50	66
Sum prosent	102	101	99

*) Signifikansnivå: 95 %

**) Prosenttall under 0,5

Tabell 5.12.8
Om du er yrkesaktiv idag, ønsker du å trappe ned som en følge av polioen?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	19	26*	14
Nei	15	16	14
Vet ikke	8	9	7
Ikke relevant/ikke svar	58	50	66*
Sum prosent	100	101	101

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.12.9
Mottar du alderspensjon?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	12	13	12
Nei	56	61*	51
Var uføretrygdet før jeg fikk alderspensjon	8	8	7
Ikke svar	24	19	29*
Sum prosent	100	101	99

*) Signifikansnivå: 95%

Tabell 5.12.11
Har du planer om å søke uføretrygd?

n = 1335	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	10	13*	8
Nei	17	22*	13
Vet ikke	11	14*	9
Ikke svar	61	51	70*
Sum prosent	99	100	100

*) Signifikansnivå: 95%

Tabell 5.12.10
Hvilken form for alderspensjon mottar du?

n = 176	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Minstepensjon fra folketrygden	35	18	50*
Tilleggspensjon fra folketrygden	62	72*	52
Pensjon fra pensjonskasse i arbeidsforhold	47	53	42
Pensjon fra egen pensjon	13	23*	3
Annet	5	2	8
Ikke svar	6	6	6
Sum prosent**	168	174	161

*) Signifikansnivå: 95%

***) Mulighet for flere svar

Tabell 5.12.12
Dersom du har delvis trygd. Har du planer om å søke ytterligere
uføretrygd?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	5	6	5
Nei	8	8	8
Vet ikke	5	5	5
Ikke svar	81	81	81
Sum prosent	99	100	99

*) Signifikansnivå: 95%

Tabell 5.12.13

Hva er din årsinntekt i dag?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Mindre enn 100.000 kroner	33	19	45*
Mellom 100 - 200.000 kroner	40	46*	34
Mellom 200 - 300.000 kroner	14	20*	9
Over 300.000 kroner	6	12*	**
Ikke svar	8	3	11*
Sum prosent	101	100	99

*) Signifikansnivå: 95%

**) Prosentall under 0,5.

Tabell 5.12.14

Har du redusert ytelse fra folketrygden pga. at ektefellens inntekt er for høy?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	12	10	14*
Nei	38	42*	35
Ikke relevant	33	34	31
Ikke svar	17	14	20*
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.12.15

Hvordan vil du beskrive din økonomiske situasjon i dag. Vil du karakterisere den som:

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
5 Meget god	8	11*	5
4 God	36	39	34
3 Hverken god eller dårlig	42	38	45*
2 Dårlig	10	9	11
1 Meget dårlig	3	2	3
Ikke svar	2	1	2
Sum prosent	101	100	100
Gjennomsnitt	3,4	3,5*	3,3

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.12.16

Er du avhengig av å få økonomisk støtte fra andre i tillegg til trygdeytelser for at økonomien og dagliglivet skal gå rundt, og hvem motar du i så fall økonomisk støtte fra?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja, støtte fra sosialkontoret	2	2	2
Ja, i form av bostøtte	5	4	6
Ja, støtte fra barna	2	1	2
Ja, støtte fra familien (gjelder ikke ektefelle/samboer)	1	2	1
Ja, støtte fra andre/annet hold	2	3	2
Nei, har ikke behov for økonomisk støtte	68	73*	64
Ja, har behov for økonomisk støtte, men får det ikke	8	7	8
Ikke svar	15	11	17*
Sum prosent	103	103	102

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.13.1

Hvilke av nedenstående behandlingsformer har du benyttet og hvordan har du følt deg etter disse behandlingene?

n = 1444	Ikke benyttet (i %)	Mye dårligere (i %)	Dårligere (i %)	Ingen forandring (i %)	Bedre (i %)	Mye bedre (i %)	Ikke svar (i %)	Sum prosent (i %)
A. Fysikalsk behandling, øvelser	20	1	5	15	43	8	8	100
B. Fysikalsk behandling, elektroterapi	54	1	1	9	18	3	15	101
C. Trening/sportsaktiviteter	40	3	7	9	22	3	15	99
D. Massasje	32	**	1	5	38	16	9	101
E. Varme karbad	50	-	**	4	9	16	16	100
F. Varme pakninger	37	1	1	8	31	12	11	101
G. Respirator	79	**	**	**	1	1	18	99
H. Bassengtrening, normal temperatur	55	2	4	7	12	3	17	100
I. Bassengtrening, oppvarmet	38	**	1	4	29	17	12	101
J. Kurbadopphold	72	**	-	2	6	4	16	100
K. Helsesportsenter	67	1	1	2	8	6	15	100
L. Opphold i Syden, uten behandling	52	-	-	5	16	13	14	100
M. Opphold i Syden, med behandling	78	-	**	1	2	3	16	100
N. Aromaterapi	76	-	**	2	3	2	17	100
O. Soneterapi	72	**	**	4	6	2	16	100
P. Akupunktur	66	**	**	6	9	3	16	100
Q. Fotpleie	65	**	**	3	11	6	16	101
R. Annet, noter	60	**	**	1	3	2	33	99

**) Prosentfall under 0,5.

Tabell 5.14.1

Hvor mange ganger har du vært i Syden for å få behandling/rekreasjon for din polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ingen ganger	23	27*	19
1 gang	3	3	3
2 ganger	2	1	2
3 ganger	1	1	1
4 ganger eller flere	4	4	4
Vet ikke/ikke svar	68	64	71*
Sum prosent	101	100	100
Gjennomsnitt	1,4	1,2	1,6

*) Signifikansnivå: 95%

Tabell 5.14.2

Hvor lenge pleier vanligvis sydenoppholdene dine vare?

n = 134	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
1 uke	10	15	6
2 uker	46	52	41
3 uker	19	12	25
4 uker eller mer	11	9	13
Umulig å svare	2	3	1
Ikke svar	11	9	13
Sum prosent	99	100	99

Tabell 5.14.3

Hvor langt opphold i Syden har gitt de beste resultatene for deg?

n = 133	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
1 uke	1	2	-
2 uker	20	28	14
3 uker	15	16	13
4 uker eller flere	18	13	21
Vet ikke/ikke svar	47	41	52
Sum prosent	101	100	100
Gjennomsnitt	3,2	3,1	3,3

Tabell 5.14.4

Hvor stor betydning har selve behandlingen i Syden hatt for deg?

n = 133	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
4. Meget stor betydning	39	34	44
3. Stor betydning	19	21	18
2. Noe betydning	15	16	14
1. Ingen betydning	2	-	3
Umulig å svare/ikke svar	25	30	21
Sum prosent	100	101	100
Gjennomsnitt	3,3	3,3	3,3

Tabell 5.14.5

Hvor lenge etter at du kom hjem følte du at oppholdet hadde en positiv effekt på deg?

n = 133	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 5 uker	6	5	8
5-9 uker	13	12	13
10-14 uker	6	7	6
15 uker eller mer	9	8	11
Vet ikke/lkke svar	65	68	64
Sum prosent	99	100	102
Gjennomsnitt	11,7	11,5	11,8

Tabell 5.14.6

I hvilken grad ønsker du å reise på en behandlingsreise til Syden i løpet av de neste 12 måneder?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
4. I meget stor grad	42	40	43
3. I noen grad	20	20	20
2. I liten grad	12	13	10
1. Overhodet ikke	12	10	13
Er likegyldig til det	8	8	8
Ikke svar	8	8	7
Sum prosent	102	99	101
Gjennomsnitt	3,1	3,1	3,1

Tabell 5.14.7

Hvilke av følgende utsagn passer for deg?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Jeg er redd for å reise til Syden	4	2	5*
Jeg reiser gjerne på en organisert behandlingsreise	50	48	51
Jeg har flyskrekk	7	5	8*
Skal jeg reise må jeg ha med meg ledsager	19	16	21*
Jeg kan ikke reise til Syden av medisinske grunner	2	2	2
Ingen av utsagnene passer for meg	20	25*	16
Ikke svar	14	13	15
Sum prosent**	116	111	118

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Mulig med flere svar.

Tabell 5.14.8

Dersom du skulle reise for å få behandling i Syden; hvordan ønsker du å reise?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Organisert reise	42	37	46*
Individuell reise	14	17*	12
Spiller ingen rolle	20	22	18
Umulig å svare	5	4	5
Ikke relevant	7	8	6
Ikke svar	13	12	13
Sum prosent	101	100	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.14.9

Hvor mye er du villig til å betale i egenandel per uke for reise og opphold i Syden?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Er ikke villig til å betale noe	16	17	16
Opp til kr. 500,-	20	19	21
Opp til kr. 1.000,-	25	26	24
Opp til kr. 1.500,-	9	9	9
Opp til kr. 2.000,-	11	10	11
Mer enn kr. 2.000,-	7	9*	5
Ikke svar	12	10	14*
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.14.10

Hvor mye kunne du tenke deg betale per behandling å 45 minutter mens du er i Syden?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Er ikke villig til å betale noe	24	25	23
Opp til kr. 50,-	30	27	33*
Opp til kr. 100,-	20	21	19
Opp til kr. 150,-	5	7*	4
Opp til kr. 200,-	3	4	2
Mer enn kr. 200,-	1	2	1
Ikke svar	17	15	18
Sum prosent	100	101	100

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.15.1

Hva slags skotøy bruker du?

n = 1444	Total (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Vanlig kjøpesko som ikke trenger ombygging av skomaker	59	66*	53
Vanlige kjøpesko som må bygges om av skomaker	12	9	14*
Vanlige kjøpesko som ikke trenger ombygging, men som har forskjellige nummer	9	5	13*
Vanlige kjøpesko med forskjellige nummer som trenger ombygging av skomaker	4	3	4
Fabrikkproduserte spesialsko som ikke trenger ombygging av skomaker	5	4	6
Fabrikkproduserte spesialsko som trenger ombygging av skomaker	3	2	3
Innleggsåle/fotseng i en av skoene	18	16	19
Innleggsåle/fotseng i både høyre og venstre sko	12	10	14*
Ortopediske spesialsyddde sko som er spesielt laget for brukeren	11	13	10
Ikke svar	8	7	9
Sum prosent **	141	135	145

*) Signifikansnivå: 95 %.

**) Mulig med flere svar

Tabell 5.15.2

Har du problemer med skoene som du bruker?

n = 1444	Total (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Jeg opplever ingen problemer med det skotøyet jeg bruker	47	58*	38
Jeg har stadig problemer med skotøyet	33	20	44*
Jeg har aldri benyttet ortopedisk skotøy, men tror det ville ha hjulpet meg mye	13	14	11
Ikke svar	10	10	11
Sum prosent	103	102	104

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.15.3

Jeg tror jeg trenger ortopedisk skotøy men har av følgende grunner ikke anskaffet det.

n = 182	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Jeg har aldri forsøkt å skaffe meg ortopediske sko	69	72	66
Jeg vet ikke hvor eller hvordan jeg bestiller ortopediske sko	19	19	20
De er ikke pene å se på	16	12	20
De er tunge og klumpete	13	13	13
Har dårlige erfaringer med denne type sko	6	4	8
De er for kostbare for meg - jeg har ikke råd	19	18	19
De passer ikke mine føtter	*	-	1
Jeg har tidligere fått levert ortopediske sko, men har av forskjellige årsaker ikke villet bruke dem	4	5	3
Annet	4	4	4
Ikke svar	10	6	13
Sum prosent **	160	153	167

*) Prosentandel under 0,5

**) Mulig med flere svar

Tabell 5.15.4

Hvordan har du vært fornøyd med de mottatte skoene?

Totalt antall par sko = 2.582	(i %)
Kunne ikke brukes,	14
Misfornøyd	12
Hverken misfornøyd eller fornøyd	19
Delvis fornøyd med	18
Helt fornøyd med	37
Totalt mottatt, antall par sko	100

Tabell 5.15.5

Bruk, problemer og utgifter med ortopediske sko. Fornøyd med skoene? Fylkesvis fordelt.

n = *)	Fra: tabell 5.12.2				
	Bruk av ortopediske sko (av og til/alltid) (i %)	Jeg har stadig problemer med skotøyet (i %)	Får ikke dekket ekstra utgifter til sko av trygdekontoret (i %)	Fornøyd med mottatte ortopediske sko? Svært godt fornøyd/ godt fornøyd (i %) Misfornøyd svært misfornøyd (i %)	
Østfold	34	33	16	54	6
Akershus	33	34	11	37	34
Oslo	36	42	8	36	43
Hedmark	37	20	15	67	16
Oppland	10	29	11	37	42
Buskerud	24	28	12	25	42
Vestfold	44	46	13	36	20
Telemark	15	25	12	48	42
Aust-Agder	18	28	7	59	24
Vest-Agder	37	37	15	54	31
Rogaland	38	35	7	38	33
Hordaland	30	27	7	51	33
Sogn og Fjordane	26	22	10	25	38
Møre og Romsdal	25	34	14	32	27
Sør-Trøndelag	32	36	17	19	52
Nord-Trøndelag	17	19	21	60	40
Nordland	18	33	12	7	68
Troms	23	39	10	31	37
Finnmark	21	31	-	-	-
Gjennomsnitt	29	33	12	39	36

*) n = antall av det som ble svart på spørsmålet i det aktuelle fylket

Tabell 5.16.1

Hvor mange måneder eller år har det gått siden du sist var til behandling/ble undersøkt av lege for din polio?

Antall måneder (år):	n = 1444		
	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 24 måneder	40	39	41
24-48 mnd. (2-4 år)	19	19	20
49-72 mnd. (4-6 år)	5	5	6
73-96 mnd. (6-8 år)	2	3	2
Mer enn 96 mnd. (8 år)	19	23*	15
Vet ikke/ikke svar	14	11	17*
Sum prosent	99	100	101
Gjennomsnitt antall måneder	84,6	99,3	71,0

* Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.16.2

Hvordan vil du beskrive din leges kunnskap om polio og senskader etter polio?

n = 1196	Totalt		
	(i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
God kunnskap	14	13	14
Middels kunnskap	31	32	30
Dårlig kunnskap	26	23	28
Kan ikke vurdere det	27	28	27
Ikke svar	2	3	1
Sum prosent	100	99	100

Tabell 5.16.3

Kunne du ønske at du hadde en annen primærlege til dine polioproblemer?

n = 1196	Totalt		
	(i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	37	37	37
Nei	46	47	46
Ikke relevant	13	14	12
Ikke svar	4	3	6*
Sum prosent	100	101	101

* Signifikansnivå: 95%

Tabell 5.16.4

Kontakt med spesialister i forbindelse med din polio og eventuelt hvor tilfreds er du med behandlingen?

Er du tilfreds med kontakten/ behandlingen vis-à-vis spesialist?	Ja		
	(i %)	Nei (i %)	Ikke svar (i %)
Fysikalsk medisiner n = 440	68	21	11
Nevrolog n = 584	58	32	10
Ortoped n = 633	67	22	11
Lungelege n = 223	74	12	14
Annet n = 90	51	18	31

Tabell 5.16.5

Hvor langt må du reise for å komme til en "spesialist" med dine polioproblemer?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under 50 km	34	36	33
50 - 74 km	8	9	6
75 - 99 km	3	3	2
Mer enn 100 km	12	14*	9
Vet ikke/ikke svar	44	37	50*
Sum prosent	101	99	100
Gjennomsnitt antall km	84,8	87,3	82,2

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.6

Har en lege (primærlege/spesialist) noen gang fortalt deg at du har post poliosyndromet?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	32	28	35*
Nei	58	63*	55
Vet ikke/ikke relevant	6	6	7
Ikke svar	3	3	3
Sum prosent	99	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.7

Har du fast fysioterapeut?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	39	28	48*
Nei	59	70*	49
Ikke svar	2	1	2
Sum prosent	100	99	99

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.8

Får du behandling av fysioterapeut?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	57	47	65*
Nei	40	50*	31
Ikke svar	3	3	4
Sum prosent	100	100	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.9

Hvor mange behandlinger har du hatt av fysioterapeut det siste året?

Totalt n = 817	Mann (i %)	Kvinne (i %)	
Under 15 behandlinger	29	31	28
15-24 behandlinger	22	22	22
25-34 behandlinger	9	8	10
35 behandlinger el. mer	29	25	31
Vet ikke/ikke svar	11	14	9
Sum prosent	100	100	100
Gjennomsnitt antall behandlinger	25,8	23,9	27,0

Tabell 5.16.10

Hvor mange behandlinger har du hatt hos fysioterapeut de siste fem årene?

Totalt n = 817	Mann (i %)	Kvinne (i %)	(i %)
Under 50 behandlinger	33	37*	30
50-74 behandlinger	12	13	12
75-99 behandlinger	5	5	4
100 behandlinger el.mer	35	32	37
Vet ikke/ikke svar	16	12	18
Sum prosent	101	99	101
Gjennomsnitt antall behandlinger	99,8	84,3	110,0*

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.11

Hvordan vil du beskrive din fysioterapeuts kunnskaper når det gjelder senskader etter polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
God kunnskap	16	11	21*
Middels kunnskap	23	20	26*
Dårlig kunnskap	17	19	16
Kan ikke vurdere det	19	17	20
Ikke svar	24	32	18
Sum prosent	99	99	101

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.12

Skulle du ønske at du hadde en annen fysioterapeut?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	21	22	20
Nei	37	29	44*
Ikke relevant/ikke svar	43	50*	36
Sum prosent	101	101	100

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.13

Hvor ofte har du i den stabile fasen drevet fysisk trening/aktivitet som f.eks. turgåing, hagearbeid, svømming, sykling etc. i mer enn 30 minutter?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Sjelden eller aldri	20	20	21
Ca 1 gang i uken	25	23	27
2-3 ganger i uken	30	32	28
Oftere enn 3 ggr. i uken	19	20	18
Ikke svar	5	5	6
Sum prosent	99	100	100

Tabell 5.16.14

Hvor ofte driver du nå fysisk trening/aktivitet som f.eks. turgåing, hagearbeid, svømming, sykling etc. i mer enn 30 minutter?

N = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Sjelden eller aldri	36	33	38
Ca 1 gang i uken	27	26	28
2-3 ganger i uken	22	24	20
Oftere enn 3 ggr. i uken	9	11	8
Ikke svar	6	5	6
Sum prosent	100	99	100

Tabell 5.16.15

Betaler du egenandel hos fysioterapeut ved behandling av din polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	4	4	5
Nei	67	56	76*
Ikke relevant/ikke svar	30	40*	20
Sum prosent	101	100	101

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.16

Hvor godt fornøyd er du med det tilbudet som helsevesenet gir deg/kan gi deg når det gjelder dine problemer, plager og mén etter din polio eller senskade etter polio?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
5. Svært godt fornøyd	2	1	2
4. Godt fornøyd	15	13	18*
3. Hverken fornøyd eller misfornøyd	41	38	43
2. Misfornøyd	18	19	17
1. Svært misfornøyd	8	10	7
Ikke relevant	9	11*	7
Ikke svar	7	8	6
Sum prosent	100	100	100
Gjennomsnitt	2,8	2,7	2,9*

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 5.16.17

Har du vært til omfattende utredning i forbindelse med din poliioskade/polioproblemer de siste 5 årene ved f.eks. Sunnaas sykehus, Haukeland sykehus, Regionsykehuset i Trondheim o.l.?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	30	27	32
Ja, men etter anke	1	**	1
Nei	68	71	66
Ikke svar	2	2	1
Sum prosent	101	100	100

**) Prosenttall under 0,5.

Tabell 5.16.18

Hvordan var du fornøyd med utredningen på sykehus?

n = 438	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
5. Svært godt fornøyd	22	20	24
4. Godt fornøyd	45	49	41
3. Hverken fornøyd eller misfornøyd	22	17	25
2. Misfornøyd	6	6	7
1. Svært misfornøyd	3	5	2
Ikke relevant	**	-	**
Ikke svar	2	3	1
Sum prosent	100	100	100
Gjennomsnitt	3,8	3,8	3,8

**) Prosentfall under 0,5.

Tabell 5.16.20

Hva var årsaken til at du ikke fikk den omfattende utredningen som du ønsket?

n = 451	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Legen har ikke villet søke for meg	18	18	18
Sykehuset i mitt fylke har ikke den nødvendige ekspertisen	25	25	25
Fylket har ikke villet gi meg garanti for å reise til sykehus i et annet fylke	11	12	11
Annet	44	45	43
Ikke svar	9	8	11
Sum prosent*	107	108	108

*) Enkelte ga flere svar.

Tabell 5.16.19

Har du hatt ønske om omfattende utredning, men av ulike grunner ikke har fått det?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	31	33	30
Nei	53	54	52
Ikke svar	16	13	19*
Sum prosent	100	100	101

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.16.21

Legen min og polio. Svarene fylkesvis fordelt.

n = *)	Har du fast	Kjenner denne	Fra:	Fra:	Fra:	Fra:	
	«primærlege» som du går til? Ja (i %)	legen din polio? Ja (i %)	Tabell 5.16.2 Legen har god kunnskap om polio! (i %)	Tabell 5.16.2 Legen har middels kunnskap om polio! (i %)	Tabell 5.16.2 Legen har dårlig kunnskap om polio! (i %)	Tabell 5.16.3 Ønske om annen lege til dine polioproblemer Ja Nei (i %) (i %)	
Østfold	89	83	10	41	12	35	45
Akershus	81	97	13	31	29	35	53
Oslo	82	82	15	27	27	46	37
Hedmark	88	67	9	13	44	60	29
Oppland	93	91	11	19	45	33	55
Buskerud	90	99	16	36	25	33	57
Vestfold	94	94	10	35	27	38	46
Telemark	85	92	12	23	27	37	47
Aust-Agder	87	93	18	27	15	43	39
Vest-Agder	98	94	18	25	36	33	45
Rogaland	77	87	19	25	31	49	40
Hordaland	85	86	14	37	20	37	46
Sogn og Fjordane	72	100	19	22	28	45	39
Møre og Romsdal	79	89	10	35	21	24	53
Sør-Trøndelag	92	89	16	35	20	26	52
Nord-Trøndelag	43	88	16	28	24	36	48
Nordland	62	90	19	24	29	35	52
Troms	73	89	3	46	25	30	36
Finmark	58	100	-	32	36	64	18
Gjennomsnitt	83	89	14	31	26	37	46

*) n = antall er de som har svart på spørsmålet i det aktuelle fylket.

Tabell 5.16.22

Fysioterapeuten min og polio svarene fylkesvis fordelt

n = *)	Fra tabell 5.16.7 Har du fast fysioterapeut som du går til? Ja (i %)	Fra tabell 5.16.15 Befaler du egen andel hos fysioterapeuten Ja (i %)	Fra tabell 5.16.11 Fysioterapeuten har: God kunnskap om polio! (i %)	Fra tabell 5.16.11 Fysioterapeuten har middelskunnskap om polio! (i %)	Fra tabell 5.16.11 Fysioterapeuten har dårlig kunnskap om polio! (i %)	Fra tabell 5.16.12 Ønske om annen fysioterapeut til dine behandlinger Ja (i %) Nei (i %)	
	Østfold	47	3	15	22	12	15
Akershus	40	4	15	23	25	33	30
Oslo	41	6	20	20	18	24	40
Hedmark	42	3	23	19	26	34	40
Oppland	50	10	7	27	27	27	39
Buskerud	42	1	10	28	15	18	36
Vestfold	43	3	25	25	13	22	47
Telemark	34	5	18	18	7	12	38
Aust-Agder	42	8	26	16	13	13	45
Vest-Agder	34	2	14	27	6	14	33
Rogaland	27	3	13	19	24	28	20
Hordaland	47	4	23	32	14	14	47
Sogn og Fjordane	30	6	8	36	26	28	30
Møre og Romsdal	41	4	9	22	18	26	33
Sør-Trøndelag	41	5	19	24	12	8	45
Nord-Trøndelag	36	3	22	21	16	19	34
Nordland	25	8	15	11	26	18	34
Troms	31	1	1	36	27	28	16
Finnmark	10	10	-	-	21	10	10
Gjennomsnitt	39	4	16	23	17	21	37

*) n = antall er de som har svart på spørsmålet i det aktuelle fylket.

Tabell 5.16.23

Hvor godt fornøyd er du med det tilbudet som helsevesenet gir deg/kan gi deg når det gjelder dine problemer, plager og mén etter din polio eller senskader etter polio? Svarene fylkesvis fordelt.

Er du: n =*)	Svært godt fornøyd (i %)	Godt fornøyd (i %)	Hverken fornøyd eller misfornøyd (i %)	Misfornøyd (i %)	Svært misfornøyd (i %)	Ikke relevant Ikke svar (i %)
Østfold	-	15	35	27	4	18
Akershus	2	12	41	20	11	14
Oslo	1	17	41	18	9	13
Hedmark	10	8	37	19	10	15
Oppland	-	20	45	15	5	15
Buskerud	3	15	37	16	10	19
Vestfold	2	12	41	19	10	16
Telemark	4	15	41	15	6	19
Aust-Agder	5	25	35	16	-	19
Vest-Agder	2	19	47	10	4	19
Rogaland	-	6	42	20	12	20
Hordaland	1	21	43	15	7	15
Sogn og Fjordane	-	12	44	18	18	8
Møre og Romsdal	-	11	42	18	6	23
Sør-Trøndelag	2	28	41	12	2	15
Nord-Trøndelag	-	15	40	21	11	14
Nordland	2	12	32	23	16	15
Troms	-	4	51	22	13	10
Finnmark	-	-	50	10	10	29
Gjennomsnitt	2	15	41	18	8	16

*) n = antall er de som har svart på spørsmålet i det aktuelle fylket

Tabell 5.16.24

Utredning i forbindelse med din poliioskade/polioproblemer de siste 5 årene ved f.eks.: Sunnaas sykehus, Haukeland sykehus, Regionsykehuset i Trondheim o.lign? Svarene fylkesvis fordelt.

n = *)	Ja jeg har vært til utredning (i %)	Hvordan var du fornøyd med denne utredningen? n = 448					
		Svært godt fornøyd (i %)	Godt fornøyd (i %)	Hverken fornøyd eller misfornøyd (i %)	Misfornøyd (i %)	Svært misfornøyd (i %)	Ikke relevant ikke svar (i %)
Østfold	43	30	41	16	7	7	-
Akershus	47	28	28	31	11	2	-
Oslo	36	29	48	18	5	-	-
Hedmark	8	60	-	40	-	-	-
Oppland	24	-	81-	-	-	19	-
Buskerud	25	28	43	18	3	-	8
Vestfold	17	17	72	6	-	-	6
Telemark	8	58	26	-	16	-	-
Aust-Agder	18	32	57	11	-	-	-
Vest-Agder	34	23	51	11	-	9	6
Rogaland	21	7	36	36	16	7	-
Hordaland	42	9	43	26	8	7	8
Sogn og Fjordane	24	33	50	-	17	-	-
Møre og Romsdal	21	9	43	27	9	11	-
Sør-Trøndelag	59	17	55	24	3	-	1
Nord-Trøndelag	14	13	50	25	13	-	-
Nordland	23	29	41	15	7	7	-
Troms	4	33	33	33	-	-	-
Finnmark	-	-	-	-	-	-	-
Gjennomsnitt	31	22	45	22	6	3	2

*) n = antall er de som har svart på spørsmålet i det aktuelle fylket.

Tabell 5.16.25

Har du hatt ønske om omfattende utredning, men av ulike grunner ikke har fått det? Svarene fylkesvis fordelt.

n = *)	Ja, jeg har ønsket utredning men ikke fått det (i %)	Hva var årsaken til at du ikke fikk denne omfattende utredningen som du ønsket?				
		Legen har ikke villet søke for meg (i %)	Sykehuset i mitt fylke har ikke den nødvendige ekspertisen (i %)	Fylket har ikke villet gi meg garanti for å reise til et annet fylke med nødvendig ekspertise (i %)	Annet (i %)	Ikke svar (i %)
Østfold	32	24	18	-	51	6
Akershus	30	16	15	29	44	5
Oslo	28	13	9	2	55	26
Hedmark	42	19	28	24	24	16
Oppland	46	12	28	12	54	6
Buskerud	25	15	28	-	59	5
Vestfold	31	29	23	19	32	-
Telemark	31	19	32	8	38	17
Aust-Agder	13	20	50	-	15	15
Vest-Agder	33	16	27	22	42	-
Rogaland	41	10	42	17	44	3
Hordaland	27	16	5	4	68	8
Sogn og Fjordane	28	21	64	43	36	-
Møre og Romsdal	28	19	49	21	24	4
Sør-Trøndelag	23	27	5	11	35	24
Nord-Trøndelag	33	26	53	5	16	-
Nordland	40	22	22	9	45	11
Troms	61	16	45	4	44	2
Finnmark	40	26	-	-	100	-
Gjennomsnitt	31	18	25	11	44	9

*) n = antall er de som har svart på spørsmålene i det aktuelle fylket.
Mulig med flere svar.

Tabell 5.17.1

Hvordan føler du at du hittil er blitt behandlet av trygdekontoret?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Har du fått:			
5. Meget god behandling	16	18*	14
4. God behandling	34	33	35
3. Hverken god eller dårlig behandling	27	25	29
2. Dårlig behandling	6	6	6
1. Meget dårlig behandling	2	2	2
Ikke relevant / Ikke svar	15	16	15
Sum prosent	100	100	101
Gjennomsnitt	3,73,7	3,6	

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.17.2

Har du anket avslagsaker overfor trygdekontoret?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	26	23	28*
Nei	55	59*	51
Ikke relevant/ikke svar	20	19	20
Sum prosent	101	101	99

*) Signifikansnivå: 95 %

Tabell 5.17.3

Hvor mange saker har du anket overfor trygdekontoret?

n = 371	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
1 sak	59	58	60
2 saker	27	31	24
3 saker eller fler		9	8 10
Ikke relevant/ikke svar	20	19	20
Sum prosent	101	101	99
Gjennomsnitt antall saker	1,6	1,6	1,6

Tabell 15.17.4

Jeg fikk etter anke medhold (endret vedtak) i:

n = 371	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ingen saker	14	17	13
1 sak	47	45	48
2 saker	12	13	12
3 saker eller fler		3	2 4
Vet ikke/ikke svar	23	23	23
Sum prosent	99	100	100
Gjennomsnitt antall saker	1,1	1,0	1,1

Tabell 5.17.5

Føler du at du har/har hatt krav på ytelser fra trygdekontoret som har blitt avslått?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja	23	21	25
Nei	59	63*	56
Ikke svar	17	16	18
Sum prosent	99	100	99

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.17.6

I hvilken grad føler du at du har oversikt over dine rettigheter i forhold til folketrygden?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
4 I meget stor grad	16	19*	14
3 I noen grad	37	37	37
2 I liten grad	28	26	30
1 Overhodet ikke	10	9	10
Ikke svar	9	9	9
Sum prosent	100	100	100
Gjennomsnitt	2,7	2,7*	2,7

*) Signifikansnivå: 95%.

Tabell 5.18.1

Har du ekstra utgifter som du på grunn av din polio ikke får dekket av trygden?

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Ja, jeg har ekstra utgifter som ikke dekkes av trygden	41	39	43
Nei, jeg har ikke ekstra utgifter som ikke dekkes av trygden	52	54	50
Ikke svar	7	7	7
Sum prosent	100	100	100

Tabell 5.18.2

Hvor mye anslår du dine ekstra utgifter som ikke dekkes av trygden til å være pr. år?

n = 598	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Mindre enn kr. 5.760,- pr. år	47	46	47
Mellom kr. 5.760,- og kr. 8.640,- pr. år	22	19	24
Mere enn kr. 8.640,- pr. år	24	30	20
Ikke svar	7	5	8
Sum prosent	100	100	99

Tabell 5.18.3

Har du særfradrag ved skatteligningen

n = 1444	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Som mottaker av alderspensjon (§ 77.1)	11	12	9
Som mottaker av uførepensjon-/attføringspenger (§ 77.2)	37	34	39
Som mottaker av grunnstønad/hjelpestønad /attføringspenger (§ 77.4 -6)	20	25	17
Pga lettere nedsatt ervervsevne (§ 77.3)	3	3	3
Pga store utgifter pga sykdom som ikke dekkes av trygden (§ 77.4 -1 -5)	3	3	3
Dette finner jeg ikke ut av	8	6	10
Jeg har hatt særfradrag, men jeg har mistet det	2	2	1
Ikke svar	24	23	24
Sum prosent *	108	108	108

*) Mulig med flere svar

Tabell 5.18.4

Særfradrag pga store utgifter pga sykdom som ikke dekkes av trygden § 77.4 -1 -5

n = 48	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Under kr. 8.640,-	6	6	6
Kr. 8.640,-	57	67	49
Mellom kr. 8.640,- og kr. 17.296,-	-	-	-
Kr. 17.280,-	18	14	21
Over kr. 17.280,-	8	6	9
Vet ikke/ikke svar	12	7	15
Sum prosent	101	100	100

Tabell 6.1

Hvilke behandlingsformer mener du at du vil ha nytte av i fremtiden?

n = 1444	Ja			Nei/ikke relevant			Vet ikke			Ikke svar		
	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Fysikalsk behandling	66	60	72*	8	8	7	14	17*	11	12	15*	10
Massasje	66	59	72*	7	8	6	14	18*	10	13	15*	11
Apparattrening	25	29*	21	30	25	35'	23	25	22	22	22	21
Bassengtrening, varmt basseng	62	56	68*	9	9	9	13	18*	10	15	17	14
Bassengtrening, normal temperatur	15	18*	13	39	35	43*	18	19	16	28	28	27
Fotpleie	38	29	46*	21	25*	18	21	23	19	20	23*	18
Tilpassing av hjelpemidler	32	30	34	24	27*	22	20	18	21	24	25	23
Undervisning i bruk av hjelpemidler	16	12	19*	34	38*	32	23	22	23	27	28	26
Aktiviteter utendørs	28	34*	23	28	23	33*	19	19	19	25	24	25
Ridning	11	12	10	49	45	51*	15	16	14	25	27	24
Fotturer	25	26	25	41	38	45*	10	11	8	23	25	22
Skiturer	13	14	11	52	49	55*	10	10	9	26	27	24
Gymnastikk	22	20	23	37	36	38	17	18	16	24	26	23
Dans	17	13	21*	43	44	42	13	14	13	26	29	24
Samtale med lege/spesialist	54	52	56	11	10	12	14	16	13	20	22	19
Samtale med psykolog	18	16	19	38	38	37	19	19	19	25	27	24
Samtale med fysioterapeut	46	43	49*	16	14	17	15	17*	13	23	26	21
Samtale med sosionom	15	14	16	38	39	37	20	19	22	26	28	25
Samtale med ergoterapeut	30	27	33	24	21	25	22	25*	19	25	27	23
Kurbadopphold i Norge	29	24	34*	22	23	21	25	27	23	24	26	22
Helsesportsenter i Norge	28	29	26	24	22	25	23	23	24	25	25	24
Opphold i Syden uten behandling	33	32	34	22	21	24	19	20	18	26	27	24
Opphold i Syden med behandling	45	43	46	17	17	17	18	19	18	20	21	19
Aromaterapi	17	9	23*	27	30*	24	32	34	31	24	27*	22
Soneterapi	14	10	18*	28	30	26	34	34	34	24	27*	21
Akupunktur	14	10	17*	30	31	30	32	32	32	25	27*	22
Annet	5	3	6*	18	19	17	27	28	26	51	50	51

*) Signifikansnivå: 95 %.

Tabell 6.2
Hvilke tre behandlingsformer i fremtiden setter du som 1., 2. eller 3. prioritet?

n = 1444	1. prioritet			2. prioritet			3. prioritet		
	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)	Totalt (i %)	Mann (i %)	Kvinne (i %)
Fysikalsk behandling	28	26	30	24	22	26	26	25	27
Massasje	19	16	21*	19	16	22*	20	17	23*
Apparattrening	4	5	3	4	4	3	5	5	4
Bassengtrening, varmt basseng	17	14	20*	16	12	20*	23	17	27*
Bassengtrening, normal temperatur	2	3	2	1	1	1	2	3	1
Fotpleie	4	3	4	2	1	3*	3	1	4*
Tilpassing av hjelpemidler	3	4	3	2	2	2	3	2	3
Undervisning i bruk av hjelpemidler	1	1	1	-	-	-	**	**	**
Aktiviteter utendørs	2	3	2	2	3	2	3	4	2
Ridning	1	2	1	1	1	1	1	2	1
Fotturer	2	2	2	2	3	2	3	4	2
Skiturer	1	1	1	1	1	**	1	2	1
Gymnastikk	1	1	1	**	-	1	1	1	1
Dans	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Samtale med lege/spesialist	8	9	8	6	7	5	8	9	7
Samtale med psykolog	2	1	2	2	2	2	3	3	3
Samtale med fysioterapeut	2	1	2	1	1	**	2	1	2
Samtale med sosionom	1	1	1	**	-	**	**	-	**
Samtale med ergoterapeut	1	1	1	**	-	**	1	**	2
Kurbadopphold i Norge	4	4	5	1	**	2*	3	2	4
Helsesportsenter i Norge	4	5	4	3	4	2	5	6	4
Opphold i Syden uten behandling	5	6	4	2	2	2	5	4	5
Opphold i Syden med behandling	12	12	12	4	5	4	16	16	15
Aromaterapi	2	1	2*	1	1	**	2	2	2
Soneterapi	1	**	1*	**	-	**	1	**	1
Akupunktur	1	2	1	**	1	-	2	3	1
Annet	1	2	1	-	-	-	1	1	1
Ikke svar	42	44	40	53	57	50	57	60	54
Sum prosent***	172	171	176	148	147	151	199	191	199

*) Signifikansnivå: 95 %.

***) Prosentfall under 0,5.

****) Muligheter for flere svar.

Tabell 6.3

Hvor mange forventede leveår statistisk, har de som er med i undersøkelsen?

	Antall	Forventet resterende leveår	Sum
<i>De som i dag er:</i>			
Under 45 år	130	40	5.200
45-54 år	490	30	14.700
55-64 år	462	20	9.240
Over 64 år	361	12	4.332
			<u>33.472</u>

Et selskap i SIFO Management Group ab

“Poliundersøkelsen LFPS 1994”

gjennomføres av
Landsforeningen for polioskadde

L F P S

LANDSFORENINGEN
FOR POLIOSKADDE

Feedback Research AS
Rådhusgaten 7 B, 0151 Oslo
Tlf. +47 22 42 67 00 - Fax +47 22 33 61 66
FNR/Enterprise number: NO 937071981

COPENHAGEN GOTHENBURG HELSINKI NEW YORK OSLO PARIS SAN FRANCISCO STOCKHOLM

Anonymitetsgaranti

Feedback Research AS garanterer at alle som deltar i denne undersøkelsen er sikret full anonymitet både overfor vår oppdragsgiver (LFPS) og utenforstående, og at alle opplysninger blir behandlet konfidensielt. Det betyr at:

- Ditt navn aldri vil forekomme på spørreskjemaet.
- Bare Feedback Research sitt personale får ta hånd om de utfylte spørreskjemaene.
- Svarene bare fremstilles i form av tabeller og figurer.
- Det er helt umulig å identifisere hva enkeltpersoner har svart.
- Undersøkelsen gjennomføres i overensstemmelse med Norsk Markedsanalyse Forenings etiske regler.

Feedback Research AS

Pål Børresen
Avdelingssjef

Utfylling av spørreskjemaet

- 1 Dette spørreskjemaet inneholder spørsmål som har til hensikt å kartlegge forhold omkring sykdommen polio. For statistisk bruk er det videre stilt spørsmål om utdanning, arbeid og trygd, sosiale forhold samt helsevesenets forhold til polio.
- 2 De fleste spørsmålene skal besvares med kun ett svar, dersom det ikke er oppgitt noe annet. Sett en ring rundt tallet for det svar du velger, slik:

Spørsmål 1

- ① Det er pent vær i dag
- 2 Det er dårlig vær i dag

Spørsmål 2

Hva synes du om været i dag?

	Ja	Nei
1 Det er fint vær i dag	①	2
2 Det er dårlig vær i dag	1	②

- 3 Når du besvarer spørsmålene, så velg det alternativet som ligger nærmest din oppfatning selv om det ikke skulle være 100% dekkende. Vi ber deg besvare spørsmålene så oppriktig du kan.
- 4 Er det spørsmål du mener er helt umulig å besvare, hopp over dette og gå videre til neste.
- 5 Har du spørsmål til selve utfyllingen, så spør Pål Børresen i Feedback Research AS tlf. 22 42 67 00, Steinar Øyhaugen tlf. 33 08 16 88, Bjørn Lobben tlf. 32 75 21 02, eller den lokale representanten i Landsforeningen for polioskadde.
- 6 Vi ber deg returnere skjemaet i den ferdig frankerte svarkonvolutten så snart som mulig, og helst innen en uke etter at du har mottatt dette skjemaet.
- 7 Før du returnerer skjemaet, vær vennlig og kontroller at du ikke har oversett noen spørsmål.
- 8 Det anbefales å lese hele skjemaet igjennom før du begynner å besvare spørsmålene.
- 9 Rettelse ved feilmarkering utfører du slik:

Feilmarkering: ①

Rettelse: ~~①~~

Lykke til !

Hvorfor poliundersøkelse?

Mange av oss har, som du vet, fått nye og kanskje forsterkede helseproblemer i hverdagen. Ofte har den enkelte polioskadde hatt liten gjennomslagskraft for sine problemer vis a vis familie - venner - leger - helsevesenet generelt og ikke minst trygdemyndigheter.

På verdensbasis er kun noen få poliundersøkelser gjennomført. I Norge hadde vi en i 1988 og i Danmark en i 1993. Begge var gode undersøkelser, men de manglet en del spørsmål og problemstillinger. For å finne de manglende svarene, som vi vet våre 2.400 medlemmer kan bidra med, setter vi i gang:

“Poliundersøkelsen LFPS 1994”

Hva undersøkelsen vil gi svar på:

- *Senskadeproblemene omfang og alvor*
- *Utrednings- og behandlingstilbudet*
- *Bruken og kvaliteten på våre hjelpemidler*
- *Økonomi og trygdeforhold*
- *Og mye mer*

Hva vi ønsker å oppnå med resultatene:

- *Økt kunnskap hos den enkelte polioskadde om sin situasjon*
- *Fremstå som en homogen “pressgruppe” overfor leger, fysioterapeuter, trygdekontorer og “myndighetene” generelt, for å bedre kunnskapen og forståelsen for våre problemer*
- *Bedre utrednings- og behandlingstilbudet*
- *Bedre tilbudet og kvaliteten på hjelpemidler*
- *Via media gi informasjon om den polioskaddes hverdag*
- *Og mye mer*

Den største forutsetningen for at dette skal lykkes, er at **du** besvarer undersøkelsen.

Vi takker deg på forhånd for besvarelsen.

I denne spørreundersøkelsen "Poliundersøkelsen LFPS 1994" benyttes forskjellige navn på de fasene som de polioskadde har eller man antar at polioskadde har gjennomlevd. Disse fasene kan beskrives slik:

"AKUTTFASEN"

Den gangen man ble rammet av sykdommen poliomyelitt og var syk. For de fleste var denne perioden relativt kort og ble avløst av:

"REHABILITERINGSFASEN"

Dette er den perioden hvor man satte igang opptrening for å forsøke og få igjen førligheten i ben, armer mm. Operasjoner, trening og atter trening var stikkordene i denne perioden. Tilpassing av hjelpemidler og utdanning er også stikkord. Perioden kunne for enkelte vare i mange år. Man regner at denne fasen ble avsluttet når ytterligere operasjoner og trening ikke ga noe mere fremgang eller bedring. Denne fasen ble avløst av:

"STABILFASEN"

Polioen var en del av dagliglivet og hverdagen, den ga større eller mindre plager og man måtte leve med den. Man ble hverken bedre eller verre i forhold til sin polio. Denne fasen var som regel lang for de fleste som har gjennomlevet polio. Mange er fortsatt i denne fasen.

"SENSKADEFASEN"

I denne fasen opplever polioskadde nye funksjonstap og problemer. Dette kan skyldes en helt normal aldringsprosess, eventuelt p.g.a. andre sykdommer. Men det kan også være at problemene skyldes polioen, ofte betegnet som "post - poliosyndromet". For enkelte er problemene alvorlige og betydelige, mens andre ikke opplever noen større problemer.

PERSONALIA

1	Merk av for kjønn: 1 Mann 2 Kvinne	2	Hvilket år er du født? Noter årstall: _____
3	Hva er din sivilstatus i dag? 1 Ugift 2 Samboer/gift 3 Enke/enkemann 4 Skilt	4	Antall ekteskap (hvis aktuelt)? Noter antall: _____
5	Hva var din alder ved inngåelse av første ekteskap (hvis aktuelt)? Noter alder: _____	6	Hva var din ektefelles alder ved inngåelse av ditt første ekteskap (hvis aktuelt)? Noter alder: _____
7	(Dagens situasjon hvis aktuelt) Har din ektefelle / samboer polio ? 1 Ja 2 Nei	8	(Dagens situasjon hvis aktuelt) Har din ektefelle / samboer annen funksjonshemming ? 1 Ja 2 Nei
9	Har du barn og i såfall hvor mange? Noter antall barn: _____	10	Bor du alene eller sammen med noen? 1 Bor alene 2 Bor sammen med noen
11	Hva slags bolig bor du i? 1 Enebolig 2 Rekkehus 3 Leilighet i blokk 4 Aldershjem/institusjon 5 Annet: _____	12	Har du vokst opp på/i: 1 Spredtbygd strøk 2 Tettsted/liten by 3 Storby
13	Hvilket fylke bor du i? 1 Østfold 11 Rogaland 2 Akershus 12 Hordaland 3 Oslo 13 Sogn og Fjordane 4 Hedmark 14 Møre og Romsdal 5 Oppland 15 Sør Trøndelag 6 Buskerud 16 Nord Trøndelag 7 Vestfold 17 Nordland 8 Telemark 18 Troms 9 Aust-Agder 19 Finnmark 10 Vest-Agder	14	Hvor bor du i dag? 1 Spredtbygd strøk 2 Tettsted/liten by 3 Storby
		15	Kan du oppgi din høyde og vekt? a) Høyde _____ cm b) Vekt _____ kg

PERSONALIA

16	Er du medlem av: (Mulig med flere svar) 1 Landsforeningen for polioskadde (LFPS) 2 Landsforeningen mot poliomyelitt	17	Var du med på poliundersøkelsen i 1988? 1 Ja 2 Nei 3 Vet ikke

POLIO - AKUTTFASEN/ POLIO - REHABILITERINGSFASEN

18	Når fikk du polio? MÅ BESVARES! Noter årstall: _____ Hvor gammel var du da? _____ år	19	Var du innlagt på sykehus i den akutte fasen? 1 Ja, angi varighet: Antall år: ____ og mnd: ____ 2 Nei

20	Var du innlagt på opptreningsinstitusjon/ rehabiliteringsavdeling <u>etter</u> den akutte fasen? 1 Ja, angi varighet: Antall år: ____ og mnd: ____ 2 Nei	21	Hadde du mye trening/fysioterapi <u>etter</u> den akutte fasen? 1 Mer enn 3 ganger i uken 2 2 - 3 ganger i uken 3 Ca. 1 gang i uken 4 Mindre enn 1 gang i uken

22	Mange var på sykehus/institusjon, både i akutfasen og i rehabiliteringsfasen. Hvordan var din situasjon i disse to fasene? SETT RING RUNDT DET TALLET SOM STÅR TIL HØYRE FOR DET/DE ALTERNATIVENE SOM PASSER. MULIG MED FLERE SVAR <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 80%;"></th> <th style="width: 10%; text-align: center;">Akutfase</th> <th style="width: 10%; text-align: center;">Rehabiliteringsfase</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) Sykehus/institusjon nær hjemsted</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>b) Sykehus institusjon annet sted i Norge</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>c) Sykehus/institusjon i Sverige</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>d) Sykehus/institusjon i Danmark</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>e) Sykehus/institusjon i annet land</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> </tbody> </table> Noter navn på sykehus/institusjon i akutfasen: _____ _____ _____ Noter navn på sykehus/institusjon i rehabiliteringsfasen: _____ _____ _____ _____		Akutfase	Rehabiliteringsfase	a) Sykehus/institusjon nær hjemsted	1	2	b) Sykehus institusjon annet sted i Norge	1	2	c) Sykehus/institusjon i Sverige	1	2	d) Sykehus/institusjon i Danmark	1	2	e) Sykehus/institusjon i annet land	1	2
	Akutfase	Rehabiliteringsfase																	
a) Sykehus/institusjon nær hjemsted	1	2																	
b) Sykehus institusjon annet sted i Norge	1	2																	
c) Sykehus/institusjon i Sverige	1	2																	
d) Sykehus/institusjon i Danmark	1	2																	
e) Sykehus/institusjon i annet land	1	2																	

POLIO - AKUTTFASEN/ POLIO - REHABILITERINGSFASEN

23 Besvares av deg som var på sykehus eller institusjon.
Hvor ofte fikk du besøk?

- 1 Jeg fikk ofte besøk
- 2 Jeg fikk sjelden besøk
- 3 Jeg fikk aldri besøk

24 Besvares av deg som fikk besøk mens du var på sykehus eller institusjon.
Hvem fikk du vanligvis besøk av?

MULIG MED FLERE SVAR

- 1 Foreldre
- 2 Søsken
- 3 Familie
- 4 Venner
- 5 Andre

POLIO - AKUTTFASEN: LAMMELSER

25 Dersom du tenker tilbake på den akutte fasen i ditt sykdomsbilde, hvilke deler av kroppen var det som ble rammet av lammelser - og hvor sterke var lammelsene?

Velg det alternativet som ligger nærmest din oppfatning selv om det ikke skulle være 100% dekkende.

ALLE SPØRSMÅL MÅ MARKERES!

Eksempel:	Ingen lammelse	Noe lammelse	Stor lammelse	Helt lammet	Husker ikke/ Vet ikke
Høyre fot	0	1	2	3	4

"Akuttfasen"	Ingen lammelse	Noe lammelse	Stor lammelse	Helt lammet	Husker ikke/ Vet ikke
a) Høyre ben/fot/hofte	0	1	2	3	4
b) Venstre ben/fot/hofte	0	1	2	3	4
c) Høyre arm/hånd/skulder	0	1	2	3	4
d) Venstre arm/hånd/skulder	0	1	2	3	4
e) Ryggmuskulatur	0	1	2	3	4
f) Nakkemuskulatur	0	1	2	3	4
g) Magemuskulatur	0	1	2	3	4
h) Pustemuskulatur	0	1	2	3	4
i) Svelgmuskulatur	0	1	2	3	4

POLIO - AKUTTFASEN/ POLIO - REHABILITERINGSFASEN

26

Brukte du ventilator/jernlunge/
pustehjelpemidler i akutfasen?

- 1 Ja
- 2 Nei

27

Det er stor variasjon med hensyn til hvor lang
rehabiliteringsfasen var for den enkelte, fra
måneders til flere år. Hvor lang tid tok det for deg
fra du fikk polio til du var i det vi kaller
den stabile fasen?

Angi varighet av rehabiliteringsfasen:

Omtrent antall år: _____

POLIO - REHABILITERINGSFASEN: OPERASJONER

28

Er du operert pga. din polio, og eventuelt antall og type operasjoner?

- 1 Ja
- 2 Nei

HVIS JA:

Noter antall: _____

Operasjon	Hvor gammel var du da:	Type operasjon	Var operasjonen vellykket:		
			Ja	Nei	Vet ikke
1	_____	_____	1	2	3
2	_____	_____	1	2	3
3	_____	_____	1	2	3
4	_____	_____	1	2	3
5	_____	_____	1	2	3
6	_____	_____	1	2	3
7	_____	_____	1	2	3
8	_____	_____	1	2	3
9	_____	_____	1	2	3
10	_____	_____	1	2	3

POLIO - STABILFASEN: LAMMELSER

29

Hadde du lammelser etter at du hadde gjennomgått rehabilitering - og eventuelt hvor sterke var disse lammelsene?

Velg det alternativet som ligger nærmest din oppfatning selv om det ikke skulle være 100% dekkende.

Eksempel:	Ingen lammelse	Noe lammelse	Stor lammelse	Helt lammet	Husker ikke/ Vet ikke
Høyre fot	0	1	2	3	4

ALLE SPØRSMÅLENE MÅ MARKERES!

"Stabilfasen"	Ingen lammelse	Noe lammelse	Stor lammelse	Helt lammet	Husker ikke/ Vet ikke
a) Høyre ben/fot/hofte	0	1	2	3	4
b) Venstre ben/fot/hofte	0	1	2	3	4
c) Høyre arm/hånd/ skulder	0	1	2	3	4
d) Venstre arm/hånd/ skulder	0	1	2	3	4
e) Ryggmuskulatur	0	1	2	3	4
f) Nakkemuskulatur	0	1	2	3	4
g) Magemuskulatur	0	1	2	3	4
h) Pustemuskulatur	0	1	2	3	4
i) Svelgmuskulatur	0	1	2	3	4

POLIO - STABILFASEN: HJELPEMIDLER

30

Hvilke hjelpemidler benyttet du deg av i den stabile fasen, og hvor ofte benyttet du disse?

ALLE SPØRSMÅLENE MÅ MARKERES!

	Benyttet ikke	Benyttet ved behov (av og til)	Benyttet alltid
a) Ortopediske sko	1	2	3
b) Bandasje(orthose)kne/fot	1	2	3
c) 1 stokk	1	2	3
d) 2 stokker	1	2	3
e) 1 krykke	1	2	3
f) 2 krykker	1	2	3
g) 1 kortskinne	1	2	3
h) 2 kortskinner	1	2	3
i) 1 lang låsebandasje	1	2	3
j) 2 lange låsebandasjer	1	2	3
k) Korsett	1	2	3
l) Gåstol	1	2	3
m) Rullestol manuell	1	2	3
n) Rullestol elektrisk	1	2	3
o) Respirator/ andre pustehjelpemidler	1	2	3
p) Hjelpemidler for hender/ armer	1	2	3
q) Andre hjelpemidler			

Noter hvilke andre hjelpemidler (f.eks. El.drevet tannbørste, trillebord, dusjstol, arbeidsstol, løfteutstyr til seng, toalett osv.):

POLIO - STABILFASEN: FUNKSJON

31

Hvilke av følgende gjøremål trengte du hjelp av andre for å få utført i den stabile fasen?

ALLE SPØRSMÅLENE MÅ MARKERES!

	Trengte hjelp	Trengte ikke hjelp når tilrettelagt for funksjonshemmet	Trengte ikke hjelp
a) Gå på toalettet	1	2	3
b) Personlig hygiene	1	2	3
c) Kle på/av meg	1	2	3
d) Legge meg/stå opp	1	2	3
d) Spise eller svelge	1	2	3
e) Å gå	1	2	3
f) Gå opp eller ned trapper	1	2	3
g) Bære "ting"	1	2	3
h) Husstell	1	2	3
i) Annet, noter:			

POLIO - DAGENS SITUASJON: LAMMELSER

32

Hvordan opplever du dagens situasjon?

Eksempel:	Ingen lammelse	Noe lammelse	Stor lammelse	Helt lammet	Husker ikke/ Vet ikke
Høyre fot	0	1	2	3	4

ALLE SPØRSMÅL MÅ MARKERES!

"Dagens situasjon"	Ingen lammelse	Noe lammelse	Stor lammelse	Helt lammet	Husker ikke/ Vet ikke
a) Høyre ben/fot/hofte	0	1	2	3	4
b) Venstre ben/fot/hofte	0	1	2	3	4

POLIO - DAGENS SITUASJON: LAMMELSER

	Ingen lammelse	Noe lammelse	Stor lammelse	Helt lammet
c) Høyre arm/hånd/skulder	0	1	2	3
d) Venstre arm/hånd/skulder	0	1	2	3
e) Ryggmuskulatur	0	1	2	3
f) Magemuskulatur	0	1	2	3
g) Pustemuskulatur	0	1	2	3
h) Svelgmuskulatur	0	1	2	3

POLIO - DAGENS SITUASJON: HJELPEMIDLER

33

Hvilke hjelpemidler benytter du deg av i dagens situasjon, og hvor ofte benytter du disse?

	Benytter ikke	Benytter ved behov (av og til)	Benytter alltid
a) Ortopediske sko	1	2	3
b) 1 stokk	1	2	3
c) 2 stokker	1	2	3
d) 1 krykke	1	2	3
e) 2 krykker	1	2	3
f) 1 kortskinne	1	2	3
g) 2 kortskinner	1	2	3
h) 1 lang låsebandasje	1	2	3
h) 2 lange låsebandasjer	1	2	3
i) Korsett	1	2	3
j) Gåstol	1	2	3
k) Rullestol manuell	1	2	3
l) Rullestol elektrisk	1	2	3

POLIO - DAGENS SITUASJON: HJELPEMIDLER

	Benytter ikke	Benytter ved behov	Benytter alltid
m) Respirator/ andre pustehjelpemidler	1	2	3
n) Hjelpemidler for hender/ armer	1	2	3
o) Andre hjelpemidler	1	2	3

Noter andre hjelpemidler (f.eks. El.drevet tannbørste, trillebord, dusjstol, arbeidsstol, løfteutstyr til seng/toalett):

POLIO - DAGENS SITUASJON: FUNKSJON

34

Hvilke av følgende gjøremål trenger du hjelp av andre for å få utført ?

	Trenger hjelp	Trenger ikke hjelp når tilrettelagt for funksjonshemmede	Trenger ikke hjelp
a) Gå på toalettet	1	2	3
b) Personlig hygiene	1	2	3
c) Kle på/av meg	1	2	3
d) Legge meg/stå opp	1	2	3
d) Spise eller svelge	1	2	3
e) Å gå	1	2	3
f) Gå opp eller ned trapper	1	2	3
g) Bære "ting"	1	2	3
h) Husstell	1	2	3
i) Annet, noter:	1	2	3

POLIO - DAGENS SITUASJON: HJELPEMIDLER

35

For å lette hverdagen for funksjonshemmede, er det utviklet en rekke spesialinnredninger til hus.

Har du noen av følgende?

ALLE SPØRSMÅLENE MÅ MARKERES!

	Ja	Nei
a) Spesielt tilrettelagt hus	1	2
b) Kjørerampe/heis	1	2
c) Spesialinnredet/tilpasset kjøkken	1	2
d) Spesielle hjelpemidler i kjøkkenet	1	2
e) Spesialinnredet/tilpasset bad	1	2
f) Spesielle hjelpemidler i bad	1	2
g) Spesielle hjelpemidler for huset ellers	1	2
h) Garasjeåpner	1	2
i) Andre hjelpemidler, noter:	1	2

36

Om du har spesialinnredet hus, kjøkken, bad, inngangsparti osv, hvordan er dette finansiert?

MULIG MED FLERE SVAR

- 1 Bekostet helt med egne midler
- 2 Bekostet delvis med egne midler
- 3 Tatt opp ordinært lån
- 4 Tatt opp lån på særvilkår
- 5 Helt dekket av folketrygden
- 6 Delvis dekket av folketrygden
- 7 Tilskudd fra annet hold

Om du har bekostet ombyggingen/tilpassingen helt eller delvis selv, hvor mye anslår du at denne finansieringen koster deg i året. Summen av renter og avdrag på lånet, og/eller det rentetapet som du har på egne midler: Kr _____ pr år?

37

Disponerer du bil?

MULIG MED FLERE SVAR

1 Ja, bil med automatgir	5 Ja, bil med rullestolheis
2 Ja, bil med servostyring	6 Sitter i egen rullestol som bilfører
3 Ja, bil med annet spesialutstyr (håndstyrt gass etc.)	7 Ja, bil uten hjelpemidler
4 Ja, bil med tilpasset sete	8 Nei, disponerer ikke bil

POLIO - DAGENS SITUASJON: HJELPEMIDLER

38 Benytter du deg av annen transport? 1 Ja 2 Nei Dersom ja Hva slags transport er dette? Noter:	39 Fungerer de hjelpemidlene (som nevnt i spm. 31-35-37) som du bruker i dag tilfredsstillende? 1 Ja 2 Nei Dersom nei Hva er det ved dine hjelpemidler som ikke fungerer? Noter:

POLIO - SENSKADER

40 **Har du i de senere år opplevd at du er blitt svakere i muskulaturen?**

	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
a) I tidligere polioskadet muskulatur	1	2	_____
b) I tidligere ikke polioskadet muskulatur	1	2	_____

Eventuelt hvilke muskler: _____

41 **Besvares av deg som har blitt svakere i muskulaturen. Hvor er du blitt svakere?**

	Ja	Nei
a) Høyre ben/fot/hofte	1	2
b) Venstre ben/fot/hofte	1	2
c) Høyre arm/hånd/skulder	1	2
d) Venstre arm/hånd/skulder	1	2
e) Ryggmuskulatur	1	2
f) Nakkemuskulatur	1	2
g) Magemuskulatur	1	2
h) Pustemuskulatur	1	2
i) Svelgmuskulatur	1	2

POLIO - SENSKADER

42

Har du opplevd tap av muskelstørrelse eller volum?

	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
a) I tidligere polioskadet muskulatur	1	2	_____
b) I tidligere ikke polioskadet muskulatur	1	2	_____

Eventuelt hvilke muskler: _____

43

Har du siden den stabile fasen opplevd nye muskelsmerter?

	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
a) I tidligere polioskadet muskulatur	1	2	_____
b) I tidligere ikke polioskadet muskulatur	1	2	_____

Eventuelt hvor: _____

44

Har du siden den stabile fasen opplevd nye smerter?

	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
a) Nye leddsmerter	1	2	_____
b) Smerter generelt	1	2	_____

Eventuelt hvor: _____

45

Har du opplevd nummenhet og tap av hudfølelse?

	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
a) Opplevd nummenhet	1	2	_____
b) Opplevd tap av hudfølelse	1	2	_____

Eventuelt hvor: _____

POLIO - SENSKADER

46	Opplever du/har du opplevd:		
	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
	a) Påfallende tretthet/slitenhet generelt		
	- på formiddagen	1 2	_____
	- på ettermiddagen	1 2	_____
	- på kvelden	1 2	_____
	b) Påfallende tretthet/slitenhet ved anstrengelser		
	1	2	_____

47	Har du fått lav toleransegrense når det gjelder kulde?		
	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
	1	2	_____

48	Har du fått plager med:		
	Ja	Nei	
	- at du har kalde bein	1	2
	- at du har varme/brennende bein	1	2
	- at du har kalde hender	1	2
	- at du har varme/brennende hender	1	2
	- at du ofte fryser/fryser mye	1	2
	- at du reagerer på værromslag	1	2

49	Har du opplevd å få:		
	Ja	Nei	Ikke relevant
	a) Økte smerter i kulde	1 2	3
	b) Mindre smerter i varme	1 2	3

50	Har du fått plager med hodepine?		
	KUN ETT SVAR		Noter når på døgnet du er plaget MULIG MED FLERE SVAR:
	1	Veldig ofte	a) Morgen
	2	Ofte	b) Formiddag
	3	Av og til	c) Ettermiddag
	4	Sjelden	d) Kveld
	5	Aldri	

POLIO - SENSKADER

51

Har du fått:

	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da
a) Konsentrasjonsproblemer	1	2	_____
b) Påfallende pustebesvær ved anstrengelser	1	2	_____
c) Påfallende pustebesvær uten tilknytning til anstrengelser	1	2	_____
d) Forandring i stemmen	1	2	_____
e) Hevelser i legger/føtter	1	2	_____
f) Andre plager	1	2	_____

Dersom andre plager, hvilke plager er dette?

Noter: _____

52a

Har du fått vanskeligheter med søvnen?

Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da?
1	2	_____

52b

Opplever du noen av følgende vanskeligheter i forbindelse med søvn og hvile?

	Ja	Nei	Dersom ja, hvor gammel var du da
a) Vanskeligheter med å sovne om kvelden (innsovning)	1	2	_____
b) Stadig oppvåkning om natten	1	2	_____
c) Unormalt uopplagt om morgenen	1	2	_____
d) Unormalt søvnig om kvelden	1	2	_____
e) Hodepine om morgenen	1	2	_____
f) Stadige mareritt	1	2	_____
g) Behov for søvn om dagen	1	2	_____
h) Behov for hvile en gang om dagen	1	2	_____
i) Behov for hvile flere ganger om dagen	1	2	_____

POLIO - SENSKADER

53a Opplever du selv at dine eventuelle nye helseplager har sammenheng med din polio?

- 1 Ikke sammenheng med polio
- 2 Delvis sammenheng med polio
- 3 Vesentlig sammenheng med polio

53b Post-poliosyndromet arter seg som ny muskelsvakhet, ny smerte eller ny trettbarhet hos personer som tidligere har hatt polio. Tror du at du har post-poliosyndromet?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Vet ikke

54a Har du andre sykdommer eller skader?

- 1 Ja
- 2 Nei

Dersom ja
Hvilke sykdommer/skader er dette?

Noter: _____

54b (Dersom ja spørsmål 54a)

Hemmer den/disse sykdommene din funksjonstilstand?

- 1 Ja
- 2 Nei

55 Bruker du medikamenter?

	Fast	Av og til	Bruker ikke
1 Smertestillende	1	2	3
2 Beroligende/nervemedisin	1	2	3
3 Sovemedisin	1	2	3
4 Hjertemedisin	1	2	3
5 Ja, andre	1	2	3

Noter andre: _____

56 Røyker du?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Har røkt tidligere, men har sluttet

57 Besvares dersom du røyker nå.
Hvor lenge har du røkt?

Noter antall år: _____

58 Besvares dersom du røyker.
Hvor mange sigaretter røyker du gjennomsnittlig pr. dag?

- 1 Mindre enn 5 sigaretter pr. dag
- 2 Mellom 5 og 20 sigaretter pr. dag
- 3 Mellom 20 og 30 sigaretter pr. dag
- 4 Over 30 sigaretter pr. dag

UTDANNELSE / ARBEID / TRYGD

59a

Merk av for din utdanning.

MERK AV ALLE RELEVANTE ALTERNATIVER

Almenutdanning

- 1 Folkeskole/framhaldsskole
- 2 Realskole/ungdomsskole
- 3 Folkehøyskole

Videreutdanning

- 4 Ingen
- 5 Handelsskole/yrkesskole
- 6 Artium/handels gym
- 7 Videregående skole/yrkesutdanning/fagskole
- 8 Universitet/høyskole
- 9 Annen utdanning

Noter annen utdanning

59b

Dersom du var innlagt på institusjon, hadde du undervisning i forbindelse med oppholdet?

- 1 Ja, antall år: _____
- 2 Nei

59c

Dersom ja, vil du si denne undervisningen var likeverdig med det du ellers ville fått?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Vet ikke

59d

Fikk du, alt i alt, et redusert utdanningstilbud som følge av din polio/funksjonshemming?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Vet ikke

59e

Dersom ja, var dette ;

- 1 pga. fysisk utilgjengelighet
- 2 pga. geografisk beliggenhet
- 3 pga. opphold på institusjon
- 4 pga. mangelfullt attføringstilbud
- 5 annet, noter: _____

60

Hva er/var ditt hovedyrke?

Noter yrke: _____

61

Hva er din årsinntekt i dag?

- 1 Mindre enn 100.000
- 2 Mellom 100 - 200.000
- 3 Mellom 200 - 300.000
- 4 Over 300.000

62

Hvordan har din arbeidssituasjon vært i årene etter at du ble rammet av polio og frem til dagens situasjon?

	I den stabile fasen Antall år	Dagens situasjon Antall år
1 Har ikke vært i lønnet arbeide	_____	_____
2 Har arbeidet heltid	_____	_____
3 Har arbeidet deltid	_____	_____
4 Husmor/husfar	_____	_____
Antall timer lønnet arbeide i uken:	_____	_____

UTDANNELSE / ARBEID / TRYGD

63 Har du skiftet/sluttet i arbeid pga polio? 1 Ja 2 Nei	64 Er du eller har du vært på attføring i stabilfasen eller senere pga. polio? 1 Ja 2 Nei												
65 Har du redusert arbeidstiden pga. polio? 1 Ja 2 Nei	66 Besvares dersom du er yrkesaktiv i dag. Hvordan er arbeidstiden din i dag? 1 Passe 2 For lang 3 For kort 4 Ingen formening												
67 Besvares dersom du er yrkesaktiv i dag. Ønsker du å trappe ned som en følge av polioen? 1 Ja 2 Nei 3 Vet ikke	68 Mottar du alderspensjon? 1 Ja 2 Nei 3 Var uføretrygdet før jeg fikk alderspensjon												
69 Besvares dersom du mottar alderspensjon. Hvilken form for alderspensjon mottar du? MULIG MED FLERE SVAR 1 Minstepensjon fra folketrygden 2 Tilleggspensjon fra folketrygden 3 Pensjon fra pensjonskasse i arbeidsforhold 4 Pensjon fra egen pensjon 5 Annet	70 Dersom du <u>ikke</u> er uføretrygdet. Har du planer om å søke uføretrygd? 1 Ja 2 Nei 3 Vet ikke												
71 Dersom du har <u>delvis</u> uføretrygd. Har du planer om å søke ytterligere uføretrygd? 1 Ja 2 Nei 3 Vet ikke	72 Dersom du er/har vært uføretrygdet. I hvor mange år har du vært: MERK AV NÆRMESTE UFØREGRAD MULIG MED FLERE SVAR <table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>Antall år</th> <th>Hvor gammel var du da.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) 50% uføretrygdet</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>b) 75% uføretrygdet</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>c) 100% uføretrygdet</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> </tbody> </table>		Antall år	Hvor gammel var du da.	a) 50% uføretrygdet	_____	_____	b) 75% uføretrygdet	_____	_____	c) 100% uføretrygdet	_____	_____
	Antall år	Hvor gammel var du da.											
a) 50% uføretrygdet	_____	_____											
b) 75% uføretrygdet	_____	_____											
c) 100% uføretrygdet	_____	_____											

UTDANNELSE / ARBEID / TRYGD

73

Besvares dersom du mottar trygdeytelser. Besvares også dersom du mottok disse ytelsene før alderspensjon.

Hva slags stønad mottar/mottok du?

- 1 Uføretrygd
- 2 Grunnstønad
- 3 Hjelpstønad
- 4 Attføringspenger
- 5 Sykepenger
- 6 Stønad til bil
- 7 Annet

Noter annet: _____

74

Hvordan føler du at du hittil har blitt behandlet av trygdekontoret? Har du fått:

- 1 Meget god behandling
- 2 God behandling
- 3 Hverken god eller dårlig behandling
- 4 Dårlig behandling
- 5 Meget dårlig behandling
- 6 Ikke relevant

75

Har du anket avslagsaker overfor trygdekontoret?

- 1 Ja
- 2 Nei

Hvis ja. Hvor mange saker har du anket?

_____ antall saker

Jeg fikk etter anke medhold (endret vedtak) i:

_____ antall saker

76

Føler du at du har/har hatt krav på ytelse fra trygdekontoret som har blitt avslått?

- 1 Ja
- 2 Nei

Dersom ja, hvilke?

77

I hvilken grad føler du at du har oversikt over dine rettigheter i forhold til folketrygden?

- 1 I meget stor grad
- 2 I noen grad
- 3 I liten grad
- 4 Overhodet ikke

78

Har du hjemmehjelp?

- 1 Ja
- 2 Nei

Hvis ja. Hvor mange timer i uken?

- 1 Mindre enn 2 timer
- 2 2 - 4 timer
- 3 4 - 8 timer
- 4 Over 8 timer

Hvor mye betaler du i egenandel pr. time: Kr _____

79

Jeg har behov for hjemmehjelp/mere hjemmehjelp, men jeg får det ikke

- 1 Ja
- 2 Nei

SOSIALT NETTVERK OG PSYKISKE FORHOLD

80

Nedenfor har vi satt opp noen utsagn vedrørende hvordan de ulike medlemmene i din familie kan oppføre seg i forhold til deg og din polio. I tillegg til rent fysiske skader, har det vist seg å være flere som opplever å få psykiske problemer eller senskader etter sin polio.

Vi ber deg for hvert utsagn ta stilling til i hvilken grad de ulike utsagnene stemmer for deg og din situasjon.

Eksempel

Det er fint vær i dag

Stemmer i stor grad	Stemmer i noen grad	Stemmer ikke	Vet ikke/ ikke relevant
3	2	1	0

MERK KUN AV ETT ALTERNATIV FOR HVERT UTSAGN - MARKER ALLE SPØRSMÅL

	Stemmer i stor grad	Stemmer i noen grad	Stemmer ikke	Vet ikke/ ikke relevant
a) Foreldrene mine gav meg omsorg og "psykisk" støtte dengang jeg fikk polio - og i oppveksten	3	2	1	0
b) Jeg opplever at jeg har fått psykisk mén etter den behandling jeg fikk dengang jeg ble rammet av polio	3	2	1	0
c) Jeg har ofte snakket med foreldre og søsken om polioskaden	3	2	1	0
d) Jeg opplever manglende forståelse og støtte fra min ektefelle/samboer når det gjelder min polio	3	2	1	0
e) Jeg har kunnet snakke åpent om min polioskade med min ektefelle/samboer	3	2	1	0
f) Jeg opplever manglende forståelse og støtte fra mine barn når det gjelder min polio	3	2	1	0
g) Jeg har kunnet snakke åpent om min polioskade med mine venner	3	2	1	0
h) Det var en psykisk påkjenning for meg å få senskader	3	2	1	0
i) Jeg føler at jeg i dag takler senskadene bra	3	2	1	0
j) Jeg er i dag plaget med angst, indre spenning og uro	3	2	1	0
k) Jeg er i dag plaget med depresjon og motløshet	3	2	1	0
l) Jeg er stort sett glad og fornøyd	3	2	1	0

SOSIALT NETTVERK OG PSYKISKE FORHOLD

	Stemmer i stor grad	Stemmer i noen grad	Stemmer ikke	Vet ikke/ ikke relevant
m) Jeg er stort sett trist og lei meg	3	2	1	0
n) Jeg har vansker med konsentrasjonen	3	2	1	0
o) Jeg har mottatt behandling for psykiske plager siste 5 år	3	2	1	0

81 Omtrent hvor mange nære venner har du - personer du trives sammen med og kan snakke fortrolig med? 1 Ingen 2 En 3 Flere. Antall: _____	82 Hvor ofte treffer du venner og slektninger som du ikke bor sammen med, feks. på besøk hos andre, å gå ut sammen med, snakke i telefonen med? 1 Minst en gang i uken 2 Sjeldnere enn hver uke, men minst en gang i måneden 3 Sjeldnere enn hver måned

83 Er det noen blant dem som står deg nær, som viser deg oppmerksomhet og som er interessert i det du holder på med? 1 Viser ingen eller lite varme og interesse 2 Ja, viser noe varme og interesse 3 Ja, viser mye varme og interesse	84 Forekommer det at du føler deg ensom? 1 Aldri/sjelden 2 Av og til 3 Ofte

85 Har du vært utsatt for mobbing eller erting på grunn av din polio? (mulig med flere svar) 1 Ja, av søsken 2 Ja, av foreldre 3 Ja, av andre i familien 4 Ja, av venner 5 Ja, av skolekamerater 6 Ja, av arbeidskolleger 7 Ja, av naboer 8 Ja, av andre personer 9 Nei, jeg har ikke vært utsatt for mobbing eller erting	

86 BESVARES DERSOM DU ER BLITT MOBBET/ERTET I hvilken grad vil du si at denne mobbingen har vært en belastning for deg? 1 I meget stor grad 2 I noen grad 3 I liten grad 4 Overhodet ikke	

HELSE OG LIVSKVALITET

87

Hvor tilfreds er du med livet alt i alt?

Sett ring rundt det tallet som passer best med din situasjon i dag.

- 1 Meget utilfredsstillende
- 2 Utilfredsstillende
- 3 Ganske utilfredsstillende
- 4 Ganske tilfredsstillende
- 5 Tilfredsstillende
- 6 Meget tilfredsstillende

88

Hvilken oppfatning har du av din egen helse?

a) Hvordan er din helse for tiden?

- 1 Dårlig
- 2 Ikke helt god
- 3 God
- 4 Svært god

b) Føler du at din generelle helsetilstand endrer seg for tiden?

- 1 Blir gradvis verre
- 2 Blir gradvis bedre
- 3 Helsetilstanden er stabil

c) Føler du at din legemlige helse endrer seg for tiden?

- 1 Blir gradvis verre
- 2 Blir gradvis bedre
- 3 Min legemlige helse er stabil

d) Føler du at din psykiske helse endrer seg for tiden?

- 1 Blir gradvis verre
- 2 Blir gradvis bedre
- 3 Min psykiske helse er stabil

e) Opplever du at du har en funksjonshemming? (Angi alvorlighetsgrad)

- 1 Ingen
- 2 Ubetydelig
- 3 Lett
- 4 Ganske alvorlig
- 5 Svært alvorlig

HOBBY- OG FRITIDSINTERESSER

89

Er du engasjert i:

(mulig med flere svar)

- 1 Foreningsarbeide generelt
- 2 Handikap/polioarbeide
- 3 Politisk arbeide
- 4 Sport/idrett
- 5 Kunst/kultur
- 6 Familie/barna/barnebarna
- 7 Annet, noter: _____

HOBBY- OG FRITIDSINTERESSER

90

Har du måttet slutte med tidligere fritidsinteresser eller hobbyer i de senere år som skyldes polioen eller senskader etter polioen?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Ikke relevant

EGEN ØKONOMI

91

Hvordan vil du beskrive din økonomiske situasjon i dag? Vil du karakterisere den som:

- 1 Meget god
- 2 God
- 3 Hverken god eller dårlig
- 4 Dårlig
- 5 Meget dårlig

92

Er du avhengig av å få økonomisk støtte fra andre i tillegg til trygdeytelser for at økonomien og dagliglivet skal gå rundt, og hvem mottar du i så fall økonomisk støtte fra?

- 1 Ja, støtte fra sosialkontoret
- 2 Ja, i form av bostøtte
- 3 Ja, støtte fra barna
- 4 Ja, støtte fra familien (gjelder ikke ektefelle/samboer)
- 5 Ja, støtte fra andre/annet hold
- 6 Nei, har ikke behov for økonomisk støtte
- 7 Ja, har behov for økonomisk støtte, men får det ikke

93

Får du redusert ytelsene fra folketrygden p.g.a. at ektefelles inntekt er for høy?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Ikke relevant

94

Har du ekstrautgifter på grunn av din polio som du ikke får dekket av trygden?

Eks: Utgifter til behandling, reiser til behandling, medisiner, snømåking, husarbeide, omsying av klær, sko mm.

- 1 Ja
- 2 Nei

95

Besvares dersom du har ekstrautgifter som du ikke får dekket.

Hvor mye anslår du dette til å være pr. år?

- 1 Mindre enn kr 5760,- pr. år
- 2 Mere enn kr 5760,- pr. år
- 3 Mere enn kr 8.640,- pr. år

EGEN ØKONOMI

96

Har du særfradrag ved skatteligningen? (Er du usikker, så se på siste års skatteavregning).

I 1993 var helt særfradrag kr 17.280,-, halvt særfradrag kr 8.640,-

MULIG MED FLERE SVAR

Størrelse på særfradraget

1 Som mottaker av alderspensjon (§ 77.1)	Kr: _____
2 Som mottaker av uførepensjon/attføringspenger (§ 77.2)	Kr: _____
3 Som mottaker av grunnstønad/hjelpestønad/attføringspenger (§ 77.3)	Kr: _____
4 Pga lettere nedsatt ervervsevne (§ 77.4-6)	Kr: _____
5 Pga store utgifter pga sykdom som ikke dekkes av trygden (§ 77.4 -1 -5)	Kr: _____
6 Dette finner jeg ikke ut av	
7 Jeg har hatt særfradrag, men jeg har mistet det	

HELSEVESENET

97

Hvor mange måneder eller år har det gått siden du sist var til behandling/ble undersøkt av lege for din polio?

Noter antall måneder/ år: _____mnd / _____år

98

Har du en fast lege "primærlege" som du går til?

- 1 Ja
- 2 Nei

99

Besvares dersom du har fast lege. Kjenner denne legen til din polio?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Vet ikke

100

Hvordan vil du beskrive din primærleges kunnskap om polio og senskader etter polio? Vil du si at han/hun har:

- 1 God kunnskap
- 2 Middels kunnskap
- 3 Dårlig kunnskap
- 4 Kan ikke vurdere det

HELSEVESENET

101

Kunne du ønske at du hadde en annen primærlege til dine polioproblemer?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Ikke relevant

102

Har du/har du hatt kontakt med følgende spesialister i forbindelse med din polio, og eventuelt hvor tilfreds er du med behandlingen?

	Har/har hatt kontakt		Dersom ja, er/ var du tilfreds	
	Ja	Nei	Ja	Nei
1 Fysikalsk medisiner	1	2	3	4
2 Nevrolog	1	2	3	4
3 Ortoped	1	2	3	4
4 Lungelege	1	2	3	4
5 Annet	1	2	3	4

Eventuelt hvilken: _____

102b

Har en lege/primærlege/spesialist noen gang fortalt deg at du har post-poliosyndromet?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Vet ikke
- 4 Ikke relevant

103

Hvor langt må du reise for å komme til en "spesialist" med dine polioproblemer?

Noter antall kilometer og reisetid: Antall km: _____ Antall timer: _____

Ikke relevant

104

Har du fast fysioterapeut?

- 1 Ja
- 2 Nei

105

Får du behandling av fysioterapeut?

- 1 Ja
- 2 Nei

Dersom ja: Hvor mange behandlinger har du hatt av fysioterapeut siste året: ca _____ antall ganger

Dersom ja: Hvor mange behandlinger har du hatt av fysioterapeut siste fem årene: ca _____ antall ganger

HELSEVESENET

106

Hvordan vil du beskrive din fysioterapeuts kunnskaper når det gjelder senskader etter polio.
Har hun/han :

- 1 God kunnskap
- 2 Middels
- 3 Dårlig kunnskap
- 4 Kan ikke vurdere det

107

Skulle du ønske at du hadde en annen fysioterapeut til din behandling?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Ikke relevant

108

Betaler du egenandel hos fysioterapeut ved behandling av din polio?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Ikke relevant

109

Hvor godt fornøyd er du med det tilbudet som helsevesenet gir deg/ kan gi deg når det gjelder dine problemer, plager og mèn etter din polio eller senskader etter polio? Er du:

- 1 Svært godt fornøyd
- 2 Godt fornøyd
- 3 Hverken fornøyd eller misfornøyd
- 4 Misfornøyd
- 5 Svært misfornøyd
- 6 Ikke relevant

110

Har du vært til **omfattende** utredning i forbindelse med din polioskade/polioproblemer de siste 5 årene ved feks. Sunnaas sykehus, Haukeland sykehus, Regionsykhuset i Trondheim ol.?

- 1 Ja
- 2 Ja, men etter anke
- 3 Nei

111

Besvares dersom du har hatt omfattende utredning. Hvilket sykehus var det som foretok denne utredningen? Dersom flere, tenker vi på den du anser som den mest omfattende.

Noter navnet på sykehuset: _____

Hvordan var du fornøyd med denne utredningen?

1 Svært godt fornøyd	4 Misfornøyd
2 Godt fornøyd	5 Svært misfornøyd
3 Hverken fornøyd eller misfornøyd	6 Ikke relevant

HELSEVESENET

112

Har du hatt ønske om omfattende utredning, men av ulike grunner ikke har fått det?

- 1 Ja
- 2 Nei

113

BESVARES KUN DERSOM DU SVARTE JA PÅ FORRIGE SPØRSMÅL.

Hva var årsaken til at du ikke fikk den omfattende utredningen som du ønsket?

- 1 Legen har ikke villet søke for meg
- 2 Sykehus i mitt fylke har ikke den nødvendige ekspertisen
- 3 Fylket har ikke villet gi meg garanti for å reise til et sykehus i et annet fylke med nødvendig ekspertise
- 4 Annet, noter: _____

TRENING

114

Hvor ofte har du i den "stabile fasen" drevet fysisk trening/aktivitet som f.eks. turgåing, hagearbeide, svømming, sykling etc. i mer enn 30 minutter?

- 1 Sjelden eller aldri
- 2 ca 1 gang i uken
- 3 2 - 3 ganger i uken
- 4 Oftere enn 3 ganger i uken

115

Hvor ofte driver du nå fysisk trening/aktivitet som f.eks. turgåing, hagearbeide, svømming, sykling etc. i mere enn 30 minutter?

- 1 Sjelden eller aldri
- 2 ca 1 gang i uken
- 3 2 - 3 ganger i uken
- 4 Oftere enn 3 ganger i uken

BEHANDLING

116

Det finnes en rekke ulike behandlingsformer for polioskader. Nedenfor har vi satt opp noen slike behandlingsformer. Hvilke av disse behandlingsformene har du benyttet deg av, og hvordan har du følt deg etter disse behandlingene? **MARKER ALLE SPØRSMÅL**

	Mye bedre	Bedre	Dårligere	Mye dårligere	Ingen forandring	Ikke benyttet
a) Fysikalsk behandling, øvelser	5	4	3	2	1	0
b) Fysikalsk behandling, elektroterapi	5	4	3	2	1	0
c) Trening/sportsaktiviteter	5	4	3	2	1	0
d) Massasje	5	4	3	2	1	0
e) Varme karbad	5	4	3	2	1	0
f) Varme pakninger	5	4	3	2	1	0
g) Respirator	5	4	3	2	1	0
h) Bassengtrening normal temperatur	5	4	3	2	1	0
i) Bassengtrening oppvarmet	5	4	3	2	1	0
j) Kurbadopphold	5	4	3	2	1	0
k) Helsesportsenter	5	4	3	2	1	0
l) Opphold i Syden uten behandling	5	4	3	2	1	0
m) Opphold i Syden med behandling	5	4	3	2	1	0
n) Aromaterapi	5	4	3	2	1	0
o) Soneterapi	5	4	3	2	1	0
p) Akupunktur	5	4	3	2	1	0
q) Fotpleie	5	4	3	2	1	0
r) Annet	5	4	3	2	1	0
Noter eventuelle andre behandlingsformer: _____						
_____						
Kommentarer: _____						
_____						

TILTAK I FREMTIDEN

117

Kryss av i rubrikk **JA** for de behandlingsformer som du mener at du vil ha nytte av i fremtiden.

Kryss av i rubrikk **NEI/IKKE RELEVANT** for de behandlingsformer som du mener at du ikke vil ha nytte av i fremtiden/ikke er aktuelle for deg.

Kryss av i rubrikken **VET IKKE** om du ikke vet.

Kryss av i rubrikk **PRIORITET** for de tre behandlingsformene som du prioriterer høyest.

DU KAN MERKE AV FLERE BEHANDLINGSFORMER

	Ja	Nei/ ikke relevant	Vet ikke	Prioritet
1) Fysikalsk behandling.....	☐	☐	☐	☐
2) Massasje.....	☐	☐	☐	☐
3) Apparat trening.....	☐	☐	☐	☐
4) Basseng trening, varmt basseng.....	☐	☐	☐	☐
5) Basseng trening, normal temperatur.....	☐	☐	☐	☐
6) Fotpleie.....	☐	☐	☐	☐
7) Tilpassing av hjelpemidler.....	☐	☐	☐	☐
8) Undervisning i bruk av hjelpemidler.....	☐	☐	☐	☐
9) Aktiviteter utendøres.....	☐	☐	☐	☐
10) Riding.....	☐	☐	☐	☐
11) Fotturer.....	☐	☐	☐	☐
12) Skiturer.....	☐	☐	☐	☐
13) Gymnastikk.....	☐	☐	☐	☐
14) Dans.....	☐	☐	☐	☐
15) Samtale med lege/spesialist.....	☐	☐	☐	☐
16) Samtale med psykolog.....	☐	☐	☐	☐
17) Samtale med fysioterapeut.....	☐	☐	☐	☐
18) Samtale med sosionom.....	☐	☐	☐	☐
19) Samtale med ergoterapeut.....	☐	☐	☐	☐
20) Kurbad opphold i Norge.....	☐	☐	☐	☐
21) Helsesports senter i Norge.....	☐	☐	☐	☐
22) Opphold i Syden uten behandling.....	☐	☐	☐	☐
23) Opphold i Syden med behandling.....	☐	☐	☐	☐
24) Aromaterapi.....	☐	☐	☐	☐
25) Soneterapi.....	☐	☐	☐	☐
26) Akupunktur.....	☐	☐	☐	☐
27) Annet.....	☐	☐	☐	☐

Eventuelle kommentarer:

NÅ NOEN MER GENERELLE SPØRSMÅL RELATERT TIL POLIO

118

Mange polioskadde opplever problemer med å finne passende skotøy.

MULIG MED FLERE SVAR

Bruker du :

- 1 Vanlige kjøpesko som ikke trenger ombygging av skomaker
- 2 Vanlige kjøpesko som må bygges om av skomaker
- 3 Vanlige kjøpesko som ikke trenger ombygging, men som har forskjellig nummer
- 4 Vanlige kjøpesko med forskjellig nummer som trenger ombygging av skomaker
- 5 Fabrikproduserte spesialsko som ikke trenger ombygging av skomaker
- 6 Fabrikproduserte spesialsko som trenger ombygging av skomaker
- 7 Jeg bruker innleggsåle/fotseng i en av skoene
- 8 Jeg bruker innleggsåle/fotseng i både høyre og venstre sko
- 9 Jeg bruker ortopediske spesialsyddede sko som er spesielt laget for meg

119

Enkelte poliorammede opplever aldri å ha noen problemer med de skoene de bruker, mens andre til stadighet har problemer med disse.

Nedenfor har vi satt opp noen utsagn om hvordan man kan ha det i forhold til det skotøyet man vanligvis benytter seg av. Merk av for det alternativet som best beskriver din situasjon når det gjelder bruk av fottøy.

- 1 Jeg opplever ingen problemer med det skotøyet jeg bruker
- 2 Jeg har stadig problemer med skotøyet
- 3 Jeg har aldri benyttet ortopedisk skotøy, men tror det ville ha hjulpet meg mye

120

Besvares kun dersom du ikke benytter ortopedisk skotøy.

Det kan være flere årsaker til at man ikke benytter seg av ortopedisk skotøy. Nedenfor har vi satt opp noen slike grunner. Merk av for de alternativene som eventuelt stemmer for deg.

MULIG MED FLERE SVAR

- 1 Jeg har aldri forsøkt å skaffe meg ortopediske sko
- 2 Jeg vet ikke hvor eller hvordan jeg bestiller ortopediske sko
- 3 De er ikke pene å se på
- 4 De er tunge og klumpete
- 5 Har dårlige erfaringer med denne type sko
- 6 De er for kostbare for meg - jeg har ikke råd
- 7 De passer ikke mine føtter
- 8 Jeg har tidligere fått levert ortopediske sko, men har av forskjellige årsaker ikke villet bruke dem
- 9 Annet: _____

BESVARES KUN DERSOM DU HAR MOTTATT ORTOPEDISKE SKO

121

Får du dekket dine ekstrautgifter til sko av trygdekontoret?

- 1 Ja
- 2 Nei
- 3 Ikke relevant

122

Har du hatt problemer i forhold til trygdekontoret med å få dekket ekstrautgifter til sko?

- 1 Ja
- 2 Ja, jeg har etter anke fått dekket ekstrautgifter til sko
- 3 Nei
- 4 Ikke relevant

ORTOPEDISKE SKO

123

Hvor mange par ortopediske sko har du mottatt totalt?

Noter antall par med sko: ca _____ par

Hvordan har du vært fornøyd med skoene?

- 1 Svært godt fornøyd
- 2 Godt fornøyd
- 3 Hverken fornøyd eller misfornøyd
- 4 Misfornøyd
- 5 Svært misfornøyd
- 6 Ikke relevant

Noter antall par med sko som du ikke har kunnet bruke: ca _____ par sko

Noter antall par med sko som du har vært delvis fornøyd med: ca _____ par sko

Noter antall par med sko som du har vært helt fornøyd med: ca _____ par sko

OPPHOLD OG BEHANDLING I SYDEN

SKAL KUN BESVARES DERSOM DU HAR VÆRT I SYDEN FOR BEHANDLING/REKREASJON

124

Hvor mange ganger har du vært i Syden for å få behandling / rekreasjon for din polio?

Noter antall ganger: _____

125

Hvor lenge pleier vanligvis sydenoppholdene dine å vare?

- 1 1 uke
- 2 2 uker
- 3 3 uker
- 4 4 uker
- 5 Lenger enn 4 uker, noter antall uker: _____ uker
- 6 Umulig å svare

126

SKAL KUN BESVARES DERSOM DU HAR VÆRT I SYDEN FOR BEHANDLING/REKREASJON

Hvor langt opphold har gitt de beste resultatene for deg?

Noter oppholdets varighet: _____ uker

Umulig å svare

127

BESVARES AV ALLE

I hvilken grad ønsker du å reise på en behandlingsreise til Syden i løpet av de neste 12 måneder?

- 1 I meget stor grad
- 2 I noen grad
- 3 I liten grad
- 4 Overhodet ikke
- 5 Er likegyldig til det

OPPHOLD OG BEHANDLING I SYDEN

128

SKAL KUN BESVARES DERSOM DU HAR VÆRT I SYDEN FOR BEHANDLING/REKREASJON.

Hvor stor betydning har selve behandlingen i Syden hatt for deg?

- 1 Meget stor betydning
- 2 Stor betydning
- 3 Noe betydning
- 4 Ingen betydning
- 5 Umulig å svare

129

SKAL KUN BESVARES DERSOM DU HAR VÆRT I SYDEN FOR BEHANDLING/REKREASJON.

Hvor lenge etter at du kom hjem følte du at oppholdet hadde en positiv effekt på deg?

Noter antall uker: _____ uker

Umulig å svare

130

Hvilke av følgende utsagn passer for deg?

MULIG MED FLERE SVAR

- 1 Jeg er redd for å reise til Syden
- 2 Jeg reiser gjerne på en organisert behandlingsreise
- 3 Jeg har flyskrekk
- 4 Skal jeg reise til Syden må jeg ha med meg ledsager
- 5 Jeg kan ikke reise til Syden av medisinske grunner
- 6 Ingen av utsagnene passer for meg

131

BESVARES AV ALLE

Hvor mye ville du være villig til å betale i egenandel pr uke for reise og opphold i Syden?

- 1 Er ikke villig til å betale noe
- 2 Opp til kr 500,-
- 3 Opp til kr 1000,-
- 4 Opp til kr 1500,-
- 5 Opp til kr 2000,-
- 6 Mer enn kr 2000,-

132

Hvor mye kunne du tenke deg å betale i egenandel for en behandling som pågår i 45 minutter og som ikke dekkes av trygdekontoret?

Vi tenker her på behandling som du får mens du er i Syden.

- 1 Er ikke villig til å betale noe
- 2 Opp til kr 50,-
- 3 Opp til kr 100,-
- 4 Opp til kr 150,-
- 5 Opp til kr 200,-
- 6 Mer enn kr 200,-

Dersom du skulle reise for å få behandling i Syden. Ville du da foretrekke en organisert tur sammen med andre poliorammede, eller ville du foretrekke å reise individuelt?

- 1 Organisert
- 2 Individuelt
- 3 Spiller ingen rolle
- 4 Umulig å svare
- 5 Ikke relevant

TUSEN TAKK FOR HJELPEN

“Poliundersøkelsen LFPS 1994” gjennomføres etter vedtak av LFPS’ årskonferanse 23. april 1994.

Undersøkelsen finansieres ved:

Prosjektmidler fra NHF, AOF midler, bevilgning fra “Vårt eget fond”, avsetninger fra regnskapet LFPS 1993, portostøtte fra firmaet Scandinavian Mobility AS.

Følgende fag- og ressurspersoner støtter undersøkelsen og har også bidratt ved utarbeidelsen av spørreskjemaet:

LFPS’ fagråd ved:

Sjefpsykolog Anne-Kristine Schanke, Sunaas sykehus, 1415 Nesoddtangen.

Overlege Egil Ween, Kysthospitalet ved Stavern, 3290 Stavern.

Overlege Nils Petter Boye, Ullevål sykehus, lungeseksjonen, 0450 Oslo.

Ledende fysioterapeut Olav Gjeldsvik, Haukeland sykehus, 5021 Bergen.

Øvrige:

Overlege Johan K. Stanghelle, Sunaas sykehus, 1415 Nesoddtangen.

Ergoterapeut Mette Kolsrud, Sunaas sykehus, 1415 Nesoddtangen.

Fysioterapeut Lillian Festvåg, Sunaas sykehus, 1415 Nesoddtangen.

Forsker/fagkonsulent Kirsti Skavberg Roaldsen, NFFs kompetanssenter i fysioterapi, Postboks 7009 Homannsbyen, 0306 Oslo.

Overlege v/PTU Frank Lønneberg, Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadde, Postboks 64, DK-2900 Hellerup.